

TÉMA:
**Slovenskí vojaci
v Afganistane**

**Chemici
v plnom
nasadení**

**Rozhovor
s veliteľom
pozemných síl
brig. gen.
Ondřejom
Novosadom**

**Severná
Kórea
straší
jadrom**

**Svetový pohár
v alpskom lyžovaní**

**Railgun
pre USS
Zumwalt**

Absolvent na Lešti

V Centre výcviku Lešť sa v marci uskutočnil kurz boja zblízka nazvaný Absolvent. „Základný kurz trvá dva týždne a s úspechom ho vedie skúsený odborník – poručík Jozef Rumlík z oddelenia kombinovaného výcviku spoločne s rotmajstrom Jozefom Andraškom,“ povedal riaditeľ odboru špeciálneho výcviku podplukovník Jaroslav Marko. Účastníci sa oboznámili so základnými pohybovými zdatnosťami, zdokonalili si obratnosť a základné techniky. Najmä údery, kopy, obranu proti nim a prácu na zemi. Kurz je zameraný na základné techniky boja zblízka bez použitia zbraní. Úspešní absolventi môžu nadviazať na jeho ďalší stupeň, cvičiteľský a napokon na inštruktorský.

Text a foto: Jozef Žiak

Pavol Vitko
redaktor mesačníka
Obrana

Mohlo by sa zdať, že keď je niekto dlhodobo dobrý, oceňovaný a chválený, jeho činnosť už môže byť len súčasťou rutinných postupov nevyžadujúcich si vysoké nasadenie, absolútne sústredenie, vypätie a špičkovú profesionalitu. Lenže je to inak. Naši vojaci sú či boli rešpektovaní a oceňovaní v Kosove, aj na Golanoch, Cypre, aj v Afrike, Bagrame, Kandaháre či v Kábule. Vždy pritom pôsobili v iných podmienkach, súvislostiach, podnebí alebo bezpečnostnej situácii. Mali iných veliteľov, boli či sú v inom postavení, menia sa ich tímy, mení sa legislatívne zázemie a logistický servis, ktorý majú k dispozícii. O čom to svedčí? O profesionalite samotných ľudí, no najmä o (napriek všetkým rezervám) kontinuálnej kvalite systému, ktorý ich vysiela do operácií. Náčelník Generálneho štábu OS SR generál Milan Maxim to v rámci témy tohto čísla OBRANY, ktorá je venovaná našej účasti v Resolute Support, povedal kratšie: „Okrem všetkých pochvalných uznaní koalíčných veliteľov ma teší, že slovenskí vojaci nemali žiadne výhrady voči vlastnému výcviku, odchádzajú teda do RS výborne pripravení a aj vďaka tomu odvádzajú vynikajúcu prácu, za čo si zaslúžia uznanie.“

Zďaleka nie všetky systémy fungujú. Vedeli by o tom rozprávať naše špičkové reprezentantky v zjazdovom lyžovaní, Veronika Velez Zuzulová a Petra Vlhová. Majú za sebou skvelú sezónu, a to i napriek chaotickej situácii v národnom lyžiarskom zväze. Pokoj, profesionálnu podporu a fungujúce klubové zázemie však majú vo VŠC Dukla, ako samé hovoria na stranách 36 -37.

Keď sme pripravovali na vydanie hlavný rozhovor tohto čísla, ani my, ani brigádny generál Ondřej Novosad netušil, že jeho slová adresované budúcnému politickému vedeniu ministerstva obrany aj o nevyhnutnej modernizácii pozemných síl budú smerovať k mužovi, ktorý o všetkých nedostatkoch, rezervách a výzvach v tejto oblasti veľmi dobre vie, žil s nimi a pomáhal ich riešeniu. Prezident SR Andrej Kiska vymenoval 24. marca do funkcie ministra obrany 1. zástupcu náčelníka GŠ OS SR generálporučíka Petra Gajdoša. Ako sám povedal, odslúžil vo vojenskej uniforme 41 rokov a 199 dní, zažil 19 ministrov obrany a 12 náčelníkov generálnych štábov. Redakcia mesačníka Obrana mu v náročnej práci želá veľa úspechov.

NA TITULNEJ STRANE: Veronika Velez Zuzulová vzorne reprezentovala VŠC Dukla Banská Bystrica na Svetovom pohári v alpskom lyžovaní • Foto: TASR

4 Severná Kórea straší jadrom

6 Rozhovor s veliteľom pozemných síl brig. gen. Ondřejom Novosadom

8 TÉMA: príslušníci OS SR v operácii Resolute Support

16 BG EÚ na Lešti

21 Prezbrojovanie ruských ozbrojených síl (2)

24 Elektromagnetické delo pre USS Zumwalt

26 Protiletadlový raketový systém IT090M

28 Nový bombardér B-21

29 UNTSO – neozbrojený uprostred bojov

30 Veliteľ mnohonárodného práporu

34 Zhromaždenie veliáciach poddôstojníkov

36 Svetový pohár v alpskom lyžovaní

Nájdete nás aj na internetových adresách www.mosr.sk/obrana/ a www.mosr.sk/ebulletin/
Informácie o distribúcii OBRANY vám poskytneme na e-mailovej adrese obrana@mod.gov.sk

Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Ročník XXIV. • č. 4/2016 • Redakčná uzávierka 26. 3. 2016 • Do výroby zadané 29. 3. 2016 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR, SELUZ • Šéfredaktor: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 17 40, 0903 820 996, e-mail: miloslav.scepka@mod.gov.sk • Redaktori: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847 e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk, Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe, tel.: 0960 33 83 52, 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk • Vedúca vydania a jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJAČKOVÁ, tel.: 0960 31 30 54, e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Grafická úprava: Adrian MOLČAN • Adresa redakcie: Mesačník OBRANA, SELUZ MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • Tlač: Západoslvenské tlačiarne Skalica, s.r.o. • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910. • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR • NEPREDAJNÉ

Severná Kórea straší jadrom

Vzájomné kórejské vzťahy dosiahli kritický bod. Po štvrtej jadrovej skúške v januári tohto roka a neskorším vypustením balistickej rakety, ktorá na obežnú dráhu vyniesla družicu, sa Severná Kórea opäť dostala do medzinárodných problémov a sankcií. Pchjongjang na to odpovedal uvedením jadrových síl do bojovej pohotovosti.

Vreakcii na správanie severného suseda Južná Kórea rozhodla o zastavení činnosti v priemyselnej zóne Kesong, ktorú od roku 2004 prevádzkuje na území Severnej Kórey ako symbol zblížovania obidvoch krajín. Uzavretím všetkých 124 podnikov stratilo prácu a príjem 54-tisíc Severokórejčanov a Kórejská ľudovodemokratická republika (KĽDR) prišla o dôležitý zdroj devíz, vďaka ktorým mohla financovať svoj jadrový a raketový program. KĽDR prirovnala zastavenie výroby v priemyselnom parku k stavu vyhlásenia vojny.

Dve Kórey

K rozdeleniu polostrova medzi Južnou Kóreou a KĽDR došlo koncom druhej svetovej vojny, keď severnú časť okupoval Sovietsky zväz a južnú Spojené štáty. Na základe dohody mocností bola stanovená demarkačná línia na 38. rovnobežke. V roku 1948 vznikli komunistická KĽDR a Kórejská republika. Severná Kórea mala v tom čase pomerne dobre vyzbrojenú a vycvičenú armádu v počte asi 200-tisíc vojakov. Na druhej strane stála slabo vyzbrojená 90-tisícová juhokórejská armáda. Tento stav sa pokúsila KĽDR využiť na obsadenie južných území a 25. júna 1950 zaútočila na juh. Kórejská vojna trva-

la tri roky a do dejín druhej polovice 20. storočia sa zapísala ako najkrvavejší konflikt. Len straty Číňanov predstavovali takmer milión osôb. Straty Kórejčanov dosiahli od štyroch do deviatich miliónov životov, pričom dve tretiny z nich predstavovali civilisti. Ozbrojená konfrontácia sa skončila prímerím. Dodnes nie je podpísaná mierová dohoda, čo znamená, že sa obidve krajiny de facto nachádzajú v stave vojny.

Severokórejské jadrové snahy

Postoj Severnej Kórey nebol vždy rovnaký ako v súčasnosti. V roku 1985 KĽDR podpísala Zmluvu o nešírení jadrových zbraní a povolila kontroly zo strany Medzinárodnej agentúry pre atómovú energiu. Okrem toho KĽDR v roku 1991 sa dohodla s Kórejskou republikou na nerozmiestňovaní jadrových zbraní na celom polostrove. Ale ako sa ukázalo už o rok neskôr, Severná Kórea zostala len pri deklarovaní a v skutočnosti ďalej pracovala na jadrovom programe.

V roku 1994 sa USA podarilo uzatvoriť dohodu, na základe ktorej došlo k zmrazeniu severokórejského jadrového programu výmenou za uvoľnenie embarga. V tom istom roku sa k moci dostal Kim Čong-il, syn zosnulého severokórejského

vodcu Kim Ir-sena, ktorý prispel k postupnému znižovaniu dvojstranného napätia. V roku 2000 umožnil zorganizovať v Pchjongjangu prvý summit Sever – Juh, ktorý mal zmieriť napätie na polostrove. Avšak už o dva roky neskôr došlo k druhej jadrovej kríze a v roku 2003 KĽDR odstúpila od Zmluvy o nešírení jadrových zbraní. Potom v roku 2006 uskutočnila prvý test jadrovej bomby.

Po smrti Kim Čong-ila sa v roku 2011 k moci dostal jeho najmladší syn Kim Čong-un, ktorý podriadil svoju politiku masívnemu zbrojeniu a zastrašovaniu sveta jadrovými pokusmi. Po štvrtom severokórejskom jadrovom teste Bezpečnostná rada OSN prijala rezolúciu č. 2270, sprísňujúcu medzinárodné sankcie s cieľom obmedziť severokórejský jadrový a raketový program. KĽDR sa v odvetu rozhodla vypovedať prímerie z roku 1953, vystupňovala rétoriku a pohrozila vojnou a preventívnym jadrovým útokom. Mnohí analytici spochybňujú schopnosť Severnej Kórey uskutočniť jadrový úder, pričom svoje tvrdenia opierajú o informácie, že KĽDR zatiaľ nemá dostatok štiepneho materiálu na výrobu jadrových bômb s väčšou ničivou silou a dostatočne malé jadrové hlavice použiteľné pre balistické rakety.

Reakcie medzinárodného spoločenstva

Spojené štáty ostro odsúdili posledný nukleárny test Severnej Kórey. Jadrovú skúšku považujú za porušenie platných rezolúcií Bezpečnostnej rady OSN. Ruské ministerstvo zahraničných vecí konštatovalo, že kroky KĽDR povedú len k ďalšiemu zhoršeniu situácie na Kórejskom polostrove, ktorý sa už teraz vyznačuje vysokým potenciálom pre vznik ozbrojenej alebo politickej konfrontácie. Podľa Moskvy Pchjongjang znova nevypočul výzvy medzinárodného spoločenstva a vypustením

Podľa generálneho tajomníka NATO Jensa Stoltenberga by Severná Kórea mala úplne, overiteľne a nezvratne ukončiť všetky programy vývoja jadrových a balistických rakiet a vstúpiť do rozhovorov o likvidácii svojho jadrového potenciálu

rakety dlhého doletu opäť preukázal „vzdorné pohŕdanie normami medzinárodného práva“.

Peking sa už dlhšie pokúša odradiť Severnú Kóreu od jadrového zbrojenia. Podľa čínskeho rezortu obrany jadrový test a využitie nosnej rakety na vnesenie družice do vesmíru je v rozpore s príslušnými rezolúciami Bezpečnostnej rady OSN. Svoj nesúhlas s politikou KĽDR prejavuje Peking aj na diplomatickej úrovni, o čom svedčí fakt, že čínsky prezident Si Ťin-pching a severokórejský vodca Kim Čong-un sa doteraz nestretli. Peking sa rozhodol pre udržanie najnižšej úrovne vzájomných vzťahov s Pchjongjangom a namiesto toho veľký dôraz kladie na zlepšovanie vzťahov s Južnou Kóreou, a to aj napriek jej strategickej orientácii na USA.

Japonský premiér Šinzó Abe označil severokórejský jadrový test za ohrozenie bezpečnosti Japonska, ktoré si vyžaduje tvrdú odozvu. Obdobne reagovalo aj Francúzsko a Veľká Británia. Podľa generálneho tajomníka NATO Jensa Stoltenberga by Severná Kórea mala úplne, overiteľne a nezvratne ukončiť všetky programy vývoja jadrových a balistických rakiet a vstúpiť do rozhovorov o likvidácii svojho jadrového potenciálu.

Hrozí vojenský konflikt?

Správanie Severnej Kórey je dlhodobo nepredvídateľné. Nie je vylúčené, že súčasná vyostrená situácia na Kórejskom po-

lostrove môže prerásť do vojnového konfliktu, aj keď je to málo pravdepodobné. Hoci KĽDR má takmer dvojnásobný počet vojakov (1,2 milióna) ako Kórejská republika (655-tisíc), jej výzbroj je zastaraná a malo efektívna. KĽDR disponuje aj značným arzenálom chemických a biologických zbraní. Dve tretiny severokórejskej armády sú sústredené do 150 km od demarkačnej línie.

Juhokórejské hlavné mesto Soul s viac ako 10 miliónmi obyvateľov sa nachádza len 50 km južne od hranice. Je zraniteľné v prípade ostreľovania severokórejským delostrelectvom a raketami, bez potreby útočnej operácie. Hodnotiac celkové bojové schopnosti a vybudovanú obrannú infraštruktúru možno konštatovať, že KĽDR je schopná viesť efektívnu obranu aj proti technicky vyspelému protivníkovi s moderným letectvom. Lenže útočné operácie severokórejskej armády by znamenali obrovské straty s malou nádejou na úspech, a to pre kvalitnú juhokórejskú protivzdušnú obranu, ako aj prítomnosť 28-tisíc amerických vojakov na juhokórejskom území. Akákoľvek väčšia severokórejská vojenská operácia by viedla k rozsiahlej vojenskej odvetе a zvrhnutiu severokórejského režimu.

Posilnený monitoring

Spojené štáty v úsilí upokojiť svojich strategických spojencov posilnili monitoring územia KĽDR s cieľom včas zistiť akékoľvek príznaky príprav na preventívny útok. Tiež vyslali do ázijsko-tichomorského regiónu tri neviditeľné strategické bombardéry B-2. Okrem toho USA rokujú s Južnou Kóreou o dodávkach amerického protiraketového systému THAAD (Terminal High Altitude Area Defense), určeného proti balistickým raketám krátkého i stredného doletu.

Čína vníma prípadné rozmiestnenie systému THAAD v Južnej Kórei ako ohrozenie svojich záujmov v regióne. Protiraketový systém THAAD znepokojuje aj Rusko, ktoré považuje pripravovaný krok za zvyšovanie pretekov v zbrojení na Kórejskom polostrove.

Agresívna rétorika KĽDR je určená nielen medzinárodnému spoločenstvu, ale najmä domácemu publiku. Vodca Kim Čong-un takýmto spôsobom zvyrazňuje svoje mocenské postavenie pred májovým zjazdom vládnucej Strany práce, na ktorom má zreorganizovať politické štruktúry s cieľom posilnenia svojej moci. Napriek vyostreným vzťahom dvoch kórejských štátov mier a stabilita môžu byť dosiahnuté pri zmene severokórejskej militantnej politiky. Sankcie BR OSN zatiaľ nepriniesli očakávaný výsledok, preto bude potrebné, aby medzinárodné spoločenstvo hľadalo iné riešenia a nový prístup k vodcom Severnej Kórey.

Text: Juraj Beskid

Inštitút bezpečnostných a obranných štúdií AOS

Foto: TASR

Veliteľ Pozemných síl OS SR brigádny generál Ondřej Novosad:

Nové spôsobilosti si žiadajú nové zbrane

Početne najväčšou súčasťou Ozbrojených síl SR sú pozemné sily, v ktorých slúži 6 900 vojakov a ich súčasťou je aj 732 občianskych zamestnancov. V tomto čísle OBRANY sa zhovárame s brigádnym generálom Ondřejom Novosadom, ktorý pozemným silám velí od septembra 2012.

Ako reakcia ozbrojených síl na zmeny v bezpečnostnej situácii v Európe sa v minulom roku konalo viacero neplánovaných vojenských cvičení. Ťažisko spočívalo na pozemných silách. Aj vzhľadom na prípravu Bojovej skupiny EÚ a ďalšie pohotovosti je na mieste otázka, ako ste stíhali s dychom?

Taká rozsiahla migrácia v moderných dejinách Európy nemá obdobu. Podľa OSN môžeme očakávať, že v roku 2016 príde do EÚ až 3 milióny migrantov. V súvislosti s touto skutočnosťou došlo k zmenám v bezpečnostnej situácii v našom regióne, čo pre našu krajinu a jej obyvateľov môže priniesť aj isté riziká. Od nás vojakov sa očakáva, že budeme pripravení na plnenie nášho poslania, pri obrane našej vlasti. Preto bolo v uplynulom roku pre OS SR a ich najväčšiu súčasť pozemné sily dôležité, prijať adekvátne bezpečnostné opatrenia aj v podobe zintenzívnenia výcviku našich vojsk v súčinnosti s ostatnými orgánmi štátnej správy. Táto situácia si vyžiadala prijať adekvátne opatrenia v oblasti bojovej prípravy pozemných síl. Zintenzívňovali sme prípravu veliteľov a štábov na všetkých stupňoch velenia a riadenia, plnili sme dôležité úlohy prípravy našich vojsk. Všetky tieto opatrenia sa prejavili vykonaním plánovaných aj neplánovaných výcvikových aktivít, ktoré mali za cieľ preveriť úroveň pripravenosti našich vojsk nielen pri plnení úloh domáceho krízového manažmentu, ale predovšetkým v ich primárnom poslaní, a to obrany SR a jej obyvateľov v súčinnosti s našimi koalíčnymi partnermi. Okrem výcvikových aktivít na úrovni útvarov, sme vlni participovali na desiatich medzinárodných a štyroch národných cvičeniach. Najväčším a najkomplexnejším cvičením na území SR bolo cvičenie Slovenský štít 2015 s účasťou našich partnerov z armád krajín V4 a Národnej gardy štátu Indiana (USA). Do bojovej skupiny V4 EU sme pripravili viac ako 530 vojakov s technikou a v prvej polovici tohto roka sú v pohotovosti. Na podporu policajného zboru SR sme sa zúčastnili na cvičeniach Nový horizont, Akcia Juh a iných. Na vašu otázku, či stíhame s dychom teda môžeme odpovedať, že si nemôžeme dovoliť nestíhať a dodávam, že naše vojská potvrdili očakávanú úroveň pripravenosti a všetky hlavné plánované aj pôvodne neplánované úlohy splnili na vysokej úrovni.

Ktoré ťažiskové cvičenia vás očakávajú tento rok a ako sa pripravujete?

Aj vo VR 2016 kladieme dôraz na prípravu veliteľov a štábov na všetkých stupňoch velenia so zameraním na plánovanie a riadenie operácií na obranu SR. Podporíme cvičenia Modrá vlna a Nový horizont 2016 pri plnení úloh domáceho krízového manažmentu. Najkomplexnejším a najrozsiahlejším medzinárodným cvičením na území SR bude cvičenie Slovenský štít 2016. Na brigádnej úrovni sa zapojíme do medzinárodného cvičenia Anakonda 2016 v Poľsku. Chystáme tiež práporné taktické cvičenie s cieľom pripraviť prápornú bojovú skupinu na báze 11. mechanizovaného práporu do síl vysokej pripravenosti NATO. Okrem týchto aktivít sa aj v tomto roku plánujeme zúčastniť na via-

cerých medzinárodných cvičeniach. Ďalšie rotné taktické cvičenia doplnia výcvikové aktivity našich útvarov.

Na vyhodnotení plnenia cieľov náčelníka Generálneho štábu OS SR za minulý výcvikový rok odznelo, že i keď sa podarilo čiastočne naštartovať modernizáciu vzdušných síl, v pozemných silách na reštart v oblasti ťažiskovej bojovej techniky ešte stále čakáte. Kde je situácia najzložitejšia?

Áno. Máte pravdu. A to napriek tomu, že za posledné tri roky sa podarilo pre pozemné sily nakúpiť 74 ks rôznej dopravnej techniky, ručné zbrane pre jeden prápor a očakávame aj úplné prezbrojenie pozemných síl novým typom pištoľí. Dodám tiež, že sme dostali takmer 400 ks novej výpočtovej techniky a

intenzívne sa pracuje na modernizácii de-lostreleckého systému riadenia palby DE-LOSYS. Stále však ide len o podporné projekty pre vojská. Na hlavné modernizačné projekty, teda bojové obrnené vozidlá BOV 8x8, či 4x4, pásové bojové vozidlá, technické prostriedky pre ISTAR a nový bojový komunikačný systém a systém C2 ešte len čakáme. Na realizáciu modernizácie PS sme spracovali 32 operačných požiadaviek (modernizačných projektov). V súvislosti so spomenutým očakávame zásadné rozhodnutia vedenia rezortu obrany. No zároveň treba zdôrazniť, že proces modernizácie v OS SR musíme chápať ako celok. Preto pokiaľ budú nakúpené nové viacúčelové vrtuľníky za tie už v r. 2017 dosluhujúce, pozemné sily budú mať nový prostriedok na prieskum, zásobovanie vojsk, manéver, evakuáciu ranených atď., pretože inak by tieto spôsobilosti stratili. Pokiaľ OS SR budú mať nové dopravné lietadlá, opäť budú slúžiť aj ako prostriedok podpory predovšetkým pre pozemné sily. Teda nedá sa oddeliť jedno od druhého.

Organizačne aj finančne najnáročnejším národným cieľom je aktuálne výstavba mechanizovanej brigády v silách nižšej pripravenosti. Jej základom sú popri jednotke PVO zo vzdušných síl tri práporov pozemných síl. Ako sa vám darí s jej budovaním, veď úplnú operačnú pripravenosť so stanovenými spôsobilosťami má dosiahnuť 1. 1. 2018?

Je pravda, že najkomplexnejším, najnáročnejším a najzložitejším národným cieľom síl 2013 je príprava mechanizovanej brigády v silách nižšej pripravenosti. Velenie OS SR spolu s pozemnými silami vyvíjajú maximálne úsilie na splnenie tohto cieľa, pričom zložitost' úlohy spočíva v tom, že v sebe zahŕňa ďalších deväť národných cieľov. Ďalšia výzva spočíva v tom, že musíme vybudovať nové spôsobilosti, ktoré sme v OS SR donedávna nemali alebo boli na nižšej úrovni. Okrem iných sú to spôsobilosti ISTAR, civilno-vojenskej spolupráce (CIMIC) či psychologických operácií (PSYOPS), vybudovanie motorizovaných či nových ženijných spôsobilostí. Plnenie uvedených úloh aj oblasť budovania operačných zásob pre brigádu nám sťažujú limitované zdroje. A to ľudské, finančné aj materiálové. Taktiež sú to obmedzené spôsobilosti súčasnej zastaranej techniky a materiálu a pomalé tempo modernizácie na získanie potrebných spôsobilostí na dosiahnutie požadovanej kompatibility budovanej brigády s útvarmi a zväzkami moderných armád krajín NATO. Nové spôsobilosti (no nielen tie) si vyžadujú novú modernú techniku. Napriek tomu pozemné sily pod velením a koordináciou generálneho štábu intenzívne pracujú na splnení tohto dôležitého národného cieľa na všetkých úrovniach velenia a riadenia v súlade s nariadeniami a pridelenými zdrojmi.

V podriadenosti vašej 2. mechanizovanej brigády budujete aj prápor ISTAR, v rámci ktorého je nevyhnutné obsadiť viacero vysoko

špecializovaných pozícií. Ako sa darí tento prápor personálne naplniť, keďže vojakov na viaceré pozície vyberáte len z tých, ktorí sa už osvedčili v ozbrojených silách?

Tento útvar bude naozaj disponovať aj istými vysoko špecializovanými spôsobilosťami, ktoré sú, samozrejme, integrálnou súčasťou nášho plánu výstavby. Z pochopiteľných dôvodov však podrobne o detailoch tohto procesu hovoriť nebudem. Samotná otázka personálneho dopĺňovania práporu nie je jednoduchá a je jednou z výziev tohto roka. No môžem povedať, že s výstavbou práporu postupne úspešne pokračujeme.

Aký vplyv malo zavedenie zákona NR SR č.281/2015 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov na odchodovosť profesionálov z pozemných síl, respektíve na ich motíváciu? Kde vidíte prínos zákona a ktoré jeho časti by mohli byť rizikové?

Jednou z mojich priorít vo VR 2016 je implementácia zákona č. 281/2015 o štátnej službe profesionálnych vojakov v podmienkach pozemných síl. Prvým predpokladom a zároveň úlohou pre nás je stabilizovať kvalifikovaný vojenský personál s dôrazom na deklarované jednotky určené na plnenie národných cieľov 2013. Zatiaľ môžem povedať, že po prijatí spomenutého zákona nedošlo k dramatickej situácii v odchodovosti profesionálnych vojakov do zálohy. A čo je pozitívne? Osobne vidím pozitívny krok v zrušení konkurenčného výberu profesionálnych vojakov, v možnosti stabilizácie kvalifikovaného personálu prechodom z dočasnej do stálej štátnej služby a napríklad v možnosti prechodu vysokoškolsky vzdelaných poddôstojníkov do dôstojníckeho zboru. Na bilancovanie je ešte priskoro.

V posledných dvoch desaťročiach sa armády vo väčšine demokratických krajín profesionalizovali, čo zmenilo postavenie armády v spoločnosti a malo veľký vplyv na tvorbu záloh. Ako vnímate nevyhnutnosť vytvorenia záložných jednotiek pozemných síl vzhľadom na vývoj bezpečnostnej situácie?

Tvorba záloh je pre každé ozbrojené sily dôležitou a kľúčovou otázkou pre ich rozvinutie v situácii, keď by to bolo podľa zákona nevyhnutné. Na podporu toho boli v SR v uplynulom období prijaté zákony o aktívnych zálohách a dobrovoľnej vojenskej príprave. Príslušníci pozemných síl sú pripravení v zmysle platných zákonov, vykonávacích predpisov a nariadení plniť z nich vyplývajúce úlohy.

V 90. rokoch ste pôsobili v misii UNTAES, vzápätí ste ako veliteľ slovenského kontingentu rozbiehali operácie KFOR a Iracká sloboda. Vojaci vo vašej podriadenosti boli vysielaní do všetkých väčších operácií. Aký je rozhodujúci prínos z nasadení v operáciách medzinárodného krízového manažmentu pre pozemné sily, v čom spočívajú riziká a kde sú benefity?

Naši vojaci už viac ako dve desaťročia pôsobia za hranicami svojej vlasti, v zahraničných operáciách za bezpečnejší a stabilnejší svet, kde v medzinárodných koalíciách dôstojne reprezentujú SR a reálne naplňujú jej úsilie podieľať sa na upevňovaní mieru a bezpečnosti v Európe a vo svete. Skúsenosti z reálneho nasadenia v operáciách medzinárodného krízového manažmentu pomáhajú zvyšovať interoperabilitu OS SR a čiastočne napomáhajú veliteľom skvalitniť výcvik. Naša účasť v operáciách si vyžiadala skvalitnenie časti výstroja a výzbroje. Pôsobenie slovenských vojakov v operáciách sa postupne stalo súčasťou národnej hrdosti našej krajiny, ale aj profesionálnej cti vojaka.

Akadémia Ozbrojených síl generála M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši sa pripravuje na zavedenie súvislého päťročného štúdia budúcich dôstojníkov. Zrejme ani vy ste neboli spokojný, keď do útvarov po troch rokoch štúdia a s titulom bakalár prichádzali mladí poručíci, ktorí si vysokoškolské vzdelanie 2. stupňa a titul magister či inžinier museli dorábať ďalšie dva roky popri výkone funkcie v jednotkách.

Je pravda, že tento model vysokoškolského štúdia nám prinášal isté ťažkosti vo výkone služby našich mladých dôstojníkov. Napriek tomu, že tento dôstojník bol ustanovený na funkciu, reálne ju plnohodnotne nevykonával práve pre pokračujúce dvojročné štúdium v AOS. Takže napriek nízkemu počtu dôstojníkov v hodnosti poručíkov v našich pozemných silách, určitá časť tých, čo sme mali v útvaroch, chýbala pri plnení úloh. Očakávame, že nový model vysokoškolského štúdia dôstojníkov OS SR bude efektívnejší pre prax. Zároveň je však faktom, predpokladám, že prechodom na nový systém pozemné sily v budúcich dvoch rokoch z AOS nedostanú žiadneho poručíka.

Celú vojenskú kariéru ste boli veliteľom, no v uplynulých rokoch ste boli aj vy v pozícii študenta doktorandského štúdia na AOS. Čo vás motivovalo, na čo ste sa v rámci štúdia zameriavali a čo je témou vašej doktorandskej práce?

Popri mojej práci som bol v posledných piatich rokoch študentom doktorandského štúdia v AOS v Liptovskom Mikuláši. Mojou motiváciou bola snaha hľadať ďalšie riešenia v oblasti zefektívnenia prípravy, nasadenia a návratu vojsk z operácií medzinárodného krízového manažmentu; a to jednak na základe empirického výskumu názorov príslušníkov OS SR a, samozrejme, aj na základe medzinárodných skúseností a najnovších praktických, odborných aj vedeckých poznatkov. To je aj témou mojej dizertačnej práce. Som pred záverom jej spracovania. Verím, že aspoň časť návrhov a odporúčaní z nej sa stane podkladom na hľadanie nových a efektívnych prístupov v tejto oblasti.

Resolute Support:

Mentorovanie a potlesk

„Man jak comando Astam uaba Afganistan chedmat mekonam,“ mocným hlasom zvolá afganský poddôstojník, ktorý práve získal certifikát zdravotníka Síl pre špeciálne operácie. Oproti auditóriu pred sebou ho zdvihne nad hlavu a v rámci vojenskej tradície po mocnom zvolaní nasleduje potlesk.

Auditórium na základni divízie Síl pre špeciálne operácie Afganskej národnej armády tleska o poznanie viac ako pri ostatných absolventoch, pretože práve tento vojak bol spomedzi troch desiatok frekventantov kurzu najlepší a certifikát mu symbolicky odovzdáva náčelník Generálneho štábu OS SR generál Milan Maxim.

„Ja som komando a slúžim Afganistanu,“ dali by sa približne v skratke preložiť slová afganského vojaka z jazyka paštu. Ďaleko najsilnejší potlesk však zaznie, keď si od veliteľa školiaceho centra afganských špeciálov preberá ďakovný list jeden zo slovenských vojenských zdravotníckych inštruktorov. Symbolicky ho počuť až do Žiliny – veď v auditóriu sedí aj veliteľ 5. pluku špe-

ciálneho určenia plukovník Ľubomír Šebo. V každom prípade, nadšenie a intenzita tohto spontánneho potlesku je určite tým najúprimnejším ekvivalentom všetkých formálnych pochvalných vyjadrení, poďakovaní či vyznamenaní.

Viac zdravotníkov a leteckých špecialistov

Náčelník Generálneho štábu OS SR generál Milan Maxim navštívil našich vojakov v RS v polovici februára. Prišiel po roku a bolo by zbytočné hovoriť o tom, že slovenskí vojaci sa jeho záujmu naozaj tešili. Býva to tak vždy a v každej operácii – vojaci vnímajú ako súčasť vlastnej prestíže a zároveň veliteľskej pozornosti, keď si pre nich rezervuje čas niekto z tých, ktorí im velia z najvyšších

Spolupráca s Čechmi

Náčelník Generálneho štábu OS SR generál Milan Maxim v Kábule rokoval aj s veliteľom českého účelového zoskupenia plukovníkom gšt. Miloslavom Lafekom. Plukovník Lafek odpovedal na otázky OBRANY.

Mohli by ste našim vojakom predstaviť úlohy vášho účelového zoskupenia?
Na území Afganistanu v operácii Resolute Support (RS) je našou hlavnou úlohou

podieľať sa na výcviku afganských ozbrojených síl a zabezpečovať ochranu koalíčných jednotiek a afganskej armády. V operácii pôsobí aj naša jednotka, ktorá zabezpečuje podporu a výcvik vzdušných síl afganskej armády. Ide o mentoring a vzdelávanie pilotov vrtuľníkov MI-17 a MI-35. Zároveň cvičí aj pozemný personál vzdušných síl. V Kábule máme poľný chirurgický tím, ktorý je súčasťou vojenskej poľnej nemocnice ROLE 2. V súčasnosti je zložený z troch lekárov a siedmich zdravotníkov. Podieľa sa na zabezpečení základnej zdravotníckej starostlivosti pre našich a koalíčných vojakov, ktorí sú nasadzovaní najmä v priestore Kábul. Naša 5. strážna rota je dislokovaná v Bagrame a jej hlavnou úlohou je zabezpečenie ochrany koalíčných síl v priestore nasadenia.

Aké sú aktuálne počty vašich vojakov?

V súčasnosti na území Afganistanu

„Presvedčil som sa, že situácia v Afganistane nie je jednoduchá a rovnako nie je jednoduchá ani služba slovenských vojakov. Okrem všetkých pochvalných uznaní koalických veliteľov ma teší, že slovenskí vojaci nemali žiadne výhrady voči vlastnému výcviku, odchádzajú teda do RS výborne pripravení a aj vďaka tomu tu odvádzajú vynikajúcu prácu, za čo si zaslúžia uznanie,“ zhodnotil generál Milan Maxim.

poschodí. O to viac, že náčelník si na cestu vyčlenil tri dni, takže okrem oficiálnych stretnutí bol čas aj na debaty, keď bolo v prostredí slovenského kontingentu viac času takpovediac vyložiť karty na stôl. Spomeňme však najskôr tie najdôležitejšie rokovania. „Generál Campbell vyslovil očakávanie, že slovenskí vojaci budú pôsobiť v Resolute Support, kým spoločne nesplníme stanovené úlohy a požiadal slovenskú stranu o pokračujúcu podporu,“ uviedol náčelník generálneho štábu po rokovaní na hlavnom veliteľstve RS v Kábule s veliteľom operácie generálom Johnom F. Campbellom spoločne na fotografii. Dodal, že veliteľ operácie si cení profesionalitu slovenských vojakov a vyjadroval sa o nich v tom najlepšom svetle. „Situácia v Afganistane si podľa generála Campbella vyžaduje vyššiu podporu predovšetkým v poradenskej a mentorskej činnosti. Práve v tom spočíva aj ťažisko úloh nášho 36-členného kontingentu, preto je slovenská zástava, obrazne povedané, v RS naozaj vysoko,“ konštatoval po stretnutí na hlavnom veliteľstve RS gen. Maxim. Mentorské úlohy plní predovšetkým 22 príslušníkov 5. pluku špeciálneho určenia zo Žiliny, ktorí sa spolu s americkými vojakmi podieľajú na poradenstve v prospech rozvoja spôsobilostí špeciálnych síl Afganskej národnej armády. Ďalšie kvarteto našich vojakov pôsobí na hlavnom veliteľstve RS v Kábule, sedmička tvorí národný podporný prvok a traja slúžia ako vojenský zdravotníci v nemocniciach ROLE 1&2.

V Kábule na ďalšej vojenskej základni RS HKIA (Hamid Karzai International Airport), kde sídli aj veliteľstvo slovenského kontingentu, rokoval generál Maxim s veliteľom základne tureckým generálmajorom Mehmedom Cahitom Bakirom. Genmjr. Bakir zdôraznil absolútnu dôveru v schopnosti a profesionalitu našich vojakov a poďakoval za ich službu. Na tejto základni Slováci spolupracujú aj s českými vojakmi a gen. Maxim sa stretol

s veliteľom približne 270-členného českého účelového zoskupenia plukovníkom gšt. Miloslavom Lafekom. Spolupráca prebieha napríklad v logistickej oblasti a naši vojaci majú v ich zabezpečených skladoch časť svojho materiálu. Dvaja slovenskí zdravotníci spolupracujú s českým chirurgickým tímom v rámci vojenskej poľnej nemocnice ROLE 2. Aj preto bol na rokovaníach prítomný i veliteľ českého poľného chirurgického tímu podplukovník Martin Frank. I keď doktor Frank musel náhle z rokovania odísť, pretože zdravotníkom na základni vyhlásili poplach. Tak to v RS skrátka býva a pacient má pre lekára vždy prednosť – to chápe každý. „Veľmi sa tešíme, že v budúcich mesiacoch pribudnú do nášho poľného chirurgického tímu ďalší dvaja slovenskí lekári a jedna zdravotná sestra,“ avizoval plukovník Lafek. „Už aby tu kolegovia zo Slovenska boli. Mám doma malého chlapca a rád by som konečne letel domov,“ s úsmevom utrúsil po rokovaní v neďalekej nemocnici ROLE 2 podplukovník Radek Uher, český anesteziológ, ktorý je v Afganistane už na svojej šiestej misii. Generál Maxim však na rokovaníach s plk. Lafekom hovoril aj o spoločnom nasadení vojakov v leteckom poradnom tíme (AAT – Air Advisor Team). Ten mentoruje personál afganských vzdušných síl v oblasti údržby a prevádzky leteckej techniky, napríklad vrtuľníkov Mi 17. OS SR v prvom polroku rozšíria AAT o dvoch špecialistov.

Americko-slovenský tím

Keď generál Maxim vchádza na Veliteľstvo divízie špeciálnych síl Afganskej národnej armády, zastaví sa a zasalutuje pred bojovou zástavou, pod ktorou slúži vyše 10-tisíc afganských elitných vojakov. Už spred budovy ho sprevádza ich veliteľ brigády generál Bismullah Waziri. Sebavedomý vzpriamený muž, z ktorého cí-

pôsobí približne 270 českých vojakov s tým, že mandát schválený vládou a parlamentom ČR na tento rok je 310 vojakov. Ak si porovnáme naše aktuálne zastúpenie v podpornej mentorskej operácii RS s bojovou operáciou ISAF, naše počty sú mierne nižšie.

Spolupracujete v RS aj so slovenskými vojakmi?

Naše národné podporné prvky spolupracujú v logistickej oblasti, napríklad Slováci majú v našich skladoch časť materiálu. Na jar po príchode vašich dvoch špecialistov sa budeme spoločne podieľať na mentoringu afganských vzdušných síl. No a tiež očakávame, že náš zdravotný tím posilnia dvaja slovenskí lekári a zdravotník.

Na chodbe vášho veliteľstva je smutná galéria padlých vojakov v Afganistane.

Najväčšiu jednorazovú stratu sme v Afganistane utrpeli 8. júla 2014, keď po útoku samovražedného útočníka v Bagrame v provincii Parwan zahynuli štyria naši príslušníci strážnej rotý a jeden utrpel ťažké zranenia, ktorým 14. júla už po prevoze podľahol v pražskej Ústrednej vojenskej nemocnici. Útok si vyžiadaval aj smrť desiatky afganských civilistov a dvoch afganských policajtov. Spolu máme v Afganistane 10 padlých. Prihlásil sa k nemu Taliban.

Čakajú vás v RS tento rok výraznejšie zmeny?

Nateraz pokračujeme v stanovených úlohách.

Ženijné stavby, premostenia, voda

V operácii RS už pôsobili aj dvaja slovenskí plukovníci. V prvej rotácii to bol plk. Erich Hrehuš, ktorý sa do RS „preklopil“ z ISAF. V druhej rotácii (5. jún až 30. november 2015) ho na rovnakej pozícii vystriedal plk. Rudolf Pástor.

tiť odhodlanie a energiu. Hovorí o vývoji bezpečnostnej situácie a generálovi Maximovi úprimne ďakuje za mentorovanie jeho podriadených veliteľov či participáciu na vedení kurzov pre vojakov, ktorých úlohou bude odovzdávať spôsobilosti ďalej. Áno, je to hrdosť, že najvycvičenejšiu a najlojálnejšiu súčasť Afganskej národnej armády popri Američanoch mentorujú práve Slováci. Generál Maxim na odlúčenej základni rokuje aj so zástupcom veliteľa aliančných síl pre špeciálne operácie v Afganistane brigádnym generálom Tonym D. Bauernfeindom. Samozrejme, prítomný je tiež veliteľ americko-slovenskej poradenskej skupiny pre špeciálne operácie v Afganistane americký plukovník Joseph Duncan (celý názov je ANASOC SOAG – Afghan National Army Special Operations Command Special Operations Advisory Group – Poradenská skupina síl pre špeciálne operácie Veliteľstva síl pre špeciálne operácie Afganskej národnej armády). „Naozaj s radosťou sme privítali, že po tom, ako príslušníci slovenských síl pre špeciálne operácie spolu s nami mentorovali afganské špeciálne sily v operácii ISAF, pokračujú s nami v tejto činnosti aj v Resolute Support,“ povedal pre OBRANU plk. Duncan. Dodal: „Sú výborne profesionálne pripravení a zároveň veľmi oceňujem ich morálku, charakter a mentalitu. Vďaka tomu všetkému majú prirodzenú autoritu, v rámci mentoringu sú mimoriadne rešpektovaní a akceptovaní. Teším sa, naozaj sme výborný tím,“ zdôraznil veliteľ SOAG, v ktorom už majú najnovšie zastúpenia aj Poliaci.

Popáleniny, šok, infúzie

„SOAG predovšetkým mentoruje jednotky afganských síl pre špeciálne operácie, aby boli schopné vykonávať protiteroristické a protipovstalecké operácie. Buduje mnohé ich spôsobilosti, vrátane funkčného systému velenia s cieľom zabezpečiť ich efektívnosť pri obrane záujmov legálnej afganskej vlády,“ definoval pre nás

veliteľ slovenskej časti SOAG. Konkretizoval: „Našich partnerov mentorujeme v oblasti boja v zastavanom priestore, preberáme s nimi taktiku malých jednotiek, poskytujeme im kurzy riadenia obrnenej techniky, odovzdávame im spojárske, ostreľovačské či zdravotnícke zručnosti.“ Podľa veliteľa sú afganskí „špeciáli“ aj napriek odlišnej mentalite skutočne motivovaní. Ich motivácia je aj dôsledkom precízneho výberu spomedzi vojakov Afganskej národnej armády a zvýšených požiadaviek na lojalitu a vzdelanie. „Napríklad frekvenciou zdravotníckych kurzov musia vedieť čítať aj písať, čo v afganských podmienkach nie je bežné. Vždy si však k nim treba vedieť nájsť cestu. Práve to je o našej v slovenskej mentalite, že sa im vieme prihovoriť, že popri práci dokážeme debatovať o bežných veciach, vypijeme si spolu šálku čaju a rešpektujeme ich zvyklosti,“ vysvetlil nám slovenský zdravotnícky mentor z 5. pluku, ktorý slúži v Afganistane už piaty raz. Práve ten, ktorého jeho kurzisti ocenili už spomenutým potleskom. Poddôstojník pokračuje: „Zdravotníkom od afganských špeciálov sme počas trojmesačného kurzu odovzdávali poznatky, počínajúc základnými hygienickými pravidlami cez pomoc pri poranení hlavy, očí, chrbtice až po popáleniny, šok, či uvoľnenie dýchacích ciest.“ Skrátka – išlo najmä o akútnu pomoc pri vojnových zraneniach. Učili ich tiež pichať injekcie či zavádzať infúzie, pričom k dispozícii mali od Američanov aj cvičné figuríny. „Kritériá kurzu sú pomerne náročné. Z približne štyroch desiatok frekvenciantov ho ukončili tri štvrtiny.“ Dozvedáme sa, že súčasťou školiaceho procesu sú v rámci vnútorných pravidiel domácich vojakov

aj „študijné prídavky“, ktoré sú, pravdaže, v kompetencii afganských veliteľov. Napríklad ak kurzista neurobí pravidelný kontrolný týždenný test, pred tým, ako je po dvoch dňoch pripustený na opravný termín, čaká ho poriadna zaberačka pri behoch do kopca. Prípadne v čase-nečase musí nepohnute sedieť niekoľko hodín na zemi nástupišťa.

„Išlo o funkciu vedúci starší poradca – náčelník odboru rozvoja ženijných spôsobilostí zmiešaného veliteľstva pre transformáciu na veliteľstvo RS v Kábuľe (CSTC-A Combined Security Transition Command Afghanistan), konkretizoval plk. Pástor, ktorý bol zároveň veliteľ 2. rotácie slovenských vojakov v RS. Toto veliteľstvo je primárne určené na riadenie rozvojových programov pre ministerstvo obrany a ministerstvo vnútra a plk. Pástor bol hlavným ženijným poradcom náčelníka ženijnej služby Afganskej národnej armády a veliteľom Národnej ženijnej brigády. „Mojimi primárnymi partnermi boli na strane Generálneho štábu Afganskej národnej armády náčelník ženijnej služby v hodnosti dvojhviezdičkového generála, jeho dvaja zástupcovia v hodnostiach

brigádnych generálov a veliteľ Národnej ženijnej brigády v hodnosti plukovník“. Odbor rozvoja ženijných spôsobilostí plk. Pástora viedol mentoring a poradenstvo pre velenie ženijnej služby GŠ ANA aj pre Národnú ženijnú brigádu. „V prípade mentorovania a poradenstva štábu ženijnej služby Afganskej národnej armády sa poradcovia zamerali na rozvoj plánovania a riadenia ženijných spôsobilostí v rámci zborov a divízie a poskytovanie ženijnej podpory prebiehajúcich operácií“. V prípade Národnej ženijnej brigády, ktorá mala asi tisíc príslušníkov a bola dislokovaná mimo hlavného mesta Kábul, táto jednotka bola v podstate najmladšou a poslednou jednotkou taktickej úrovne, ktorú mentorovali koalíční poradcovia. „Pracovné rokovania s náčelníkom ženij-

nej služby a veliteľom ženijnej brigády sme vykonávali spravidla v mieste dislokácie štábu ženijnej služby a ženijnej brigády, kam sme sa presúvali tri razy týždenne, čo bolo náročné vzhľadom na bezpečnostnú situáciu. Plukovník Pástor hovorí, že spolupráca s Afgancami bola na veľmi dobrej úrovni, založená na vzájomnej dôvere a spoločných cieľoch. Zaujímá nás, ako pri budovaní ženijných kompetencií nachádzal spoločnú reč so svojimi zástupcami, teda s poľským podplukovníkom a americkým majorom: „S Poliakom sme z hľadiska chápania postupov nemali žiadny problém, no Američania vnímajú „ženistiku“ podstatne širšie, robustnejšie ako Slovensko alebo Poľsko, čomu sme sa dokázali rýchlo prispôsobiť vzhľadom na kvalitnú prípravu pred nasadením. Re-

Báť sa nedá

Niežeby sa im nechcelo. Naopak. „Pre 18- až 20-ročných mladíkov znamená certifikát vojenského medika veľmi veľa: doslova nové remeslo a dlhodobú perspektívu v armáde, respektíve neskôr aj v civilnom živote. Veď väčšina z nich bola bez stredoškolského vzdelania. Nie preto, že by ho nechceli mať, ale v krajine poznačenej vojnami a vládou Talibanu ho nemali ako získať,“ dodal slovenský veliteľ slovenskej súčasti SOAG. Konštatoval, že podobná percentuálna úspešnosť ako pri zdravotníkoch je napríklad aj pri rádo-

početnejších kurzoch Commando. Z výcvikovej základne sú potom afganskí špeciáli prevelení k jednotlivým jednotkám (kandakom) divízie špeciálnych síl Afganskej národnej armády po celej krajine. „Mimoriadne dôležité je aj poradenstvo pre afganské mobilné výcvikové tímy, ktoré nadobudnuté vedomosti odovzdávajú priamo jednotkám dislokovaným v rámci Afganistanu,“ doplní náš veliteľ. Niekedy s nimi priamo na miesto odletia aj príslušníci 5. pluku. Keď sa ho pýtame, ako v jeho jednotke vnímajú občasné útoky označované Green on Blue, teda keď bývajú otočené zbrane proti spojencom zo strany tých domácich, ktorí by mali byť priatelia, odpovie: „Máme špeciálne postupy a zabezpečenia, aby sa také veci eliminovali na najnižšiu možnú mieru, ktoré, pochopiteľne, nebudem konkretizovať. Sme tiež pripravení sa brániť. No dôležité sú aj vzťahy, o ktorých som už hovoril. A aj keď človek musí byť pripravený na všetko, nesmie sa báť. To by sa nedalo pracovať.“

Na základni kde slúžia Žilínčania, položil generál Milan Maxim zo Slovenska privezený veniec úcty k pamätníku, kde sú aj tabuľky s vyrytými menami kapitána in memoriam Edmunda Makovníka a rotmajstra in memoriam Patrika Fraštiu – špeciálov z 5. pluku, ktorí v decembri 2013 padli v operácii ISAF.

S generálom na rovinu

Slovenský národný podporný prvok (NSE) v Kábule má svojho veliteľa aj logistu, spojára, či výkonného poddôstojníka. Finanč-

ník je zároveň aj personalista. No a hoci je 7-členný tím vyťažený predovšetkým servisom v prospech operačnej mentorskej skupiny slovenských špeciálov dislokovaných na odlúčenej základni, Slováci prenikli aj do povedomia medzinárodnej základne HKIA. A to netradične. Ako? Aj keď ich služba či pohotovosť trvá sedem dní v týždni a 24 hodín denne, okrem spánku je nevyhnutná psychohygiena a fyzický relax. „Príslušníčka nášho NSE nadporučíčka Zuzana Serafinová vedie na základni HKIA kruhové skupinové vytrvalostné cvičenie, ktoré sa volá tabata. Spočiatku predcvičovala len pre našich, no už dlhšie naň prichádzajú aj desiatky vojakov a vojačiek z koalíčných armád. Dokonca musela požiadať o väčšie priestory,“ ozrejmuje veliteľ 3. slovenského kontingentu v RS a zároveň veliteľ NSE podplukovník Ján Chorvát. Pri obede s generálom Maximom dodáva, že vojenský policajt poručík Marek Kornaj s vojakmi cvičí MMA (Mix Marial Arts), jedno z bojových umení.

Generál Maxim so svojím sprievodom si vyčlenil čas na debatu s vojakmi národného podporného prvku a vojenskými zdravotníkmi na HKIA, ako aj so slovenskými vojakmi na hlavnom veliteľstve RS, rovnako aj so špeciálmi na odlúčenej základni. Hovorí o podmienkach ich nasadenia, o výstroji a všeličom inom. Vie, že špeciáli si vedia predstaviť už aj modernejšie ochranné vesty ako tie, čo majú, no teší ho, že k výstroju či výzbroji nateraz nie je vážnejších pripomienok. Ani k vycvičenosti predchádzajúcej nasadeniu. Najmä tí, ktorí v Afganistane slúžia už tretí či štvrtý raz, respektíve majú za sebou aj Irak, s uznaním akceptujú v tejto oblasti pokrok. Sú však aj ďalšie otázky. Na tú, či by bolo možn-

latívne samostatnými oblasťami boli EOD a CIED, ktoré sú vzhľadom na súčasné bezpečnostné prostredie v Afganistane mimoriadne exponované“. Ťažiskovými spôsobilosťami, ktorých rozvoj bol mentorovaný v Národnej ženijnej brigáde afganských partnerov, bol rozvoj horizontálnych a vertikálnych ženijných spôsobilostí, budovanie mostných spôsobilostí a ťažba a úprava pitnej vody.

V polovici augusta 2015 bola Národná ženijná brigáda Afganskej národnej armády pod mentorským velením plk. Pástora pripravená na týždenné certifikačné cvičenie mostných spôsobilostí. „Na tomto certifikačnom cvičení sa zúčastnil náčelník Generálneho štábu Afganskej národ-

nej armády a s výsledkami certifikačného cvičenia boli mimoriadne spokojné aj afganská strana, aj Aliancia, a Národná ženijná brigáda bola úspešne certifikovaná. Po úspešnom certifikačnom cvičení mostných spôsobilostí Národnej ženijnej

brigády sme začali proces obstarania techniky a zariadení pre rozvoj poslednej spôsobilosti, teda na ťažbu a úpravu pitnej vody. Počas môjho pôsobenia v pozícii vedúceho staršieho poradcu ženijnej podpory sme prostriedkami Národnej ženijnej brigády opravili cesty a komunikácie v celkovej dĺžke viac ako 60 km. Pred návratom domov som odovzdal funkciu americkému plukovníkovi,“ dodal plk. Pástor, ktorý sa po polročnom nasadení v RS vrátil na pozíciu náčelníka odboru zabezpečenia operácií Strategického centra krízového manažmentu GŠ OS SR.

predlžovať si aj v RS polročné nasadenie na ročné odpovedá tiež náčelník štábu Strategického centra krízového manažmentu GŠ brigádny generál Jindřich Joch. Jeho vyjadrenie je negatívne. Šesť mesiacov služby v náročných podmienkach bezpečnostných rizík Afganistanu je aj z hľadiska ochrany zdravia vojakov dosť. Nehovoriac o smogu, ktorý je častou súčasťou trojmiliónového Kábulu. Pochopiteľne, po službe doma môžu dostať opäť šancu vycestovať. Ako inak, do diskusie sa pridáva hlavný poddôstojník OS SR štábný nadrotmajster Vladimír Beluš či plukovník Marián Kurilla, náčelník osobného odboru náčelníka GŠ. Otázok je veľa. O veľkostnom sortimente výstroja, o potrebe vrátiť sa aj v RS k stážam pre vybraný personál, o všeličom ďalšom. Podnety sa týkajú nových zákonov, modernizácie či trebárs systému vyznamenaní za službu v ozbrojených silách. Vojaci sú otvorení a generál odpovedá na rovinu. Hlavy ostávajú hrdo hore. Náčelník generálneho štábu je zároveň spokojný, keď mu veliteľ 5. pluku špeciálneho určenia plukovník Šebo doloží, že v súvislosti s novými zákonnými normami sa odchody do civilu dotkli jeho pluku len minimálne, pričom v súvislosti s navyšovaním počtov už naši špeciáli pripravujú nové výberové konania. Potrební tú totiž nie iba v Afganistane.

Narodeniny a návrat

Po každej besede sa generál Maxim postaví, aby vzápätí z úst jeho pobočníka majora Mariana Filipa zaznelo meno niektorého z vojakov. Ozve sa vojenské: „Tu“. Náčelník generálneho štábu oslovenému podá ruku. Spolu s blahoželaním ostane vo vojakovej dlani aj generálova pamätná minca. Sú to tí príslušníci 3. slovenskej rotácie v RS, ktorí majú približne v dňoch generálovej návštevy narodeniny. „Fajn, že si takto spomenul, aj ja by som dnes rád zablahoželel svojmu synovi, ktorý má práve 11 rokov,“ komentuje srdečnosť situácie kapitán Peter Pavlovský, „finančník“ a personalista NSE.

„Obaja synovia, manželka a aj ja sme mali či budeme mať narodeniny, keď som v Afganistane. Preto si spoločnú oslavu užijeme, až keď sa vrátim domov,“ dodá veliteľ kontingentu pplk. Ján Chorvát, ktorý už pred Afganistanom dva razy pôsobil v Kosove. „Po prilete

sme takmer všetci prešli bežným procesom aklimatizácie, boli nachladnutia aj dajaké drobné tráviace problémy. No teraz sme, až na jedno drobné prechladenie, všetci OK,“ konštatuje. Je to fajn, lebo v noci je mínus 7 a cez deň plus 15. Vraví, že v rámci jeho štýlu velenia je najdôležitejšie nastavenie mantinelov disciplíny, správania a morálky, ktoré musí každý akceptovať. Tiež je dôležité vyhnúť sa ponorkovej chorobe. „Chce to byť veliteľ, otec aj psychológ,“ povie. Výrazným benefitom je priateľské ovzdušie a aj preto si aj naši príslušníci NSE zorganizovali príjemné pokojné Vianoce, na ktoré pozvali tiež kolegov z českého kontingentu. A ešte niečo. Veliteľa sa pýtame, ako je spokojný so službou dvoch žien, ktoré sú súčasťou nášho kontingentu. „Úprimne? Vôbec som nebol nadšený, keď som mal v príprave do RS aj ženy. No bolo by nefér, keby som ich nevybral, lebo boli naozaj dobré. V Afganistane určite nesklamali. Sú výborné.“

Domov sa teší aj nadporučička Zuzana Serafinová, ktorá sa bude v auguste vydávať: „Ešte pred odletom do RS sme boli s priateľom vybrať moje svadobné šaty, takže ma čakajú v skrini,“ povie s úsmevom. Rovnako sa teší na návrat aj jeden zo

Operácia Resolute Support (RS) začala svoju činnosť od januára 2015 na základe rozhodnutia NATO z 28. novembra 2014 a platnej dohody o statuse síl (SOFA). Ide o nebojovú operáciu. Jej hlavným cieľom je mentorská podpora budovania a rozvoja spôsobilostí Afganských národných bezpečnostných síl, ktoré budú pod efektívnou civilnou kontrolou a riadením schopné čeliť bezpečnostným výzvam v krajine. Oproti predchádzajúcej operácii ISAF je RS menšia, participuje na nej cca 12 000 vojakov z 40 krajín (od 6 800 Američanov až po 1 Luxemburčana). Základné štruktúry velenia a riadenia pre RS boli prevzaté z bývalých štruktúr ISAF. Regionálne operačné veliteľstvá boli transformované na TAAC (Train, Advise and Assist Command) a sú dislokované v Mazar-e Sharif (North), Kandahár (South), Gamberi (East) a Herat (West). Hlavné veliteľstvo je v Kábule. Slováci pôsobia v RS od jej vzniku a uznesením NR SR č. 1327 z 11. decembra 2014 je náš mandát do 66 vojakov. Aktuálne je ich nasadených 36.

skúsených dôstojníkov 5. pluku, ktorý už má za sebou toľko nasadení, výcvikov, školení a odvelení, že by ich ťažko porátal. No teraz je ich odlúčenie s manželkou o inom. Po dlhšom čakaní sa s manželkou dočkali – budú rodičia. Povedzme to trochu básnicky – po tej správe oboch tá prílivová vlna emócií urobila naozaj šťastnými. A popri osobnom šťastí kráčala aj kapitánova vojenská zodpovednosť. „Napriek veľkej radosti som si ani nevedel predstaviť, že by som po spoločnej príprave nevycestoval s chalanmi do Afganistanu. Manželka je teda takmer celé tehotenstvo doma bezo mňa. O to viac si svoju ženu vážim a verím, že stihnem pôrod našich dvojčiek a že všetko bude v poriadku...“

Odvzdávanie koaličných táborov

V rámci druhej rotácie v RS mal vojenský poradca pre infraštruktúru a plánovanie hlavného veliteľstva RS podplukovník Michal Villím na starosti budúcnosť koaličných táborov, ktoré boli vybudované ešte v rámci operácie ISAF. Presnejšie, ich ďalšie využitie,

respektíve ich rušenie či odovzdávanie Afganskej národnej armáde.

„Pri rozhodovaní o transformácii boli dôležité aspekty ďalšieho možného využitia v rámci RS a veľkú úlohu hralo, či sa pri základniach nachádzalo veľké letisko.“ Napríklad základňa Kandahár, kde počas ISAF slúžili slovenskí vojaci najdlhšie a ktorej velili Američania, ostala v menšom rozsahu ako koaličná báza a časť bola odovzdaná ANA. Obdobné plány boli pre Herát, pod talianskym velením alebo pre Mazar e Sharif, pod nemeckým velením.

Rozoberanie tzv. „boardwalku“, teda odychovej zóny v Kandaháre, by sa slovenským vojakom, ktorí tu slúžili, asi nepáčilo, avšak bolo súčasťou zmien vykonávaných v nadväznosti na operačné potreby. „Z ru-

šených základní sa napríklad celkom určite sťahovala spojovacia technika, ktorá využívala utajovacie prostriedky. Všeobecne bol rozdiel medzi tým, či materiál patril NATO, alebo niektorej z koaličných armád, no veľa ostávalo pre ANA. Napríklad objekty s infraštruktúrou, čističky na vodu a často aj elektrocentrály.“ Celkovo sa posudzovalo, či sú technika a objekty vhodné na podporu operačných spôsobilostí ANA, či je majetok hnuteľný, alebo nehnuteľný a či je sťahovanie hnuteľného majetku rentabilné, pretože doprava je často drahšia ako samotný materiál. Oddelenie pplk. Villíma riadil americký plukovník Norbert Deschenes (na fotografii vľavo, pplk. Villím tretí zľava) a spolu ich bolo deväť. „Materiál a objekty preberala od koalície afganská vláda prostredníctvom ustanovenej komisie. Jej predseda bol poverený ministrom financií a členovia boli z minis-

Vyznamenani a ocenení

„S odstupom času musím uznať, že na mňa zapôsobil pokoj a rozvaha, s akou americkí zdravotníci v krízovej situácii pomáhali ťažko zraneným a umierajúcim. Bolo vidieť, že majú skúsenosti a že sú výborne pripravení,“ spomenie rotný Andrej Adamko, ktorý sa 11. 10. 2015 podieľal na záchrane posádky vrtuľníka. Ten sa zrútil priamo do areálu veliteľstva Resolute Support v Kábule.

Dňa 17. decembra prezident a hlavný veliteľ OS SR Andrej Kiska udelil rotnému Andrejovi Adamkovi, príslušníkovi 2. rotácie slovenských vojakov v RS vyznamenanie Za statočnosť.

Reakcia po páde vrtuľníka

Rotný Adamko bol vtedy jediným Slovákom a zahraničným vojakom slúžiacim v americkej vojenskej nemocnici ROLE 1 na hlavnom veliteľstve RS (na fotografii druhý sprava). Ide o zdravotnícke zariadenie typu lepšie vybavenej ordinácie obvodného lekára, doplnenej o niekoľko ďalších spôsobilostí. „Keď sa to stalo, mal som práve po službe. Okamžite som bežal pomáhať. Bolo to samozrejmé, bola to moja práca, nevidím v tom nič výnimočné,“ skromne konštatoval poddôstojník, ktorý absolvoval Vysokú školu zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Prešove a promoval ako magister. Pokračoval: „Každý plnil svoju úlohu. Ja som sa snažil o základnú resuscitáciu, napichával som žily, iní tiež oživovali, nasadzovali kyslík a usilovali sa, aby sa podarilo zachrániť čo najviac ľudí.“ Na desiatich zranených bol približne poltucet zdravotníkov. Z posádky, ktorú tvorili Američania, Briti a jeden Francúz, boli piati na mieste mŕtvi. Jeden zomrel pri prevoze do lepšie vybavenej nemocnice ROLE 2, ktorá je tiež v Kábule na neďalekej základni HKIA. To, že rotný Adamko sa v krízovej situácii zachoval naozaj statočne, ocenil ako prvý hlavný veliteľ RS generál John F. Campbell. Udelil mu svoju pamätnú mincu, ktorú rotn. Adamkovi odovzdal veliaci poddôstojník RS. Zároveň napísal na Slovensko ďakovný list. V ňom vyzdvihol Adamkovu príkladnú profesionalitu. Potom rotného Andreja Adamka, teraz už zdravotníka obväziska práporu RCHBO v Rožňave, prijal a vyznamenal prezident SR Andrej Kiska. „Ďakujem vám, pán rotný Andrej Adamko, za odvahu,

statočnosť a ľudskosť, ktorú ste prejavili. Ďakujem aj Ozbrojeným silám Slovenskej republiky za to, že majú pripravených takých profesionálnych vojakov, ktorí vedia plniť svoje povinnosti tak, ako to od nich Slovenská republika očakáva,“ povedal na slávnostnom prijatí prezident republiky.

Aj Bronze Star Medal

„Za plnenie náročných úloh a poradenstvo v prospech starších dôstojníkov Afganskej národnej armády v operácií RS Afganistan bol plukovník Erik Hrehuš vyznamenaný bronzovou medailou Spojených štátov amerických (The Bronze Star Medal),“ menovite vyzdvihol viacerých vyznamenaných na svojom veliteľskom zhromaždení vo februári 2016 generál Milan Maxim, pričom začal veliteľom 1. slovenskej rotácie v RS. Za vzorné plnenie úloh v rámci veliteľstva RS Afganistan boli vyznamenaním pozemných síl Spojených štátov amerických The Army Commendation Medal ocenení slovenskí príslušníci veliteľstva RS v prvej aj v druhej rotácii. Medailu získalo napríklad len v druhej rotácii osem vojakov 5. pluku špeciálneho určenia, príslušníkov Special Operation Advisory Team. Jedenásti boli ocenení The Army Achievement Medal a dvaja The Army Meritorious Service Medal. Medailu za službu v zahraničí „Afganistan III. stupňa“, udeľovanú ministrom obrany Českej republiky, získali za spoluprácu s českými vojakmi v druhej rotácii RS dvaja zdravotníci a traja príslušníci národného podporného prvku. Tento výpočet by bol ešte dlhší. Dodajme len, že všetci naši vojaci si z prvej a druhej rotácie v RS odniesli vyznamenanie Non Article 5 Medal za službu v operácii v NATO.

Tému autorsky pripravil: Pavol Vitko

Foto: autor, 5. pšu, archív A. A.

terstva obrany, vnútra, dopravy, pozemkového fondu a ďalší podľa potreby, napríklad zo školstva. Nie všetky objekty totiž preberala armáda alebo polícia. Z niektorých budov najmä na menších rušených

základniach sa stali školy. Inde chceli zo základní vytvoriť ekonomické zóny, colné sklady či bazáre.“

Pplk. Villím poznamenáva, že niektoré stavebné provizóriá nariadili radšej zbú-

rať, aby sa neohrozila bezpečnosť budúcich užívateľov. A ak ho pri tom všetkom niečo prekvapilo, tak to bol dôraz na životné prostredie: „Niekoľko by si povedal, že v Afganistane na tom až tak nezáleží, no v RS muselo všetko ísť podľa tvrdých ekologických noriem NATO. Napríklad v spolupráci s externými firmami bolo nevyhnutné profesionálne očistiť aj pôdu, ak sa zistilo, že je kontaminovaná, napr. pod centrálnymi. Na odovzdávanie základní nesmel ostať žiadny ekologicky nevyhovujúci materiál. Sanovali sa dokonca niektoré tri desaťročia staré ekologické škody, čo tam zostali po ruských vojakoch. Aj na túto oblasť bol preberací protokol,“ konštatoval podplukovník, aktuálne vedúci starší dôstojník-zástupca náčelníka oddelenia riadenia operácií na odbore plánovania a riadenia operácií Strategické-ho centra krízového manažmentu GŠ.

Peter Gajdoš je novým ministrom obrany SR

Dňa 23. marca 2016 prijal náčelník Generálneho štábu OS SR generál Milan Maxim pri príležitosti ukončenia služobného pomeru 1. zástupcu NGŠ generálporučíka Petra Gajdoša. Oficiálne mu vyhlásil personálny rozkaz o prepustení zo služobného pomeru profesionálneho vojaka, poďakoval za vykonanú prácu a udelil Pamätný kríž náčelníka Generálneho štábu OS SR prvého stupňa.

24. marca prevzal Peter Gajdoš z rúk prezidenta SR Andreja Kisku poverenie na riadenie rezortu obrany. „Dobre poznám prostredie rezortu obrany. Pôsobenie vo funkcii ministra obrany je pre mňa výzvou a prijímam ju s veľkým rešpektom, pokorou a odhodlaním. Aj keď funkcia ministra obrany má predovšetkým politický rozmer, chcem zúročiť svoje dlhoročné skúsenosti z riadiacej práce v ozbrojených silách. Chcem presadiť na všetkých úrovniach riadenia v rezorte obrany racionálny systém plánovania, plnenia, kontroly a hodnotenia, v ktorom každý bude mať jasne určené úlohy, kompetencie a zodpovednosť,“ povedal nový minister obrany Peter Gajdoš. Odhodlanie, profesionalita a čestnosť budú podľa neho základom na dôsledné presadzovanie cieľov a úloh vychádzajúcich zo schválených programových priorít, ktoré sa stanú základom Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky.

Minister obrany Peter Gajdoš začal prvý deň v novej funkcii na ranom brífingu Generálneho štábu Ozbrojených síl SR, kde zároveň predstavil nového štátneho tajomníka Ministerstva obrany SR Mariána Saloňa.

Po predstavení a oboznámení s aktuálnou situáciou sa minister obrany spolu so štátnym tajomníkom, náčelníkom Generálneho štábu OS SR generálom Milanom Maximom a ďalšími predstaviteľmi rezortu obrany a ozbrojených síl spojili s veliteľmi pôsobiacimi v zahraničných misiách. Šéf rezortu obrany sa chcel oboznámiť s aktuálnou bezpečnostnou situáciou a zaželať príjemné prežitie veľkonočných sviatkov. Komunikoval s veliteľmi misie Resolute Support v Afganistane, EUFOR ALTHEA v Bosne a Hercegovine, UNFICYP na Cypre a s pozorovateľskou misiou UNTSO v Izraeli a Sýrii a prvý raz sa skontaktoval s veliteľom misie v Mali. Zaujímalo sa nielen o osobnú bezpečnosť našich vojakov, ale aj o to, čo by mohol pre nich urobiť.

Všetci velitelia sa zhodli, že žiadne zásadné problémy v misiách v súčasnosti nie sú. Novovymenovaný minister obrany Peter Gajdoš plánuje s vojakmi pôsobiacimi v zahraničí intenzívnejšie komunikovať aj v budúcnosti.

Foto: TASR

V Novákoch sa spomínalo

V deň deviateho výročia tragickej udalosti vo Vojenskom opravárskom podniku (VOP) Nováky sme si 3. marca spomienkovým stretnutím pripomenuli tých, ktorých životy si vyžiadala explózia delaboračnej haly. Položením vencov k pamätníku v mestskom parku Š. Moyzeša si prišli uctiť obe smutnej udalosti štátny tajomník Miloš Koterec, zástupca veliteľa Pozemných síl OS SR brigádny generál Juraj Krištofovič, predstavitelia VÚC, mesta, rodinní príslušníci, kolegovia, ako aj obyvatelia mesta Nováky.

Stretnutie vo Zvolene

Dňa 2. marca sa v priestoroch veliteľstva Vzdušných síl OS SR vo Zvolene stretol veliteľ Vzdušných síl OS SR brigádny generál Miroslav Korba s veliteľom maďarských vzdušných síl brigádnym generálom Albertom Sáfárom. Diskutovali o možnostiach výcviku leteckých jednotiek v roku 2016 v rámci spoločných cvičení. Témou bola aj príprava na rokovanie expertných skupín o projekte MATC 2 (Multinational Aviation Training Centre), ktoré sa uskutoční v Prahe. Zhovárali sa tiež o výcviku príslušníkov maďarských vzdušných síl na simulátore Mi-17 vo vrtuľníkovom krídle Prešov. Brigádny generál Korba informoval hosta o novom modeli vzdelávania pilotov a technického personálu na Technickej univerzite v Košiciach.

Seminár o spolupráci

Odbor bezpečnosti a ochrany informácií a KIS štábu pre podporu operácií Generálneho štábu OS SR zorganizoval 8. marca za odbornej garancie predstaviteľa SR v riadiacom výbore Centra výnimočnosti pre kybernetickú obranu (Co-operative Cyber Defence Centre of Excellence – CCD CoE) v estónskom Talline podplukovníka Zdeňka Horáka odborný seminár o možnostiach spolupráce štátnych orgánov SR a predstaviteľov akademickej obce s CCD CoE. Zúčastnili sa na ňom zástupcovia Národného bezpečnostného úradu SR, Národnej agentúry pre sieťové a elektronické služby, Policajného zboru SR, Akadémie policajného zboru, Akadémie ozbrojených síl, ministerstva obrany a ozbrojených síl.

Príprava na cvičenie Anakonda

V kontexte cvičenia Anakonda 2016 veliteľ prešovskej mechanizovanej brigády prijal 29. februára operačný rozkaz veliteľa poľskej 16. mechanizovanej divízie. Úlohou veliteľstva brigády posilneného o ďalších špecialistov Pozemných a Vzdušných síl SR bolo v termíne do 9. marca naplánovať operáciu, ktorá zabezpečí splnenie úloh a dosiahnutie cieľového stavu požadovaného veliteľom nadriadenej poľskej divízie. Dôsledným naplánovaním operácie si príslušníci veliteľstva brigády pripravujú vhodné predpoklady na úspešné splnenie cvičenia Anakonda 2016 s účasťou 25 000 vojakov z 24 krajín Európy a USA v júni v Poľskej republike.

Pocta veteránom Púštnej búrky

Štátny tajomník MO SR Miloš Koterec a 1. zástupca náčelníka Generálneho štábu OS SR generálporučík Peter Gajdoš sa 11. marca stretli s účastníkmi operácie Púštna búrka pri príležitosti 25. výročia jej skončenia. Veteránom odovzdali Pamätný list a medailu ministra obrany. M. Koterec a generálporučík P. Gajdoš vysoko ocenili aj pokračujúcu spoluprácu českých a slovenských vojakov, ktorej predchádzalo nasadenie čs. chemikov v Perzskom zálive. Za vyše dvadsať priamych účastníkov Púštnej búrky vystúpil veliteľ čs. jednotky plukovník vo výslužbe Ján Valo.

Strategická komunikácia a informačná vojna

Riaditeľ Centra výnimočnosti NATO pre strategickú komunikáciu (StratCom) v Rige Jānis Sārts vo februári na konferencii Bezpečnostné Fórum v Banskej Bystrici prednášal o informačnej vojne a popri ďalších rokovaníach hovoril s redakciou OBRANY.

„Súčasťou nášho Centra výnimočnosti sú všetky tri pobaltské krajiny spolu s Poľskom, Holandskom, Veľkou Britániou, Talianskom, Fínskom a s partnermi z USA,“ ozrejmil Jānis Sārts. Z 26-členného personálu je približne polovica vojakov, ostatní sú civilní zamestnanci – výskumní pracovníci, prípadne ľudia so skúsenosťami v diplomatických službách. Zástupcom riaditeľa Jānisa Sārta, v minulosti aj štátneho tajomníka ministerstva obrany Lotyšska, je estónsky plukovník Aivar Jaeski.

Ubrániť sa a zvíťaziť

Politici aj vojaci nie vždy jasne vnímajú, čo je to strategická komunikácia, a nezriedka si to zamieňajú s Public Relations,“ povedal. Vysvetlil: „Z môjho pohľadu existuje realita, a tou je všetko, čo povieme alebo nepovieme, ukážeme alebo skryjeme a má to vplyv na informačný priestor – a potom na vnímanie a správanie jednotlivcov a spoločenských skupín. Strategická komunikácia je prístup, ktorého pochopením a využitím dosiahneme v tejto oblasti svoje vlastné strategické ciele. Javí sa to ako jednoduché, ale má to veľké dôsledky. Ide nám predsa o to, aby sme mali vplyv na to, ako sa ľudia správajú, ako konajú, pretože inak bude mať na tomto poli vplyv náš protivník.“ Na otázku prečo je pochopenie tohto procesu mimoriadne dôležité aj pre vojakov, nám odpovedal: „Myslím, že najlepšie bude začať výrokom známeho čínskeho Sun-c'-eho o tom, že nepriateľ si podmaníte aj bez zbraní, ak si podmaníte jeho myseľ. Najmä v dnešných časoch, plných všakovakých možností ako podsunúť jednotlivcom nepravdivé informácie, ako preniknúť aj vojakom priamo do myslenia a poraziť ich skôr, ako vôbec vypukne boj, je veľmi dôležité vedieť, ako sa brániť a ako zvíťaziť. Metódu informačnej vojny využíva Rusko, veľmi široko ju využíva aj takzvaný Islamský štát. Myslím si, že tento trend bude pokračovať. Preto si voči propagande musíme pestovať psychickú odolnosť a uvedomiť si, kto sme, aké hodnoty zastávame a prečo spoločne fungujeme pod hlavičkou NATO a Európskej únie.“

Autokracia verzus demokracia

„Prečo je informačná vojna proti demokraciám z času na čas úspešná?“ položil si rečnícku otázku Jānis Sārts. Odpovedal: „Naši oponenti vždy začnú analýzou našich slabín. Demokracii je vlastná transparentnosť a nevyhnutnosť vytvorenia politického konsenzu. Cieľom je narušiť jednotu a narušiť schopnosť prijímať zdravé politické rozhodnutia najmä v čase krízy. Ak náš oponent použije informačné techniky na narušenie konsenzu, môže vyhrať aj bez použitia zbraní.“ Pokračoval: „Taktikou je podkopať hodnotový systém aj vytvorením informačnej hmly, keď je pravda len jedným z veľa vyprodukovaných príbehov a potom ťažko definovať, kde sa práve nachádza. Snažia sa prezentovať názor, že aj tak každý klame. Pre autokratov, kde neexistuje voľba, to nie je až také poškodzujúce. Poškodzuje to demokraciu, ktorá je založená na voľbe a nevyhnutnosti udržať si dôveryhodnosť.“

K problematike trolov, teda tých, čo sa zapájajú do diskusií na sociálnych sieťach na objednávku, Jānis Sārts uviedol: „Pripravili sme osobitnú štúdiu, ako sú zastúpení v lotyšskom mediálnom priestore. Zistili sme, že v celkovom objeme sú to približne tri percentá informácií, no v oblasti informácií o Ukrajine, USA či EÚ a európskej bezpečnosti trolovanie stúpne až na 50 %.“

Podľa riaditeľa StratCom demokracie ostali v 90. rokoch ukolísané tým, že „naše hodnoty sú také silné a pevné, že budú stabilné a budú fungovať. Autokratické systémy si však vypracovali rôzne mechaniky, ako priamo v našom informačnom priestore narušovať naše hodnoty.“ Stratcom podľa jeho riaditeľa realizuje tri základné činnosti: „Skúmame, čo sa deje v informačnom priestore; vypracúvame metodiku, ako reagovať, ako viesť výcvik a cvičiť ľudí a tiež v informačnom priestore skúmame interakcie.“ Podľa neho základom je „poznať bojisko a mať stratégiu, ako byť silnejší, teda veľmi presne vedieť, kto čo komunikuje a ako chceme komunikovať my.“ Aj preto vlni vzniklo Centrum výnimočnosti NATO pre strategickú komunikáciu.

Text a foto: Pavol Vitko

Linka na kóte 700

boli napadnuté chemickými látkami. Obe martinské mechanizované roty pod velením kapitánov Mariána Golisa a Michala Polhorského uskutočnili čiastočnú dekontamináciu svojimi silami a prostriedkami a potom prišli velitelia rôt na súčinnosťný dohovor. S veliteľom čaty dekontaminácie techniky a veliteľom miesta dekontaminácie nadporučíkom Mariánom Turicom dohodli celý postup.

Na Lešti kraľovala v deň, keď si muži pripomínali Medzinárodný deň žien, pomerne hustá hmla, chlad a občasné dážď. Presun pásovej, no najmä kolesovej techniky sťažoval rozbahnený terén. Nadporučík Turic napriek tomu s úsmevom konštatuje, že takéto počasie chemikom pri ich práci neprekáža. „Vlhko, mokro, dážď a hmla nám dokonca svojím spôsobom pomáhajú. Lebo samotná vlhkosť podporuje rozklad chemických zmesí autolýzou vody. Naopak, najhoršie počasie pre nás pri dekontaminácii je, keď je veľmi horúco a sucho alebo silný mráz. Vtedy všetky procesy idú veľmi pomaly...“, konštatuje rodák z Gočova v okrese Rožňava, ktorý do ozbrojených síl prišiel po absolvovaní štúdia na chemicko-technologickej fakulte STÚ Bratislava a praxi v chemickom laboratóriu.

Celý priestor, kde sa nachádzala linka a kadiaľ sa postupne presúvali obe martinské roty, zabezpečoval svojou činnosťou prieskumný komplet Aligator 4x4 RCH-BO. Práve on je určený na uskutočňovanie radiačného, chemického a biologického prieskumu a pozorovania a odber vzoriek kontaminácie.

Linka dlhá dva kilometre

Technika oboch rôt postupne prechádzala dekontaminačnou linkou, ktorá bola na Lešti rozmiestnená v dĺžke dvoch kilomet-

Ozbrojené sily SR sú vedúcou krajinou pre oblasť rádiologickej, chemickej a biologickej ochrany pre celú bojovú skupinu Európskej únie krajín V4. Vo Výcvikovom priestore Vojenského obvodu Lešť si v druhom marcovom týždni príslušníci martinského mechanizovaného práporu precvičili súčinnosť s naším vyčleneným príspevkom pre bojovú skupinu v oblasti RCHBO.

Veliteľ martinského mechanizovaného práporu podplukovník Milan Cvik približuje, že v rámci marcového vyvedenia rôt práporu na Lešť, ktorého cieľom je uskutočniť kontroly zladenosti jednotlivých rôt a napokon aj taktické cvičenia rôt s bojovými streľbami, preverili aj schopnosť pokračovať v plnení bojových úloh po dekontaminácii.

Chemikom vlhko nevadí

Veliteľ rožňavského práporu RCHBO podplukovník Oliver Toderiška dopĺňa, že vyčlenená jednotka pod velením kapitána Marcela Uharčeka na Lešti uskutočnila úplnú dekontamináciu dvoch martinských mechanizovaných rôt. Jej cieľom bolo udržať jednotky bojovej skupiny EÚ v bojovej spôsobilosti. Aj napriek tomu, že

rov na kóte 700. Martinská prvá mechanizovaná rota kapitána Golisa pozostávala predovšetkým z bojových vozidiel pechoty. „Preto taká vzdialenosť, aby odmorovacia zmes dokázala účinne pôsobiť na chemické látky na technike. Po prvotnej kontrole techniku najskôr čakal hrubý oplach od nečistôt, na ďalšom pracovisku naniesenie dekontaminačnej zmesi, potom jej oplach a nakoniec záverečná kontrola. Ak sa pri nej zistili nedostatky, technika sa po určenej trase musela vrátiť naspäť a absolvovať celý proces znova. Na konci linky jednotku čakala úplná dekontaminácia osôb a ich zbraní, ale aj interiérov vozidiel. Potom sa celá jednotka zhromaždila a odchádzala ďalej plniť svoje bojové úlohy,“ približuje celý proces veliteľ ťažkej rotu dekontaminácie kapitán Uharček.

Veľmi dôležitú úlohu pri činnosti linky plní ťažké dekontaminačné vozidlo DEKVOZ. Zariadenie je určené na dekontamináciu vonkajších a vnútorných priestorov vojenskej techniky, materiálu. Ale napríklad aj vonkajších a vnútorných priestorov stavebných objektov, terénu, likvidáciu následkov priemyselných alebo ekologic-

kých havárií, odstraňovanie následkov živelných udalostí spojených s únikom nebezpečných chemických látok zo zariadení priemyselnej infraštruktúry.

Rotný Marek Dudič kraľuje so svojím družstvom súprave dekontaminácie osôb (SDO). Keď príslušníci martinských rôt vystúpili zo svojich vozidiel, podriadení rotného Dudiča im odobrali zbrane, ktoré ihneď dekontaminovali. Vzápätí vojaci absolvovali samotný hrubý oplach pod sprchami vonku pri stane. „Potom prichádzali do stanu, kde sa vyzliekli a pokračovali do stanu hygienickej očisty. V poradí treťom stane ich po osprchovaní – dekontaminácii čakali čisté veci. Obliekli sa do nich. Zároveň boli znova skontrolovaní, a to aj po zdravotnej stránke. To zabezpečovala čatárka Andrea Ševčovičová. Ak je všetko v poriadku, tak dostanú naspäť svoje čisté zbrane a odchádzajú k svojim bojovým vozidlám, ktoré boli taktiež medzitim zvonka i zvnútra dekontaminované,“ približuje celú činnosť svojho družstva rotný Dudič.

Dekontaminované rotu

Rodák z Humenného je vojenským profesionálom už trinásť rokov. Začínal krátko po absolvovaní chemickej priemyselky vo svojom rodnom meste, a to pri poľných mechanizovaných práčkach a postupne sa stal veliteľom družstva súpravy dekontaminácie osôb. Rok pôsobil aj v rámci slovenského kontingentu v misii UNFICYP na Cypre. Je spokojný, že družstvo splnilo úlohy v týchto nepriaznivých klimatických podmienkach. Tiež preto, že je v ňom niekoľko mladších vojakov, ktorí postupne zbierajú skúsenosti pod taktovkou starších kolegov. Napríklad slobodníka Michala Obrtanca, desiatnika Jána Lukáča či čatára Romana Cirbusa. Priznáva, že najhoršie podmienky mali v rámci minuloročnej certifikácie jednotky. „V júni bolo veľmi horúco, sucho. Pri 35-stupňových teplotách bolo plnenie úloh v ochranných oblekoch doslova peklom. Dodržiavali sme pitný režim, ale ani to nepomáhalo,“ spomína rotný Dudič.

Rožňavskí chemici svoju úlohu úspešne splnili. Za hodinu zvládli dekontaminovať (očistiť osoby, techniku, predmety

od jedovatých látok, odmoriť ich) jednu mechanizovanú rotu. Podľa kapitána Uharčeka sa pri spomínanej činnosti významenali veliaci poddôstojníci čaty dekontaminácie techniky rotmajster Peter Cily, veliteľ družstva dekontaminácie techniky rotný Andrej Szomolai, veliteľ družstva dekontaminácie osôb rotný Marek Dudič, či operátorka družstva dozimetrickej analytickej kontroly rotná Viera Kederová.

Vďaka ich šikovnosti a profesionalite mohli obe martinské mechanizované rotu veľmi rýchlo pokračovať v plnení úloh v prospech bojovej skupiny EÚ krajín V4. Zatiaľ iba pri výcviku na Lešti, no v prípade potreby aj v mieste reálneho nasadenia bojovej skupiny.

Text a foto: Jozef Žiak

Chémia spolupráce

Príslušníci rožňavského práporu RCHBO v marci v priestoroch Centra výcviku Lešť a Výcvikového a testovacieho centra radiačnej chemickej a biologickej ochrany (VTC RCHBO) v Zemianskych Kostoľanoch pokračovali v spolupráci s kolegami z Národnej gardy štátu Indiana.

Veliteľ práporu podplukovník Oliver Toderiška ocenil spoluprácu špecialistov oboch armád. „Americká jednotka je plne integrovaná s jednotkou čaty radiačnej chemickej a biologickej ochrany. Spoločne plnia všetky úlohy. Príslušníci Národnej gardy štátu Indiana sa postupne oboznámili s našimi štandardnými operačnými postupmi, s technikou a materiálom, ktoré používa naša jednotka, s dekontamináciou, detekciou aj uvoľňovaním z kontaminovaného priestoru,“ spokojne konštatuje podplukovník Toderiška.

Výcvik na Lešti i Hornej Nitre

Američania spolupôsobia v jednotke, ktorej velí nadporučík Noemi Mikleová. Podľa nej príslušníci Národnej gardy postupne absolvovali aj súčinnosťné cvičenia. Oboznámili sa s rozkladáním a činnosťou súpravy dekontaminácie osôb (SDO), prešli si linku na dekontamináciu

osôb i techniky, vyskúšali čerpanie vody z vodnej nádrže a jej využitie pri očiste techniky. Spoluprácu si pochvaľuje aj veliteľ americkej jednotky. Pripomína, že časť jej príslušníkov je na Slovensku už po druhý raz, lebo pôsobili na Lešti počas minuloročného cvičenia Slovenský štít 2015. Podľa neho je americká jednotka špecializovaná predovšetkým na riešenie krízových situácií. Najmä pri živelných pohromách a katastrofách na území štátu Indiana. Na rozdiel od slovenskej jednotky pôsobí najmä v prospech civilného obyvateľstva.

„V Zemianskych Kostoľanoch máme spoločný výcvik s reálnymi toxickými chemickými látkami. Je to po prvý raz, čo príslušníci Národnej gardy štátu Indiana cvičia na tomto cvičisku. Pri výcviku sú postavené trojice – dvaja slovenskí a jeden americký vojak. Spoločne robia prípravu na detekciu, samotnú detekciu, reálne vi-

dia, ako sa chemické látky správajú. Napríklad yperit či látka VX. Vzápätí robia dekontamináciu techniky, kde zistia kontamináciu a znova overia, či ich postup a výsledok práce bol správny,“ približuje výcvik podplukovník Toderiška.

Veliteľom výcviku priamo na ploche cvičiska je veliteľ rotý RCHBO kapitán Anton Kardoš. Pripomína, že cieľom zamestnaní vo VTC RCHBO je získať základné návyky pri používaní prístrojov na detekciu, pri dekontaminácii toxických chemických látok a, samozrejme, aj vzbudenie dôvery cvičiacich vojakov v prostriedky individuálnej ochrany (ochranná maska OM-99, ochranný odev OPCH 02). Pretože sa počas výcviku používajú reálne toxické chemické látky a vojaci tak získajú dôveru, že ochranné prostriedky ich v prípade potreby spoľahlivo chránia proti toxickým chemickým látkam.

Spokojný americký generál

„Každý spoločný výcvik so zahraničným partnerom je predovšetkým o výmene informácií a skúseností. Pre našich vojakov má veľký význam. Zistia ako pracujú a plnia úlohy naši koalíční partneri v NATO.“

Aké postupy, ale aj aké prostriedky individuálnej ochrany používajú,“ konštatuje kapitán Kardoš. Pripomína, že slovenskí a americkí vojaci používajú svoje ochranné prostriedky (masky a odevy). Potom si ich navzájom vymenili. Slovinci pôsobili v amerických a Američania v slovenských.

Spoločný výcvik slovenských a amerických chemických špecialistov navštívil aj veliteľ Národnej gardy štátu Indiana generálmajor Courtney P. Carr. Oboznámil sa s cvičiskom, výcvikom a osobne vyskúšal aj slovenské ochranné prostriedky. Vysoko ocenil možnosti, ktoré Výcvikové a testovacie centrum radiačnej chemickej a biologickej ochrany (VTC RCHBO) v Zemianskych Kostoľanoch ponúka na výcvik a vyslovil sa za ďalšiu spoluprácu so slovenskou stranou v príprave chemických špecialistov.

Text a foto: Jozef Žiak

Vysokoškoláci z civilu do uniformy

Do Dôstojníckeho kurzu pre absolventov vysokých škôl (DKAVŠ) nastúpilo v Akadémii ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši 48 frekventantov. Začal sa 1. marca s dvoma novinkami.

Ako uviedol náčelník oddelenia kariérnych kurzov Centra vzdelávania AOS podplukovník Ivan Ivanič, od začiatku týchto kurzov v roku 2005 boli vojaci po jeho absolvovaní menovaní spoločne do prvej dôstojníckej hodnosti poručík. Po 11 týždňoch ich potom čakal Vstupný odborný dôstojnícky kurz (VODK), kde ich pripravovali podľa odborností. Trval od 2 do 55 týždňov – podľa náročnosti ich špecializácie. Najdlhšie boli pripravovaní piloti.

„V súčasnosti je odborná príprava (v minulosti VODK) súčasťou DKAVŠ, pričom frekventanti budú do poručíckej hodnosti menovaní až po skončení celej prípravy v konkrétnej odbornosti,“ uviedol pplk. Ivanič. Samozrejme, aj predtým, aj teraz absolventov vysokých škôl po príchode do OS SR celkom na začiatku čakal 7-týždňový základný vojenský výcvik v Prápori výcviku Martin. „Druhou novinkou je, že do DKAVŠ môžu po najnovšej zmene zákon-

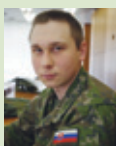
ných noriem nastúpiť aj vybraní najlepší vojaci z kategórie mužstva a poddôstojníkov priamo z ozbrojených síl, ktorí sú absolventmi vysokej školy a majú predpoklady na výkon dôstojníckej funkcie,“ dodal pplk. Ivanič. V aktuálne už štrnástom DKAVŠ však nateraz nie je ani jeden. Z takmer pol stovky účastníkov je pritom 13 žien. Doteraz DKAVŠ absolvovalo 401 absolventov civilných vysokých škôl a počet frekventantov v jednotlivom kurze bol od 9 (2006) až po 51 (2012).

Text: Pavol Vitko

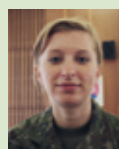
Foto: autor a Danuša Spilá

Frekventanti DKAVŠ už na jeho začiatku vedia, na akú funkciu v OS SR sú v prípade jeho úspešného ukončenia a menovania do poručíckej hodnosti určení. Niektorých z nich sme sa spýtali, prečo sa rozhodli spojiť svoje povolanie s vojenskou uniformou:

Voj. Erik Čutek: „Aj keď budem prvý profesionálny vojak v rodine, o armáde som rozmýšľal už viac ako dva roky. Oslovilo ma nielen sociálne zabezpečenie a plat, ale rád behám, plávam, takže to bude, verím, aj prepojenie práce a fyziky... (Ing., pochádza z Nitry, vyštudoval dopravné stroje a zariadenia Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre).“

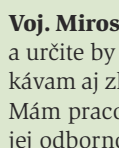
Voj. Jana Kučerová: „Mojím motívom bola možnosť kariérneho rastu aj sociálne istoty. V Martine sme na výcviku už zažili aj dážď s blatom, a dá sa za to, teším sa, verím, že som sa rozhodla dobre (Ing., je z Liptovského Mikuláša. Vyštudovala financie a oceňovanie majetku na Bankovom inštitúte Praha, detaš. prac. Lipt. Mikuláš).“

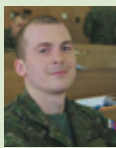
Voj. Anna Gajdošíková: „Už vyše šesť rokov som pracovala v ozbrojených silách ako civilný zamestnanec a konečne som dostala odvahu uchádzať sa o profesionálnu službu. Viem, do čoho idem, páči sa mi podstata činnosti ozbrojených síl, ich poslanie. Verím, že na to mám, vrátane prípadného vyslania do operácií mimo územia štátu (Ing., pochádza z Nemšovej, vyštudovala manažment na Univerzite J. A. Komenského Praha).“

Voj. Lukáš Hladký: „Armáda je pre mňa jedna z možností zažiť niečo nové a zaujímavé, preto som sa rozhodol pre uniformu. Baví ma aj šport, a to s vojenskou službou ide dokopy, preto som tu“ (Získal akademický titul Ing., je z Ružomberka, vyštudoval bankovníctvo a financie na Bankovom inštitúte Praha, detašované pracovisko Banská Bystrica).

Voj. Miroslav Pjatek: „Armáda bol môj detský sen a určite by som ľutoval, keby som to neskúsil. Očakávam aj zlepšenie kondičky. V armáde je aj sestra. Mám pracovať na veliteľstve vzdušných síl vo svojej odbornosti, ale priznám sa, na začiatok by som to radšej skúsil vo vojsku ako veliteľ čaty...“ (Ing., pochádza z Liptovského Petra, vyštudoval telekomunikácie a rádiokomunikácie na Žilinskej univerzite).

Voj. Monika Worobelová – Pruščančinová: „Už som bola zamestnaná, mám za sebou aj mater-skú dovolenku s dvoma deťmi, no armáda ma vždy zaujímala, a tak som napokon tu. Na ozbrojených silách oceňujem ich zmysel pre systém, poriadok – a rozhodujúcou mierou zavážili aj ponúkané životné istoty. Teším sa, že som to stihla azda v poslednej chvíli (Mgr., je z Martina, vyštudovala biológiu a chémiu na Trnavskej univerzite, ako jedna z dvoch frekventantiek je vydatá a ako jediná má dve deti).“

Nový veliteľ NATO v Afganistane

Americký generál John Nicholson vystriedal 2. marca na slávnostnom obrade v metropole Kábul svojho predchodcu, amerického generála Johna Campbella. Nicholson doteraz odslúžil v Afganistane tri turnusy. Dvanásťtisíc vojakov pod vedením Severoatlantickej aliancie v Afganistane má prevažne výcvikovú a podpornú úlohu v rámci operácie Rozhodná podpora (Resolute Support), a to od roku 2015, keď zahraničné sily ukončili bojovú misiu v krajine a boli stiahnuté. Zodpovednosť za bezpečnosť v Afganistane potom prevzali afganské bezpečnostné sily, ktoré sú v súčasnosti pod tlakom povstalcov z militantného hnutia Taliban - v konflikte zahynulo v roku 2015 vyše 7 000 príslušníkov polície a vojakov, pričom okolo 5 000 ďalších utrpelo zranenia.

Foto: TASR/AP

Rumunsko chce 24 stíhačiek F-16

Rumunský minister obrany Mihnea Motoc oznámil, že na budúci rok sa môže presunúť do Rumunska približne tisíc príslušníkov amerických ozbrojených síl, keďže vo Washingtone rozhodli o zvýšení vojenskej prítomnosti vo východnej Európe s cieľom chrániť spojencov v regióne. USA vyšli na posilnenie ochrany východnej a severnej hranice NATO do Európy vojakov v sile troch práporov. V prípade Rumunska to podľa ministrových slov bude znamenať tisíc vojakov. Rumunsko chce kúpiť aj ďalších dvanásť použitých stíhačiek F-16. Už pred tromi rokmi uzavrelo s Portugalskom kontrakt o dodávke rovnakého množstva používaných strojov tohto typu. Bukurešť teraz požiadala o ponuky na ďalší tucet F-16 USA a ďalších päť spojeneckých krajín zo starého kontinentu. Štvornásobné zvýšenie rozpočtu pre americké ozbrojené sily v Európe a ich výcvik oznámil začiatkom februára minister obrany USA Ashton Carter.

Čína spomaľuje rast výdavkov

Čína zvýši tento rok výdavky na armádu o približne sedem až osem percent, čo je najmenej za uplynulých šesť rokov. Je to dôsledok spomalenia jej hospodárskeho rastu, zoštieňovania a modernizácie armády, ktorá prídje o 300 000 vojakov. Ľudová oslobodzovacia armáda bude aj po zoštiehnutí na dva milióny vojakov najväčšou stálou armádou súčasného sveta. Zostáva hlavnou prioritou predstaviteľov Číny, ktorí pokračujú v agresívnom presadzovaní územných nárokov Pekingu v Juhočínskom a Východočínskom mori, čo vyvoláva napätie vo vzťahoch so susednými krajinami.

Rusko znižuje výdavky znižuje

Rozpočet Ruska na obranu sa v roku 2016 zníži o päť percent. Ruské výdavky na obranu rástli v rámci úsilia prezidenta Vladimira Putina o obnovu vojenskej moci krajiny. No ani ozbrojené sily neobídu dôsledky spomalenia ruskej ekonomiky, ktorú zasiahli pokles cien ropy a sankcie. Päťpercentné zníženie v prípade, ak ho schváli Putin, by bolo najväčším zredukovaním ruských výdavkov na obranu od jeho nástupu do funkcie v roku 2000. Bolo by to tiež víťazstvo ruského ministerstva financií, ktoré argumentuje, že Rusko si nemôže dovoliť modernizáciu armády v prepočte za miliardy dolárov a vyzvalo na desaťpercentné zníženie výdavkov vo všetkých rezortoch.

Washington a Soul cvičia spolu

Pred začiatkom každoročných spoločných vojenských cvičení Spojených štátov a Južnej Kórey pohrozila Severná Kórea obom krajinám jadrovými útokmi. Komisia národnej obrany ich obvinila z „nacvičovania atómovej vojny“ a Kim Čong-un vydal nariadenie, podľa ktorého majú byť tamjšie ozbrojené sily pripravené kedykoľvek použiť jadrové zbrane. Južná Kórea a Spojené štáty i tak 7. marca začali spoločné vojenské cvičenie s účasťou 17 000 amerických a vyše 300 000 juhokórejských vojakov. Spojené velenie ubezpečilo Pchjongjang, že výcvik má výlučne obranný a neprovoakačný charakter.

Americké B-2 v Ázii

Spojené štáty 10. marca v reakcii na vyhrážky Severnej Kórey a rast napätia v Juhočínskom mori poslali tri neviditeľné bombardéry B-2 na výcvikovú misiu do ázijsko-tichomorského regiónu, práve v období silnejúceho napätia so Severnou Kóreou. Bombardéry B-2 sú schopné niesť jadrové aj konvenčné zbrane. Počas misie podnikali výcvik s austrálskou armádou ako ukážka sily v období narastajúceho napätia so Severnou Kóreou. Strategické velenie USA odmietlo uviesť odkiaľ budú bombardéry operovať a ako dlho.

Irán dostane ruské S-300

Prvú časť protiletadlových raketových systémov S-300 dodá Rusko do Iránu v auguste alebo septembri tohto roka, uviedol prezident ruskej štátnej spoločnosti Ros- tech Sergej Čemezov. Rusko a Irán podpísali zmluvu o dodávkach systémov S-300 ešte v roku 2007. Ide o dodávku piatich súprav protiletadlových raketových systémov S-300PMU-1, skladajúcich sa zo 40 odpaľovacích zariadení. Kontrakt má hodnotu asi 800 miliónov dolárov. Realizácia zmluvy však musela byť pozastavená v súvislosti s prijatím rezolúcie č. 1929, ktorou Bezpečnostná rada OSN uvalila na Irán sankcie. V reakcii na neplnenie zmluvy Ruskom Irán vtedy podal žalobu na medzinárodný arbitrážny súd. Vladimir Putin v apríli 2015 vydal výnos, ktorým zrušil zákaz na dodávku systémov S-300 do Iránu. Systém S-300 medzitým prešiel zmenami, ktoré sa prejavujú v zlepšení taktických a technických ukazovateľov.

TECHNIKA

NOVINKY • TRENDY • VÍZIE

Plány a realita

Prezbrojovanie ruských ozbrojených síl (2)

V rámci Štátneho programu prezbrojenia ozbrojených síl na roky 2011 – 2020 (ŠPP 2020) má dôjsť k vývoju nových druhov zbraní a vojenskej techniky, ako aj výraznej modernizácii ruských ozbrojených síl vrátane raketových vojsk strategického určenia a vojenského námorníctva.

Raketové vojská strategického určenia (RVSU) sú vojská s najvyššou bojovou pripravenosťou na úrovni 95 percent. Patria do triády jadrového zadržiavania, v ktorých je sústredených až 70 percent celkového jadrového potenciálu Ruska. V súvislosti s tým majú v procese modernizácie prioritu, hoci naplánované financovanie to nenásvedčuje. Len 5 percent z plánovaných 19,4 trl.

rubľov pre rezort obrany je vyčlenených na RVSU. V súčasnosti vo výzbroji troch raketových armád (27., 31. a 33. armáda) je 305 medzikontinentálnych balistických rakiet, umiestnených v podzemných šachtách a na mobilných prostriedkoch. Podľa veliteľa raketových vojsk strategického určenia genplk. Sergeja Karakajeva prioritou rozvoja RVSU je ich modernizácia prostredníctvom

RS-24 JARS

nákupu nových raketových komplexov typu Topol'-M a Jars, ktoré budú tvoriť nosnú časť výzbroje RVSU. V roku 2015 bolo dodaných do výzbroje RVSU 35 medzikontinentálnych balistických rakiet. Od roku 2016 sa má údajne zavádzať aj nová medzikontinentálna raketa strednej triedy typu RS-26 RUBEŽ (známa aj ako JARS-M) s doletom 5 800 km. Bude určená pre mobilné raketové jednotky. Ruskí vývojári pracujú aj na ťažkej medzikontinentálnej balistickej rakete RS-28 SARMAT na kvapalné palivo, podľa doterajších testov môže prekonať 11-tisíc kilometrov a niesť 10 samostatne navádzaných striel s hmotnosťou do 4 350 kilogramov. Do výzbroje by sa mala dostať do roku 2020 a bude postupne nahrádzať raketový komplet RS-20 (SS-18 Satan).

V rámci ŠPP 2020 ozbrojené sily majú zámer nakúpiť dovedna 270 až 280 medzikontinentálnych balistických rakiet typu JARS. Už dnes je evidentné, že sa tento plán nepodarí splniť,

dosiahnuť až 98-percentnú úroveň prezbrojenia, čo sa pri súčasnom stave dodávok novej techniky javí ako zbožné želanie.

Modernizácia vojensko-námorných síl

V súčasnosti sa ruské vojensko-námorné sily (VNS) nachádzajú v zlom technickom stave. Výzbroj vojenského námorníctva je zastaraná. Námorníctvo síce deklaruje 60 ponoriek (vrátane jad-

**RS-26 RUBEŽ
(JARS-M)**

S-400

a postupne vyradované balistické rakety TOPOĽ nahradiť rovnakým počtom nových rakiet typu JARS a JARS-M. Na splnenie štátneho plánu by bolo potrebné ročne nakupovať nie 12, ale najmenej 25 raketových kompletov. Ak počítame, že po roku 2020 bude vo výzbroji RVSU 10 – 11 raketových divízií, tak celkový počet stacionárnych a mobilných odpaľovacích zariadení by mohol dosiahnuť 340 – 350 kusov. Plány sú grandiózne, ale životnosť rakiet RS-12M, RS-18 a RS-20 sa niekoľkokrát predlžovala a udržanie ich vo výzbroji RVSU po roku 2020 bude komplikované. S najväčšou pravdepodobnosťou bude treba vyradiť takmer 250 zastaraných medzikontinentálnych balistických rakiet, no aká bude náhrada?

Prezident Putin na otvorení výstavy vojenskej techniky Armija 2015 hovoril o zaradení 40 nových medzikontinentálnych rakiet do výzbroje RVSU do konca roka 2015, čím malo dôjsť k zvýšeniu jadrového potenciálu krajiny. Fakt je, že dodávka 40 rakiet poslúži len na výmenu dosluhujúcich. To znamená, že ruský jadrový potenciál sa výrazne nezväčší, iba obnoví. V prípade, že dodávky nových rakiet sa oneskoria, ruské RVSU budú nútené spomaliť proces vyradovania dosluhujúcich balistických rakiet a opätovného predlžovať ich životnosť. To pozdrží proces modernizácie RVSU, ktoré do roku 2020 mali

rových), ale časť z nich sa nachádza v plánovanej oprave a iné budú do roku 2020 vyradené z výzbroje. Do roku 2020 má byť dodaných vojenskému námorníctvu 24 ponoriek (z toho 16 viacúčelových) a 51 lodí rôznych tried, vrátane 14 – 15 fregát a do 25 korviet. Malo by byť dodaných aj osem jadrových ponoriek strategického určenia projektu 955 BOREJ so 120 – 130 raketami typu R-30 BULAVA. Problémom splnenia stanoveného plánu nákupu je však chýbajúce financovanie. V súvislosti s tým do roku 2020 k terajším štyrom ponorkám strategického určenia projektu 955 BOREJ s najväčšou pravdepodobnosťou pribudnú maximál-

Topol' M

ne ďalšie štyri, namiesto plánovaných osem ponoriek. Pravdepodobný termín dodania ostatných štyroch jadrových ponoriek bude najskôr po roku 2025, to znamená až o päť rokov neskôr ako sa pôvodne plánovalo.

Ruské vojenské námorníctvo má vo výzbroji len jednu lietadlovú loď Admirál Kuznecov, zaradenú do výzbroje v roku 1991. V súčasnosti sa lietadlové lode v Rusku nestavajú a ani do roka 2020 sa s nimi nepočíta. V poslednom čase sa objavujú informácie o pláne stavby šiestich lietadlových lodí na jadrový pohon – po jednej do 5 flotíl a jednej doplňujúcej, ktorá by pokrývala obdobia opráv ostatných. Lenže dodávka nových lietadlových lodí sa odhaduje najskôr na roky 2025 – 2030. V súvislosti so stále chýbajúcimi výrobnými kapacitami vhodnými na výrobu lietadlových lodí pravdepodobne ani uvedený termín nebude reálny.

Zvýšeniu bojovej sily vojenského námorníctva mali koncom roka 2014 prispieť dve francúzske vrtuľníkové lode typu Mistral. Vinou ruskej agresívnej vojenskej politiky na Ukrajine a nasledujúceho embargu zo strany EÚ Francúzsko dodávku lodí zrušilo. Rusko sa rozhodlo podobný typ lodí postaviť samo. Problémom je, že doteraz prezentované modely vrtuľníkových lodí existujú len na výkresoch a s ich výstavbou sa dá počítať najskôr až po roku 2020. Podľa vyhlásenia veliteľa ruského vojenského námorníctva na výstave vojenskej techniky Armija 2015 sa s ukončením modernizácie vojenského námorníctva uvažuje do roka 2050, pravdaže, za priaznivého financovania. To nasvedčuje, že prezbrotie v tomto druhu vojska prebehne najpomalšie. Dnes úroveň prezbrotia VNS dosahuje len 39 percent.

Problémy financovania a sériovej výroby

Hoci ruské podniky vojensko-priemyselného komplexu vyrábajú moderné zbrane a vojenskú techniku, ich problémom je, že pri stupňujúcom sa tlaku na rýchlu dodávku veľkého množstva zbraní a techniky nedokážu dodržiavať požadovanú kvalitu a vyprodukovať aj potrebné množstvo náhradných dielcov. Ruské konštrukčné kancelárie a výrobné podniky riešia problémy s nedostatkom kvalifikovaných odborníkov a výrobných kapacít. Nedostatok výrobných kapacít má vplyv aj na dodávky ďalších zbraňových systémov, takých, ako protiletadlový systém S-400, ktorý je nosným prvkom ruskej protivzdušnej obrany. Ruskému vojensko-priemyselnému komplexu okrem toho chýbajú aj dodávatelia súčiastok a komponentov, ktoré pre embargo nemôže dostávať od západných firiem ani z Ukrajiny.

Samostatným problémom sú finálne ceny objednanej vojenskej techniky, ktoré vzrástli jedenásťnásobne. Tento stav sa nedá zdôvodniť ani infláciou, ani prepadom hodnoty ruského rubľa. Pri chýbajúcej dôslednej kontrole firmy využívali prostriedky zo štátneho rozpočtu na splácanie dlhov, nákup cenných papierov a iné finančné operácie. V súvislosti s tým od 1. 7. 2015 vstúpil do platnosti zákon o štátnych obranných objednávkach, ktorý vymedzil systém vzťahov a kontroly medzi objednávatelom a dodávateľom.

Vplyv ukrajinského embarga

Na plnenie Štátneho programu vyzbrojovania na roky 2011 – 2020 má negatívny vplyv ukrajinským parlamentom (21. 5. 2015) schválené zrušenie rusko-ukrajinskej spolupráce vo vojenskej

**Lietadlová loď
Admirál Kuznecov**

a vojensko-technickej oblasti. Zákaz vojensko-technickej spolupráce sa dotkol 79 ukrajinských a 859 ruských podnikov vojenského obranného priemyslu. Ukrajinské vojenské embargo má vplyv takmer na každú piatu ruskú vojenskú objednávku pre vzdušno-kozmicke a námorné sily. Rusko v krátkom čase nebude môcť nájsť adekvátne náhrady za dodávky ukrajinských leteckých motorov a zariadení pre vojenské lietadlá, vrtuľníky a turbíny pre lode. V súvislosti s tým ruský prezident nariadil vláde nájsť spôsob rýchlej zámene ukrajinskej produkcie. Podľa vojenských expertov k plnohodnotnej zámene ukrajinskej produkcie môže dôjsť najskôr o tri až päť rokov. V prípade plnohodnotnej náhrady ukrajinských leteckých motorov bude treba takmer 10 rokov.

Chmúrne perspektívy

Stav plnenia štátneho programu modernizácie výzbroje ozbrojených síl nasvedčuje, že nie celkom zodpovedá výrobným možnostiam ruských podnikov vojensko-priemyselného komplexu, rastúcim cenám a príliš širokej typizácii nakupovanej techniky a výzbroje. Zavedenie modernej výzbroje ako tank T-14 ARMA-TA, lietadlo T-50 protiletadlový raketový systém S-500 a iné zbrane a vojenské systémy čelí nereálnym časovým požiadavkám ministerstva obrany. Napriek výrazným snahám o urýchlenie procesu prezbrotia na konci minulého roku bola dosiahnutá len 47-percentná úroveň.

Z doterajšieho procesu prezbrotia ozbrojených síl Ruskej federácie je evidentné, že čelí mnohým problémom vrátane finančných, konštrukčných a výrobných. Preto program prezbrotia silových zložiek do roku 2020 s najväčšou pravdepodobnosťou nebude splnený v plnom rozsahu a nedosiahne deklarovanú 70-percentnú úroveň. Tým sa zaostávanie Ruska v porovnaní s poprednými krajinami pravdepodobne ešte zväčší. Rusko bude mať prevahu v Európe iba v oblasti taktických jadrových zbraní. Od splnenia štátneho programu prezbrotia bude závisieť nielen stav vojenskej sily a bojovej pripravenosti, ale aj správanie Ruska na medzinárodnej scéne.

Text: Juraj Beskid

Inštitút bezpečnostných a obranných štúdií AOS

**Jadrová ponorka
projektu 955 BOREJ**

Sci-fi zbraň pre sci-fi lod'

O elektromagnetických delách sa dlho hovorí, ale doteraz ostávalo väčšinou pri slovách. Vyžadujú si totiž veľké dodávky elektrickej energie, vďaka čomu sú v bežných bojových podmienkach dosť nepraktické. Už o dva roky by sa však mohlo elektromagnetické delo objaviť v bežnej službe v americkom námorníctve. A kde inde by mali zbraň ako zo sci-fi filmu namontovať, ako na najnovší torpédoborec, ktorý je tiež ako zo sci-fi.

Ako už názov napovedá, delo využije na vystrelenie projektilu elektromagnetické sily. Nemusí používať žiadne výbušniny ani prachové náplne, preto je jeho munícia lacnejšia a jej skladovanie

bezpečnejšie. O ničivý účinok v cieľi sa postará kinetická energia projektilu. Elektromagnetické delo ho totiž vystrelí omnoho rýchlejšie ako konvenčná zbraň. Vďaka tomu má tiež podstatne dlhší dosah.

„Elektrické delo“ si už v roku 1918 nechal patentovať francúzsky vynálezca André Louis Octave Fauchon-Villeplee. Počas druhej svetovej vojny sa ich pokúšali vyvinúť Nemci, ktorí s nimi rátili ako s protiletadlovými kanónmi. K testovaniu použiteľného elektromagnetického dela s prijateľnými rozmermi sa však dostalo až americké námorníctvo v poslednom desaťročí. K dispozícii má prototypy od firiem General Atomics a BAE Systems. Pri skúškach ukázali veľmi sľubné výsledky. Kovový projektil s hmotnosťou 10 kg dokáže vystreliť rýchlosťou 8 700 km/h na vzdialenosť až 160 km. Projektil má dosť energie na to, aby prerazil tri železobetónové steny alebo šesť oceľových plátov s hrúbkou 12 mm.

Elektromagnetické delo nazývajú v angličtine aj railgun, čiže koľajnicové delo. Projektil je totiž uchytený v držiaku medzi dvoma koľajnicami. Keď sa do nich zavedie silný elektrický prúd, koľajnice fungujú ako elektromagnet a v strede medzi nimi vznikne presne smerované magnetické pole, ktoré projektil vystrelí von. Po opustení hlavne odpadne držiak a ďalej

Prototyp elektromagnetického dela

USS Zumwalt

Výtlak: 14 500 ton

Dĺžka: 183 m

Šírka: 24,6 m

Ponor: 8,4 m

Rýchlosť: 33,5 uzla
(62 km/h)

Posádka: 142

pokračuje vysokou rýchlosťou iba samotný náboj.

Preskočia skúšky?

Skúšky novej zbrane prebiehali zatiaľ na súši. Národné námorníctvo v nich chce pokračovať na mori. Podľa plánu mali najprv upraviť rýchlu transportnú loď USNS Millinocket, ktorá by slúžila ako platforma pre námorný prototyp elektromagnetického delo. Na jej palube by zbraň absolvovala všetky námorné testy a až potom by ju namontovali na skutočnú bojovú loď.

Vo vedení námorníctva sa však začali ozývať hlasy, ktoré požadujú vynechať túto fázu. Pozemné skúšky boli totiž natoľko úspešné, že elektromagnetické delo by mohli rovno namontovať na vojnové plavidlo, zaradiť do služby a prípadné drobné nedostatky vyriešiť za pochodu. Vynechanie námorných testov by ušetrilo nemalé peniaze. Najhlasnejšie to vyjadril kontreadmirál Peter Fanta, ktorý dozerá na vývoj hladinových plavidiel. „Ak sa rozhodneme pre demonstrátor, spomalí to vývoj. Radšej budem mať rýchlejšie pripravenú operačnú jednotku, ako demonstrátor, ktorý slúži iba na demonštrovanie.“

Nebol by to navyše precedens. Už v roku 2014 testovalo americké námorníctvo nový laserový zbraňový systém na palube USS Ponce v Perzskom zálive. Zbraň vzápätí vyhlásili za operačnú a schválili jej použitie v bežnej službe

a loď pokračovala v operačnej plavbe v oblasti.

Horúci kandidát

Rozhodnutie o použití elektromagnetického delo ešte v čase uzávierky tohto článku nepadlo, ale americké námorníctvo zvažovalo niekoľko lodí, na ktoré by ho mohli umiestniť. Najčastejšie sa spomína plánovaný torpédoborec USS Lyndon B. Johnson triedy Zumwalt, ktorý by mal vstúpiť do služby v roku 2018. „Trieda Zumwalt je jednou z možností, ktoré pre elektromagnetické koľajnicové delo zvažujeme. Pre požiadavky na rozmery, hmotnosť a dodávky energie sú niektoré platformy pre túto technológiu vhodnejšie ako iné,“ povedala hovorkyňa námorníctva Hayley Sims.

Práve nová trieda Zumwalt je však z hľadiska požiadaviek ideálnym kandidátom. Vzhľadom na naplánovaný harmonogram dokončovania lodí sa na prvých dvoch torpédoborcov elektromagnetické delo včas namontovať nestihne, žeby to nespomalilo ich zaradenie do služby. Na tretí, spomínaný USS Lyndon B. Johnson, by ho však mohli namontovať. Ten je totiž stále rozostavaný v lodeniciach a prípadné konštrukčné zmeny by sa stihli zapracovať tak, že to neohrozí plánovaný termín jeho zaradenia do služby.

Trieda Zumwalt vyhovuje najmä preto, lebo je dôsledne elektrifikovaná. Aj samotné motory, ktoré roztáčajú lodné skrutky, sú elektrické. Energiu dodávajú dve turbíny, ktorých výkon je spolu 78 megawattov – dosť aj pre elektromagnetické delo. Od začiatku sa totiž rátať s tým, že loď bude mať vysokú energetickú spotrebu pre svoje elektrické a elektronické systémy. Rátalo sa aj s dodatočným namontovaním nových zbraní, napríklad laserových. Trieda Zumwalt je teda na revolučné delo pripravená vopred.

Futuristické tvary

Loď si však zatiaľ musí vystačiť s konvenčnými zbraňami. Základ výzbroje tvorí 20

vertikálnych odpaľovacích modulov, každý so štyrmi komorami. Spolu má teda 80 odpaľovacích komôr pre rakety rôzneho určenia. Podľa veľkosti môže byť v jednej komore jedna, ale i viac raketových striel. Tie sú určené proti lietadlám, hladinovým lodiam i ponorkám.

Pretože loď má slúžiť aj na palebnú podporu námorného výsadku, nesie dve delá kalibru 155 mm. Pre ne sa vezie zásoba 920 delostreleckých granátov a 100 špeciálnych granátov s raketovým pohonom a predĺženým dostrelom. Práve jeden z týchto 155 mm kanónov by mohlo nahradiť elektromagnetické delo.

Trieda Zumwalt zaujme na prvý pohľad svojimi tvarmi. Prova je ostro zrezaná smerom dozadu a aj boky sú sklopené dovnútra. Z týchto línií nevybočuje ani strohá nadstavba a sklopné kryty, ktoré na prednej palube zakrývajú 155 mm kanóny. Dôvodom je úsilie maximálne znížiť radarový odraz.

Hoci sú lode triedy Zumwalt najväčšími torpédoborcami v histórii, ich posádka tvorí len 142 osôb. Dôvodom je vysoká automatizácia všetkých systémov lode. Pôvodne sa plánovalo až 32 nových torpédoborcov, postupne toto číslo znížili na 24, neskôr na 7 a teraz sa ráta už len s tromi plavidlami. To viedlo k vysokému zvýšeniu nákladov. Na vývoj totiž išlo 9,6 miliardy dolárov, ktoré sa mali pôvodne rozložiť medzi viac lodí, a teraz sa rozdelia iba medzi tri. Spolu s nákladmi na stavbu tak jedna loď stojí 4 miliardy dolárov.

Ako prvý dokončili USS Zumwalt, ktorý v januári tohto roka začal prechádzať námornými skúškami a po ich dokončení ho zaradia do služby. V priebehu tohto roka by americké námorníctvo malo prevziať aj druhú loď, USS Michael Monsoor. Tretí torpédoborec USS Lyndon B. Johnson vstúpi do služby o dva roky.

Text: Miro Barič
Zdroj foto: US Navy

USNS Millinocket, na ktorej chceli testovať elektromagnetické delo na mori

Protiletadlový raketový systém

ITO90M

Fínsko je známe dlhodobým úsilím o rozumne vybudované, vyzbrojené a vycvičené ozbrojené sily. Velenie ozbrojených síl vždy kladlo dôraz aj na zabezpečenie a ochranu nedotknuteľnosti vzdušnej hranice štátu.

Vzdušné sily krajiny majú vo výzbroji na zabezpečenie tejto úlohy okrem stíhacích lietadiel prostriedky pozemnej protiletadlovej obrany. V prípade krízy chránia dôležité objekty a bojové jednotky počas mobilizácie a bojového nasadenia. Táto organizačná zložka má vo výzbroji viacero typov protiletadlových raketových systémov rozličných kategórií. Patrí sem samohybný systém krátkého dosahu ITO90M (Crotale NG), samohybný systém veľmi krátkého dosahu ITO 05 (ASRAD-R), prenosný systém veľmi krátkého dosahu ITO 05 (RBS-70) a samohybný protiletadlový raketový systém stredného dosahu ITO12 (NASAMS II FIN).

Služobne najstarší

V aktuálnom parku raketovej výzbroje fínskej protiletadlovej obrany je služobne najstarším prostriedkom samohybný protiletadlový raketový systém ITO 90M (Ilmatorjuntaohjus 90M, čiže protiletadlový raketový systém, model 1990 modernizovaný). Ide o systém krátkého dosahu Crotale NG (New Generation) francúzskeho výrobcu Thomson CSF (dnes Thales), adaptovaný podľa lokálnych fínskych požiadaviek. Oproti pôvodnej konštrukcii systému Crotale vyzbrojeného protiletadlovými raketovými riadenými strelami R440, systém novej generácie charakterizuje umiestnenie všetkých informačných aj palebných prostriedkov na jedinú nadstavbu a nosič, použitie novej rýchlejšej a výkonnejšej riadenej raketovej munície a ovládanie bojovej činnosti jediným operátorom.

Fínska vláda podpísala kontrakt na kúpu systémov s predstaviteľmi spoločnosti Thomson CSF ešte v roku 1990. Kontraktom v hodnote asi 50 miliónov fínskych mariek (približne 8,4 milióna eur) sa stala prvým zákazníkom pre systém Crotale NG novej generácie. Systém Crotale NG s raketovými riadenými strelami VT1 zakúpili aj Francúzsko, Grécko a Omán.

Autonómna činnosť

Výrobca systému Crotale NG ho vo fínskom variante umiestnil na podvozok trojnápravového pancierovaného transportéra XA-181 fínskeho výrobcu Sisu Defence (dnes Patria). Fínsko kúpilo 21 systémov ITO90, ktoré výrobca dodal v období rokov 1992 – 1994. V rokoch 2007 – 2008 sa realizovala modernizácia a zlepšenie systému, z čoho pochádza jeho označenie ITO90M.

ITO90M má všetky informačné aj bojové prostriedky rozmiestnené v jedinej vežovej nadstavbe s celkovou hmotnosťou približne 4 800 kg. Na nej je umiestnený prehľadový radar Thales TRS 2630, strelecký radar, denná kamera Mascot, nočná infračervená kamera Castor a po bokoch veže dva zväzky prepravno-štartovacích kontajnerov, každý so štyrmi protiletadlovými raketovými riadenými strelami VT1, pripravenými na okamžité použitie. Prehľadový radar s integrovaným identifikačným opytovačom umožňuje zachytiť cieľ typu výkonného bojového lietadla na vzdialenosť 20 km alebo vrtuľník v režime visenia na vzdialenosť 11 km. Strelecký radar s lúčom s priemerom 1,2° má maximálny diaľkový dosah 30 km. Denné i nočné optické zariadenia spolu s videosledovacou aparaturou umožňujú pasívnu činnosť proti vzdušným cieľom. Denná CCD kamera so zorným poľom 2,4°×1,8° umožňuje zachytiť cieľ na vzdialenosť 15 km. Infračervená kamera (ši-

rokové zorné pole $8,1^\circ \times 5,4^\circ$, úzke zorné pole $2,7^\circ \times 1,8^\circ$) umožňuje zachytiť vzdušný cieľ na maximálnu vzdialenosť 10 – 19 km podľa podmienok použitia.

Systém je samohybný, ale počas práce systému a samotnej strelby vozidlo stojí a je stabilizované trojicou opôr. Celková hmotnosť bojového vozidla systému ITO90M dosahuje 23 ton.

Hyperzvuková raketa

Protiletadlovú raketovú riadenú strelu VT1, použitú v systéme ITO90M (Crotale NG) vyvinula v roku 1986 na základe objednávky spoločnosti Thomson CSF divízia riadených striel americkej spoločnosti LTV Missiles and Electronics Group (dnes integrálna súčasť spoločnosti Lockheed Martin). Konštrukcia riadenej strely VT1 bola úspešne vyskúšaná v marci 1989. Prvých 1 000 riadených striel a 42 opakovane použiteľných prepravných štartovacích kontajnerov bolo vyrobených od roku 1989 v USA. Boli použité aj pri skúškach prototypu systému Crotale NG vo Francúzsku v roku 1990. Sériová výroba riadených striel VT1 bola prenesená do Francúzska v roku 1992.

Raketová riadená strela VT1 má dĺžku 2,35 m, kaliber tela 165 mm a štartovaciu hmotnosť 76 kg. Vyzbrojená je výbušno-trhavou bojovou časťou so smerovaným účinkom a hmotnosťou 13 kg, zapaľovač je rádiolokačný. Letová rýchlosť riadenej strely je M 3,5+ (1 250 m/s) – podľa údajov výrobcu riadená strela na vzdialenosť 8 km doletí za 10,3 sekundy. Výrobca (v súčasnosti Thales) deklaruje diaľkový dosah 11 km a výškový dosah 9 km.

Fínske ozbrojené sily uvádzajú diaľkový dosah 10 km. Navedenie riadenej strely VT1 na cieľ je rádiopovelové v osi zorného poľa typu CLOS (Command to Line Of Sight). Výrobca deklaruje mimoriadnu obratnosť riadenej strely, ktorá zvláda manévry s preťažením do 35 g.

Text a foto: Miroslav Gyűrösi

Antonov sa spojil so Saudskou Arábiou

Spoločnosť Antonov nedávno dokončila trup na prvý prototyp nového transportného lietadla An-132. Ide o lietadlo, ktoré spoločne vyvíjajú Ukrajina a Saudská Arábia. V púštnom kráľovstve sa bude aj vyrábať.

Na začiatku bol dvojmotorový turbopropový Antonov An-24, ktorý vyvinuli v roku 1959. Vyrobili ich takmer 1 400 a dodnes ich vo svete lieta viac ako 800. O desať rokov neskôr vznikol typ An-26, ktorý sa od svojho predchodcu líši sklopnou nákladnou rampou v zadnej časti trupu. Tohto typu vzniklo do ukončenia výroby v roku 1986 takisto 1 400 kusov. Najmodernejším členom rodiny je An-32, ktorý sa vyrába od roku 1976 dodnes. Ide v podstate o An-26 s novými motormi.

Teraz sa An-32 má stať základom pre nový typ. An-132 bude mať motory a avioniku západného pôvodu. Dohodu o jeho vývoji uzavreli Ukrajina a Saudská Arábia v roku 2015. Nové lietadlo má mať lepšie výkony, najmä dolet a nosnosť. Existujúci An-32 má dolet 2 500 km a uvezie 7,5 t nákladu. An-132 by mal mať nosnosť 9,2 t. Okrem prepravy nákladu majú stroje slúžiť aj na evakuáciu zranených či ako výsadkové, prieskumné a námorné hliadkové lietadlá.

Na saudskej strane sa na vývoji podieľa spoločnosť Taqnia Aeronautics a vedecká organizácia KACST (King Abdulaziz City for Science and Technology). Obe sídlia v Rijáde. Kým v Kyjeve momentálne stavajú prvý prototyp, v Saudskej Arábii budujú závod, ktorý bude An-132 vyrábať od roku 2017 alebo 2018. Stroje budú mať motory od firmy Pratt & Whitney Canada. Navigačný systém dodá Honeywell a pokročilý kokpit bude „sklený“, čo znamená, že všetky potrebné údaje sa budú zobrazovať na veľkých displejoch.

An-132 sa bude vyrábať pre potreby Saudskej Arábie, ale aj na export. Očakáva sa, že na trhu je priestor pre 900 lietadiel tohto typu.

Stranu pripravil: Miroslav Barič

Foto: Antonov

Obrnenie z Poľska do Emirátov

Ešte v roku 2007 kúpili Spojené arabské emiráty 15 fín-ských kolesových transportérov Patria AMV. Odvtedy ubehlo deväť rokov, počas ktorých v Emirátoch začali vyrábať aj vlastnú obrnenú techniku. Preto je pomerne prekvapujúce, že Emiráty teraz objednali 40 nových vozidiel AMV s opciou na ďalších 50. Detaily objednávky však nie sú známe. Malo by ísť len o korby vozidiel, ktoré vyrobí v Poľsku. To produkuje osemkolesové verzie AMV v licencií pod označením KTO Rosomak. Špekuluje sa, že Spojené arabské emiráty uzavreli podobnú dohodu o zapojení svojho zbrojárskeho priemyslu do výroby AMV. Zrejme si pre ne budú vyrábať veže.

Húfnice pre Indiu

Indická firma Mahindra a britská spoločnosť BAE uzavreli dohodu o spoločnej výrobe 145 húfníc M777 pre indickú armádu. Zbrane zostavia v indickej továrni, výroba sa začne koncom roka 2018. Jedna húfnica bude stáť približne päť miliónov dolárov. S hmotnosťou 3,4 tony ide o najľahšiu húfnicu kalibru 155 mm na svete. India oceňuje najmä možnosť jednoduchšej prepravy zbrane zavesenej pod vrtuľníkom. S Pakistanom má totiž spory o hornaté pohraničné oblasti, ktoré sú ťažko dostupné pozemnými cestami. Teraz tam môže rýchlo prepraviť silnú palebnú podporu. Húfnica M777 má navyše počítačový strelecký systém a môže používať muníciu navádzanú pomocou GPS. Je teda veľmi presná a nespotrebuje toľko granátov, čo je v horách s obmedzenými logistickými možnosťami tiež výhodou.

Južná Kórea vyvíja vlastnú stíhačku

Južná Kórea oficiálne oznámila, že vyvinie vlastnú náhradu za staré americké stíhačky F-4 a F-5. Lietadlo s pracovným názvom KFX sa má parametrami pohybovať niekde medzi F-16 a F-35. Má mať tiež čiastočné vlastnosti stealth. Do služby by malo vstúpiť v priebehu desiatich rokov. Náklady na vývoj by mali dosiahnuť 8,5 miliardy dolárov, kórejská vláda preto našla zahraničného partnera, ktorý sa na programe zúčastní. Indonézia zaplatí 16 percent nákladov na vývoj a neskôr odkúpi 50 lietadiel. Južná Kórea chce najmenej 120 nových stíhačiek.

Japonci predstavili prototyp X-2

Koncom januára v Japonsku prvýkrát predstavili prototyp vlastnej stíhačky stealth X-2. Do konca februára absolvoval pozemné skúšky, pri ktorých sa po dráhe letiska pohyboval rýchlosťou maximálne 100 km/h. V priebehu marca sa počítalo s prvým vzletom. Vývoj lietadla sa začal približne pred siedmimi rokmi, keď bolo jasné, že USA nepovolí export svojich stíhačiek F-22. Prototyp postavila firma Mitsubishi. Očakáva sa, že do radovej služby sa dostane okolo roku 2027. To už neponesie experimentálne označenie X-2, ale „sériové“ označenie F-3.

Objednali kanóny pre Gripeny

Saab uzavrel dohodu s nemeckou firmou Rheinmetall, ktorá dodá 88 automatických kanónov BK27 pre nové stíhačky Gripen NG. Hodnotu kontraktu nezverejnili, ale pohybuje sa okolo 50 miliónov eur. Jeho súčasťou je aj servis a dodávky náhradných dielcov. Saab prevezme kanóny v rokoch 2017 až 2025. Verziu Gripen NG vyvíjajú od roku 2014. Nové lietadlá dostane Švédsko a 36 kusov objednala aj Brazília. Kanóny BK27 pre ne sú tiež nového typu, používajú bezčlánkové nábojové pásy.

UNTSO: neozbrojený uprostred bojov

„Bezpečnostná situácia v tomto regióne bola extrémne napätá, o to viac si naši vojaci v mierovej pozorovacej misii UNTSO zaslúžia uznanie,“ povedal náčelník Generálneho štábu OS SR generál Milan Maxim v rámci veliteľského zhromaždenia 11. februára, keď hodnotil účasť slovenských vojakov v misiách. Jedným z tých, čo vlni pôsobili v Sýrii, bol aj major Ivan Laššút.

Misia UNTSO aktuálne pôsobí v Sýrii, Egypte, Libanone a Izraeli. Keď v nej v roku 1998 začali slúžiť slovenskí dôstojníci (najskôr jeden, neskôr dvaja), bola to relatívne pokojná destinácia. „Ak aj bolo v Sýrii počas môjho pôsobenia niekoľko dní pokojnejších a sprevádzaných iba sporadickými prestrelkami, bola to zakaždým predzvesť väčších bojov,“ spomenul mjr. Laššút (na foto druhý sprava).

Útoky a únosy

Ivan Laššút, ktorý pôsobí v ozbrojených silách od roku 1994, vyštudoval rádiotechnický prieskum. Slúžil v Prešove, Slovenskom Grobe a pred odchodom do UNTSO vo zvolenskej brigáde velenia, riadenia a prieskumu. Bol síce rok na Cypre, no mal záujem vycestovať aj do misie iného typu. „Nefutujem, lebo tých dvadsať mesiacov bolo nateraz najlepším obdobím mojej kariéry,“ hovorí. Misia UNTSO (United Nations Truce Supervision Organisation) je najstaršou pozorovateľskou misiou OSN a vznikla v roku 1948. Jej cieľom je najmä pozorovateľská a inšpekčná činnosť na hraniciach Sýrie, Libanonu a Egypta s Izraelom. „V minulom roku v nej pôsobilo 142 vojakov z 25 krajín,“ upresňuje major a dodáva: „Že situácia sa naozaj radikálne zhoršila, bolo zrejme keď v roku 2013 povstalecké sily obsadili zo sýrskej strany jediný oficiálny prechod medzi Sýriou a Izraelom v Kuneitre. Výrazný zlom však na strane mierových síl nastal, keď sa rakúska strana rozhodla po 40 rokoch pôsobenia na Golanových výšinách stiahnuť svojich ľudí v roku 2013 z partnerskej mierovej misie UNDOF.“ Išlo o niekoľko stoviek vojakov. Stalo sa

tak po eskalácii násilia priestore separácie a únosoch príslušníkov UN. V rakúskom prápore AUSBAT v rámci 3. roty pôsobili v rokoch 1998 – 2008 v UNDOF (United Nations Disengagement Observer Force) aj slovenskí vojaci. UNDOF na Golanoch však pokračuje, hoci v menej početnom zložení, najmä vďaka kontingentom z Nepálu, Írska, Indie či Fidži. Pozorovatelia z UNTSO s nimi spolupracujú.

Potraviny, voda a napätie

„Keď v roku 2014 povstalecké sily obsadili viaceré významné mestá, prenikli až do priestoru separácie medzi Sýriou a Izraelom. Ten vlastne už neexistuje. Provládne jednotky sa ich snažia vytlačiť, ale situácia je problematická,“ konštatuje mjr. Laššút. Mandát UNTSO spočíva podľa dohody o zastavení paľby z roku 1974 v monitorovaní počtov vojakov či techniky v priestore a okolí delimitácie či vo vyšetrovaní incidentov v zóne separácie medzi Izraelom a Sýriou a blízko nej. „Na sýrskej strane bolo neraz veľmi ťažké vôbec určiť, kto proti komu bojuje,“ zhrnie. Už v roku 2013 boli evakuované pre boje v bezprostrednej blízkosti dve postavenia UNTSO a pribúdalo zranených. „Predtým chodili pozorovatelia na pozorovacie posty (OP) v týždenných turnusoch. My sme už chodili na dva týždne. Na OP býval náš trojčlenný tím okrem spojenia so základňou v podstate izolovaný. Okrem vody, ktorú nám zabezpečovali z misie UNDOF, boli potraviny i ďalšie veci potrebné pre život v našej réžii,“ hovorí. No ani vody nebolo vždy dosť. Pranie, na OP výlučne ručné, sa neraz muselo odložiť až na ná-

vrat do zázemia. „Potraviny sme si kupovali v sýrskych dedinách lojálnych vlád, kde obyvateľstvo bolo ústretovejšie. Mäso však vozili až z Damasku.“

Vyjednávanie viac ako boj

Keďže povstalecké sily často útočili na distribučnú sieť elektriny, museli byť na OP autonómni pomocou agregátov. Väčšou hrozbou bola osobná bezpečnosť: „Hneď počas prvého striedania na OP sa pokúsila zastaviť náš konvoj skupina ozbrojencov. Podarilo sa im rozdeliť nás. No napokon sme po dlhšom vyjednávaní vyviazli bez ujmy.“ Vojenská pozorovatelia sú neozbrojení, no mjr. Laššút hovorí, že so zbraňou by sa pri tejto práci bezpečnejšie necítil: „Bol som síce ľahký cieľ, ale nepredstavoval som pre nich hrozbu. Navyše možnosť vyjednávať mi garantovala väčšiu možnosť na prežitie ako boj.“ Aj tak nie každý vydržal napätie a niektorí pozorovatelia žiadali, aby ich nevysielali na najhorúcejšie miesta. Slováci tlaku odolali.

Čo operácia UNTSO majorovi Ivanovi Laššútovi vzala a čo dala? „Ťažko povedať, že by mi ako vojakovi niečo vzala – okrem života v rodine, s ktorou som nebol takmer dva roky. A čo mi dala? Skúsenosti, väčšiu samostatnosť aj schopnosť rozhodovať sa, postarať sa o seba v úplne cudzom prostredí a pružnejšie reagovať na krízové situácie,“ spomenie dôstojník, ktorý v súčasnosti využíva poznatky z nasadenia v UNTSO na oddelení riadenia a plánovania operácií Strategického centra krízového manažmentu generálneho štábu.

Text: Pavol Vitko
Foto: archív I. L.

Vzácné ocenenie v SHAPE

Náčelník štábu Strategického veliteľstva pre operácie v SHAPE generál Werner Freers udelil príslušníkom veliteľstva Čestné uznania za výnimočnú službu. Jedným z ocenených sa stal major Tomáš Pjenteck, vedúci starší dôstojník – špecialista centra krízového manažmentu veliteľstva za „vysokú profesionalitu, mimoriadne vedomosti a nasadenie pri plnení úloh“. Prestížne ocenenie z rúk náčelníka štábu gen. Freersa prevzalo 12 príslušníkov strategického veliteľstva v SHAPE, kde pracuje veľký počet vojakov a zamestnancov zo všetkých členských krajín NATO.

Text: Michaela Pokorná

Slovenskí ženisti na Cypre

V rámci slovenského kontingentu v operácii UNFICYP plní časť našich vojakov úlohy aj v podporných jednotkách, ktoré sú dislokované na veliteľstve v Nikózií. Medzi nich patrí aj 37 slovenských vojakov ženijnej čaty, ktorých operačnou úlohou sú ženijné a stavebné práce v celej nárazníkovej zóne. Ich práca sa stáva významnejšou práve vtedy, ak sa týka Sektoru 4, ktoré je pod slovenským velením. Ako na prelome rokov, keď sa začali práce na patrolovej základni CP 10. Ženisti riešili premiestnenie už existujúcich ubytovacích kontajnerov CP 10, dovoz nových ubytovacích a sociálnych jednotiek aj potrebné zemné úpravy. Druhá fáza predstavovala vybudovanie betónovej podkladovej platformy a samotnú montáž kontajnerov vrátane nového trojmodulového ubytovacieho kontajnera. V záverečnej fáze ženisti vykonali vodoinštalácie a elektroinštalácie práce a finálne terénne úpravy. Po návrate z návštevy Slovenska vykonala vojenská veliteľka misie UNFICYP na Cypre generálmajorka Kristin Lundová inšpekciu jednotiek. Navštívila aj slovenskú ženijnú čatu, kde jej vykonanú prácu prezentoval hlavný ženista misie UNFICYP podplukovník Pavol Kobík. S vykonanou prácou veliteľka vyjadrila spokojnosť.

Na Lešti pribudlo cvičisko

ZCentra výcviku Lešť sa za uplynulé štyri roky stalo špičkové výcvikové stredisko nielen pre domáce ozbrojené, bezpečnostné a záchranárske zložky, ale vyhľadávajú ho aj zahraniční partneri. V rámci rozvoja sa vybudovali, zmodernizovali a rekonštruovali viaceré výcvikové zariadenia, simulačné technológie a ubytovacie zariadenia. Vojaci, policajti, hasiči a záchranári môžu v rámci výcviku používať najmodernejší val pechotnej strelnice, pracovisko trhania a mínovania, mobilné pracovisko na výskum prevencie a záchrany osôb a majetku, zmodernizovaný riadiaci a monitorovací systém Terčot, ale aj rozšírený softvér simulačných technológií. Najnovšie k nim pribudlo taktické cvičisko Oremland.

Veliteľ' mnohonárodného práporu

Major Jozef Šoltýs, ktorý pôsobí ako vedúci Oddelenia policajného výkonu prešovského Odboru policajného výkonu, patrí k pamätníkom slovenského pôsobenia v mnohonárodnom prápore Vojenskej polície NATO (MNMPBAT).

Pri tomto spoločnom projekte vojenských polícii Poľska, Českej republiky, Chorvátska a Slovenska je od začiatku. „Pamätám sa na otvárací ceremoniál vo Varšave v roku 2007. Rovnako aj na prvé stretnutia, kde sa vytvárali prvé dokumenty, potrebné na činnosť tohto práporu. S malými prestávkami, ktoré predstavovalo moje štúdium v Spojených štátoch a misia ISAF v Afganistane, som bol každý rok zaintegrovaný do procesu prípravy práporu. Buď priamo ako cvičiaci, alebo ako člen EXCON-u. Teda nadriadeného stupňa kontrolujúceho a koordinujúceho priebeh cvičenia,“ spomína major Šoltýs, ktorý má bohaté skúsenosti z pôsobenia v medzinárodnom prostredí. Plnil úlohy v misii OSN UNMEE v africkej Eritrei i v operácii NATO ISAF v Afganistane.

V mnohonárodnom prápore postupne prešiel rôznymi pozíciami. Bol náčelníkom S2 (prieskum), náčelníkom štábu, styčným dôstojníkom práporu na veliteľstve zboru. Uplynulý rok (2015) pôsobil ako veliteľ práporu. V priebehu celého roka spoločne so štábom práporu plnil úlohy v rôznych zamestnaniach, návštevách a simuláciách na území Poľska, Chorvátska, Českej republiky a Slovenska. Celé úsilie štábu mnohonárodného práporu Vojenskej polície NATO napokon vyvrcholilo koncom novembra v Poľsku.

V priestoroch Centra simulačných technológií Národnej Akadémie Obrany Poľskej republiky vo Varšave a vo Výcvikovom centre poľskej vojenskej polície v Mińsku Mazowieckom sa uskutočnilo medzinárodné štábne cvičenie Compact Eagle-15. Riadil ho mnohonárodný zbor severo-východ (MNC NE) NATO s veliteľstvom v Štetíne. Na

„Ide o prvú fázu špičkového cvičiska, určeného na boj v zastavanom území, pričom v budúcnosti bude mať aj širšie využitie na výcvik s bojovými vozidlami pechoty,“ uviedol minister obrany SR Martin Giváč. Pripomenul, že modernizácia Centra výcviku Lešť bola pre súčasnú vládu jednou z priorít. Druhý zástupca náčelníka Generálneho štábu OS SR genmjr. Pavel Macko vysvetlil, že ozbrojené sily potrebujú komplexný výcvik, ktorý zodpovedá dnešnej bezpečnostnej situácii: „Vidíme, že boj v zastavanom priestore nie je krátkodobý trend. Toto zariadenie je unikátne, lebo umožní výcvik ozbrojených síl na relevantné úlohy spolu s ďalšími špecialistami, či už prieskumnými, alebo spravodajskými.“ Verí, že aj ďalší rozvoj Centra výcviku Lešť umožní ozbrojeným silám komplexne cvičiť s domácimi partnermi pre domáci krízový manažment aj so zahraničnými, ako prípravu na zahraničné operácie.

Šéf rezortu obrany predstavil tiež modernizačný zámer pre ubytovacie tábory Slávia, ktorý by mal byť odovzdaný do užívania už v priebehu budúceho roka. „Vybudované budú nielen nové ubytovacie zariadenia pre 740 osôb, ale aj učebne, výskumno-vývojové a režimové pracovisko,“ vysvetlil s tým, že súčasné ubytovacie kapacity Lešti nie sú dostatočné ani kapacitou a často ani kvalitou. „Vďaka novým ubytovacím kapacitám sa bude efektívnejšie využívať aj šesť nových trenažérov, ktoré sme tu vybudovali,“ povedal minister. Riaditeľ Centra výcviku Lešť Ján Rausa doplnil, že požiadavky zahraničných partnerov na rok 2016 presahujú výcvikové kapacity Lešti trojnásobne. V nadväznosti na vládou prijaté opatrenia v boji proti terorizmu výrazne narástli aj požiadavky na výcvik policajtov, hasičov a záchranárov.

Foto: Michal Psota

cvičení sa podieľal aj mnohonárodný prápor Vojenskej polície NATO (MNMPBAT). Po jeho ukončení sa uskutočnila už v poradí druhá pravidelná certifikácia príslušníkov štábu MNMPBAT prostredníctvom CREVAL tímu, pretože od predošlej ubehli už tri roky.

„Keď sa pozriem späť na seba, musím konštatovať, že to bola pre mňa na začiatku obrovská výzva. Do medzinárodného projektu som vstupoval s veľkým rešpektom, ale aj očakávaním, čo nakoniec priniesie. Nebola to ľahká práca. Aj keď sú všetky naše vojenské polície v NATO, sme Slovania, v mnohom si viac či menej rozumieme, predsa len každá z vojenských polícii má svoje špecifické prístupy a postupy pri plnení úloh. A práve úlohou štábu a velenia práporu bolo prípadné hrany obrúsiť a nasmerovať všetkých, bez ohľadu, čo išlo o Poliaka, Čecha, Chorváta či Slováka k spoločnému plneniu úloh. Bez nejakej skromnosti s radosťou môžem povedať, že postupne sa nám to podarilo. Dôkazom je aj opätovná úspešná certifikácia,“ hodnotí major Šoltýs svoje pôsobenie v štábe mnohonárodného práporu Vojenskej polície NATO.

Už o pár mesiacov by mal major Šoltýs odísť do Centra excelentnosti Vojenskej polície v poľskej Bydgošti. Bude tam zastupovať slovenskú Vojenskú políciu i celé naše ozbrojené sily. Priznáva, že je to pre neho ďalšia profesijná výzva.

Text a foto: Jozef Žiak

Americkí generáli na Slovensku

Generáli Frederick B. Hodges (USAREUR) a Courtney P. Carr (TAG INDNG) počas návštevy Slovenskej republiky 14. marca zavítali na pozvanie generála Maxima na návštevu Generálneho štábu OS SR. Obaja generáli sa 14. marca zúčastnili na diskusii organizovanej mimovládou organizáciou Slovenská atlantická komisia. Po jej ukončení ich v priestoroch Generálneho štábu OS SR prijal náčelník generálneho štábu, jeho 2. zástupca, ako aj štátny tajomník MO SR Miloš Koterec. Americkí generáli vyzdvihli nadštandardné vzťahy v oblasti výcvikových aktivít, čoho dôkazom je aj práve prebiehajúci výcvik RCHBO špecialistov Národnej gardy vo VTC Zemianske Kostoľany.

Foto: Ivan Kelement

Pamätný kríž pre veliteľa

Veliteľ Spojeneckého veliteľstva Brunsum generál Hans-Lothar Domröse navštívil 1. marca priestory Úradu vojenského predstaviteľa Stálej delegácie Slovenskej republiky pri NATO. Vojenský predstaviteľ generálmajor Miroslav Kocian mu odovzdal Pamätný kríž náčelníka Generálneho štábu OS SR, ktorý mu udelil generál Milan Maxim za významnú spoluprácu s Ozbrojenými silami SR pri príležitosti ukončenia pôsobenia generála Domröseho na pozícii veliteľa JFC Brunsum a odchodu do dôchodku.

Pridelenci na návšteve

Príslušníci vojenského diplomatického zboru akreditovaní v SR navštívili 9. marca jednotku CIMIC a PSYOPS, dislokovanú v martinskej posádke. Atašé zo 14 krajín privítal kpt. Martin Jankov, zastupujúci veliteľ jCaP. Predstavil im jednotku, jej úlohy, štruktúru a vybavenie. Diplomati prejavili ochotu sprostredkovať jednotke spoluprácu so svojimi špecialistami pôsobiace v oblastiach civilno-vojenskej spolupráce a psychologických operácií. Ako prejav vďaky za príležitosť zoznámiť sa s jednotkou vojenský pridelenec USA pplk. Andrew Taylor odovzdal kpt. Jankovovi vecný dar.

Slávne bitky histórie

Izmajil

Obliehanie Izmajilu
na obraze Alexeja
Kivšenska

V druhej polovici a koncom 18. storočia sa vojnám opäť nevyhol ani východ a juhovýchod Európy. Osmanskí Turci, ktorí vo Veľkej severnej vojne (1700 – 1721) podporovali Švédov, sa po ich porážke Petrom I. (1689 – 1725) pri Poltave (1709) stiahli, ale zostali trvalou hrozbou. Výsledkom boli dve rusko-turecké vojny v rokoch 1768 – 1774 a 1787 – 1792.

Imperátorka Katarína II. Veľká

V roku 1762 sa ruskou cárovnou stala anhaltsko-zerbstská princezná Sofia Frederika Augusta ako Katarína II. Alexejevna (1762 – 1795) potom, čo dala zatknúť svojho manžela cára Petra III., ktorý na záver Sedemročnej vojny (1756 – 1763) zrušil koalíciu s Rakúskom a chcel prejsť k pruskému kráľovi Fridrichovi II. Veľkému (1740 – 1786). Petra v potýčke vo väzení zabili dôstojníci a Katarína triumfálne vťahla do Petrohradu a v Moskve sa nechala korunovať. Či dala na vraždu pokyn a či neskôr nechala zabiť i dlho väzneného bývalého cára Ivana VI. sa nikdy nedokázalo.

V prvej rusko-tureckej vojne išlo Kataríne o prienik do Čierneho mora, výlučnej domény Turkov, a o otvorenie si cesty do Stredomoria. Rusi, hoci neboli na vojnu príliš pripravení, získali postupne veľkú prevahu na vode i na súši. V roku 1770 ruská flotila porazila dvojnásobne silnejšiu tureckú pri ostrove Chios a v zálive Češme v Egejskom mori. O rok neskôr Rusi obsadili územie tatárskoho Krymského chanátu, tureckého vazala, a získali kontrolu i nad Krymským polostrovom. Po prijatí mierovej zmluvy v Küçük-Kainardži (1774) Čierne more prestalo byť úzkostlivo stráženou „pannou v sultánovom hárme“ a Rusi sa mohli slobodne plaviť i cez Bospor a Dardanely.

V roku 1787 vypukla druhá rusko-turecká vojna, v ktorej sa Rusom opäť darilo. Generál Suvorov na súši a admirál Ušakov na mori získali rad víťazstiev a Katarína II. dokonca zamýšľala obsadiť celý Balkán, dobyť Istanbul (niekdajší Konštantínopol) a obnoviť Byzantskú ríšu na čele s jej vnúkom Konštantínom. Po získaní tureckej pevnosti Izmajil (1790) a obsadení Moldavska a Besarábie však narazila na odpor

Cárovná
Katarína II.
Veľká

niektorých európskych mocností a musela zaradiť spiatocku.

Vojvodcovia a ich vojská

V závere druhej rusko-tureckej vojny ruské pozemné sily viedol Alexander Vasilievič Suvorov (1729 – 1800), syn generála cára Petra I. V roku 1748 sa stal kaprálom v gardovom Semionovského pluku a v roku 1754 získal prvú dôstojnícku hodnosť poručík. V roku 1762 už ako plukovník velil Astrachaňskému pešiemu pluku a potom Suzdaľskému granátnickému pluku. V roku 1772 ho za úspechy v Poľsku povýšili na generálmajora. Od roku 1773 slúžil na Balkáne pod maršalom Rumjancevom a uštedril Turkom niekoľko porážok. Maršalovi sa však zneľákala jeho prílišná samostatnosť v rozhodovaní a nechal ho vojnovým tribunálom odsúdiť na smrť! Cárovná Katarína II. mu našťastie udelila milosť, ktorú zdôvodnila slovami: „Víťazov nesúdia!“

V júni 1774 Suvorov a generál Kamenský pri Kozuluži porazili 40-tisícovú tureckú armádu a dobyli Azov, ktorý stratil Peter I., i Kerčský polostrov, čím získali pre Rusko prístup k Čiernemu moru. Za tento úspech

Suvorovova povýšili na generálporučíka a ten potom v roku 1777 porazil chána krymských Tatárov Droleg Gíreja a na Kaukaze bojoval proti Nogajcom. V rokoch 1785 – 1787 ako armádny generál s tromi divíziami chránil Chersonsko-Kinburnskú oblasť. V roku 1789 vo Fokšanskej bitke porazil Mehmeda pašu a pri Rimnici aj 100-tisícovú armádu Josufa pašu, hoci mal vraj iba 18 000 ruských a rakúskych vojakov. Z bitky uniklo len 15 000 Turkov! Suvorova, ktorý neprehral žiadnu zo svojich 60 bitiek, čakalo jedno z najväčších víťazstiev – Izmajil.

Zbrane, zbroj a taktika

Úroveň zbraní ruskej pechoty a jazdy v druhej rusko-tureckej vojne (1787 – 1792) bola porovnateľná s výzbrojou Britov a Američanov v americkej Vojne za nezávislosť (1770 – 1783). Pechota i jazdci (väčšinou husári a kozáci) používali spredu nabíjané nepresné kresadlové pušky a karabíny,

Alexander
Vasilievič
Suvorov

Katarína II. a knieža Potemkin

najčastejšie kalibru 6 čiarok (15,24 mm). Na pušky sa nasadzovali až polmetrové tulejové ihlové bodáky trojuholníkového prierezu, s ktorými sa ruská pechota naučila viesť zničujúce bodákové útoky a Suvorov z nich urobil hlavnú útočnú taktiku tvrdiac: „Guľka je hlupák, bodák je chlapík!“ Rusi pred zrážkou vystrelili maximálne dvakrát (druhú guľku kvôli zrýchleniu nabíjania mali v ústach) a potom až fanaticky vyrazili vpred a prevancovali neraz i početnejšieho nepriateľa. Dodajme, že v pomocných oddieloch ľahkej jazdy ruských vojsk Tatári používali ešte i reflexné luky a jazdecké kopije. Turci už boli tiež štandardne vyzbrojení kresadlovými predovkami nižšej kvality, ale v boji zblízka preferovali sečné zbrane (šable a jatagány) a z ruských bodákov mali hrôzu.

Horiace turecké lode v zálive Çeşme

Významnou súčasťou rusko-tureckých vojen boli námorné bitky. Najväčšia sa udiala v Egejskom mori v roku 1770. Ruská flotila admirála Orlova (9 radových lodí, 3 fregaty a niekoľko pomocných lodí) musela do Stredomoria plávať okolo celej Európy! Pri ostrove Chios ju čakali Turci (16 radových lodí, 6 fregát, 6 ľahších plachtencov typu šebeka a 40 pomocných lodí), pričom v lodných delách a kanónoch mali prevahu 1 430 proti 608 hlavniám! Orlov sa k nim bez ohľadu na straty priblížil na dostrel ručných zbraní a delami ich prinútil ustúpiť do zálivu Çeşme pod ochranu pobrežných diel. V malom zálive však turecké lode stáli tesne pri sebe a Rusi to v noci využili. Po prudkom delostreleckom útoku, ktorý vyvolal medzi Turkami zmätok, vyslali proti nim štyri zápalné lode (brandery). Dvomi sa podarilo preniknúť až k cieľu a spôsobili peklo. Turecké lode vzplanuli a vybuchovali jedna za druhou

Útok Rusov na hradby Izmajilu

a Rusi napokon zajali iba jedinú radovú loď. Stratili 666 mužov, ale Turkov padlo 10 000! Bola to ich najväčšia námorná porážka od Lepanta (1571).

Bitka v delte Dunaja

V decembri 1790 knieža Potemkin, milenec Kataríny II. a správca ruskej čiernomorskej oblasti i Krymského polostrova, ktorý Rusi anektovali v roku 1783, poveril Suvorova dobytím tureckej prístavnej pevnosti Izmail na Kilijskom ramene delty Dunaja. Mesto s novou, vraj neprekonateľnou francúzsku fortifikáciou, bránil seraskir Ajdolzle Mehmet paša s asi 35 000 vojakmi.

Suvorov dorazil k Izmajilu, ktorý Rusi obliehali už od marca, 13. decembra a prevzal velenie nad 31 000 vojakmi. Ihneď poslal pašovi 24-hodinové ultimátum, ktoré Turek povýšenecky odmietol slovami: „Skôr bude Dunaj tiecť hore prúdom a nebesia sa zrútiť, než padne Izmail!“

Ruská pechota začala priamy útok na pevnosť 22. decembra o pol šiestej ráno po dvojdnovom ostreľovaní delami. Tok Dunaja sa nezmenil a nespadla ani obloha, ale už o ôsmej Rusi prekonali hradby a boje sa preniesli do ulíc mesta. Boli nešťastné a o život v nich prišlo aj asi 10 000 obyvateľov! Celkovo turecké vojsko stratilo 26 000 padlých vojakov a okolo 9 000 zajatých, z ktorých čoskoro na následky zranení zomrelo ďalších 2 000! Obrovské množstvo mŕtvych Turkov Rusi

nedokázali pochovať a prikázali ich nahádzať do Dunaja, čo museli vykonať zajatci. Víťazi mali 4 000 mŕtvych a 6 000 zranených vojakov a ukoristil všetky turecké delá, 400 bojových štandárd, veľké zásoby proviantu i množstvo cenností. Veliteľom dobytej pevnosti sa stal generál Kutuzov, ktorý sa neskôr preslávil v bojoch proti Napoleonovi.

Epilóg

Mierová zmluva podpísaná v moldavských Jasách v januári 1792 posunula rusko-tureckú hranicu na Dnester a potvrdila i ruské vlastníctvo Krymského polostrova, ale Izmail, keďže ležal za Dnestrom, ponechala Turkom. Rusi ho definitívne získali až v roku 1812 a dnes patrí do ukrajinskej odeskej oblasti. Suvorov sa napriek vysokému veku ako maršal ešte stihol zapojiť do vojen proti Napoleonovi a pamätným sa stal najmä jeho vpád cez Alpy do severného Talianska (1799), kde významne prispel k dobytíu Milána, Turína, Brescie, Mantovy i ďalších miest a pevností ovládaných Francúzmi, a tým aj k celkovému koncu panstva Napoleona nad Talianskom. Po návrate do Ruska na jar 1800 ho cár Pavol I., syn Kataríny II. Veľkej, vymenoval za generalissima všetkých ruských vojsk, ale tejto pocty si už príliš neužil a zomrel 18. mája 1800 v Petrohrade.

Text: PhDr. Ján Dolinay

Turci sa vzdávajú a na obzore horí Izmail

Našli svoje miesto

Posádkový klub prešovskej mechanizovanej brigády sa stal v dňoch 3. a 4. marca miestom odborného zhromaždenia hlavného poddôstojníka OS SR štábného nadrotmajstra Vladimíra Beluša veliacich poddôstojníkov z celých ozbrojených síl. Podľa neho bolo hlavným cieľom vyhodnotenie činnosti veliacich poddôstojníkov vo výcvikovom roku 2015.

V druhý deň zhromaždenia zavítal medzi poddôstojníkov aj náčelník Generálneho štábu OS SR generál Milan Maxim. Uvítal možnosť znova po roku stretnúť sa so zástupcami poddôstojníkov. Ocenil prácu, ktorú v uplynulom roku vykonal poddôstojnícky zbor. Najmä pri výcviku a cvičeniach doma i v zahraničí, ale aj v zahraničných operáciách a misiách.

Spokojný generál

„S radosťou si všimam prínos poddôstojníkov v oblasti výcviku. Práve takouto činnosťou sa ešte viac zvyšuje kredit poddôstojníckeho zboru v útvaroch a jednotkách i v celých ozbrojených silách. Najmä veliacich poddôstojníkov. Očakávam kreatívny prístup zo strany poddôstojníkov aj pri tvorbe výcvikových programov, ich súčinnosť pri zavádzaní zmien v oblasti výstrojného zabezpečenia,“ konštatoval generál Maxim a ocenil najlepších poddôstojníkov Odznakom náčelníka GŠ OS SR. Rovnako ocenil aj najlepšieho poddôstojníka vo výcvikovom roku 2015 rotného Ľudovíta Vereša z útvaru Čestnej stráže prezidenta SR.

Štábný nadrotmajster Vladimír Beluš pri bilancovaní desaťročnej činnosti budovania štruktúry poddôstojníkov v OS SR vyzdvihol úspechy, ktoré sa podarilo dosiahnuť. „Postupne si poddôstojnícky zbor vybudoval rešpekt aj zo strany veliteľov a vôbec dôstojníckeho zboru. Aj keď to nebolo jednoduché. Bolo treba prekonať veľa predsudkov, ktoré v ozbrojených silách pretrvávali vo vzťahu k miestu a úlohe poddôstojníckeho zboru a osobitne veliacich poddôstojníkov. Postupom času sa darilo, aby veliaci poddôstojníci preberali zodpovednosť za výcvik jednotlivca. Ale stále je

čo zlepšovať v chápaní ich úlohy. Aj preto som sa dohodol, že uskutočním prednášky v kariérnych kurzoch organizovaných pre dôstojnícky zbor v Akadémii ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši. V rámci prípravy mužstva a poddôstojníkov v martinskom prápore výcviku chceme pre ich lepšiu efektívnosť postupne prehodnotiť formy, obsah a náplň jednotlivých kurzov. Aby čo možno najlepšie reflektovali potreby ozbrojených síl,“ konštatoval štábný nadrotmajster Beluš.

Dôstojníkov nahradili poddôstojníci

Pri tejto príležitosti treba pripomenúť, že v časti veliteľského zboru pannovali obavy, ako sa nových výziev v tejto oblasti zhostia poddôstojníci.

Zdravotníci v Resolute Support

K keď 4. januára v Kábule len kúsok za areálom vojenskej základne po explózii výbušniny nastraženej vo vozidle ostalo 25 zranených kontraktorov a dvaja zahynuli, okamžite bol zvolaný celý zdravotnícky personál vojenskej poľnej nemocnice ROLE 2. Na záchrane zranených sa podieľali aj dvaja slovenskí poddôstojníci, čatárka Lea Klusáková a desiatnik Tibor Šnajdár. Pohotovosť na pracovisku bola do piatich minút.

Od priestrelov po nachladenia

Čatárka Lea Klusáková vyšetruje v laboratóriu biologický materiál. V Resolute Support (RS) pôsobí v odbore, ktorý vyštuďovala. V prešovskom detašovanom pracovisku Vysokej školy zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety absolvovala v bakalárskom štúdiu laboratórne metódy v zdravotníctve. V tomto odbore aj maturovala. Navyše ako laborantka takmer dva roky pôsobila v civilnej nemocnici v Košiciach. V uniforme je už štyri roky. Ako spomenula, k vstupu do ozbrojených síl ju inšpiroval náš časopis. „Z rodiny som v uniforme prvá, no doma ma podporovali. Aj do Resolute Support som sa prihlásila sama. Pravda, manžel nebol veľmi nadšený, trochu sa obával, no nebránil mi,“ povedala. Spolupracuje s Čechmi, Američanmi, Rumunmi, Turkami, Albáncami. Každý druhý deň má 24-hodinovú službu a v pohotovosti je nonstop. „Okrem úrazovej chirurgie máme v zime veľa bežných prechlad-

nutí.“ Keď má trochu času, ide si zacvičiť tabatu, ktorú na základni po službe predvídajú slovenská nadporučíčka Zuzana Serafínová. Na izbe jej dodávajú energiu dva „talizmany“, ktoré dostala pred odletom. Svadobná fotografia od manžela a krížik od babky.

Čo je zbytočné a čo dôležité

„Vojenská uniforma bola môj detský sen, len rodičia ma chceli pôvodne vidieť skôr v tej lesníckej,“ vysvetlil s úsmevom desiatnik Tibor Šnajdár. „Maturoval som síce na lesníckej škole, no keď som vstúpil do ozbrojených síl, v multifunkčnom prápore Hlohovec ma zaradili na pozíciu vodiča družstva pre pohrebné záležitosti. Neskôr ma povýšili na pozíciu starší zberač ranených – vodič sanitky a očakávalo sa, že budem mať aj zdravotnícke vzdelanie. Strednú zdravotnú školu v Trnave som si teda urobil popri službe v armáde.“

V nemocnici na základni HKIA v Kábule sú len dvaja vodiči. „Striedame sa v 24-hodinových službách. No dnes ráno, len čo som zaspal, vyhlásili poplach, takže som opäť už tri hodiny na pracovisku,“ povedal. Jeho prácou je najmä prevoz ranených z brány základne do nemocnice. „Keď preberáme pacientov, prítomná je aj vojenská polícia. Je dôležité preveriť, aby sa pod legendou zranenia nedostal na základňu nepriateľ,“ hovorí o možných eventualitách des. Šnajdár, ktorý aj v RS pôsobí vo funkcii starší zberač ranených – vodič sanitky. Zároveň má úlohu ochraňovať ďalší zasahujúci zdravotnícky personál. „Niekedy zranených privážajú vrtuľníky. Vtedy často už pred ich priletom na heliport vieme, či sú P1, P2, alebo P3,“ povedal v skratkách. Vysvetlil, že takto kategorizujú zranených na tých, ktorí sú priamo ohrození na živote cez stredne ťažké stavy až po zrane-

Či sa nezníži úroveň zložíek, ktorým velia. Ved' napríklad veliteľom Poddôstojníckej akadémie bol podplukovník, teraz štábný nadrotmajster, veliteľ kurzu boli kapitáni, dnes sú nadrotmajstri. Ukázalo sa, že sa svoje funkcie zvädli dobre. Nezaznamenal sa žiadny negatívny vplyv ani zníženie odbornosti. Všetky spomínané príklady pomohli postupne budovať prestíž poddôstojníckeho zboru v ozbrojených silách, v očiach vojenskej verejnosti.

Podarilo sa prepracovať a zefektívniť programy v kariérnych a odborných kurzoch v martinskom prápore výcviku. Do kurzov sa zapracovali požiadavky OS SR na nové trendy výcviku. Napríklad od roku 2015 sa základný výcvikový kurz skrátil z deviatich na sedem týždňov. Pri príprave cca 800 čakateľov to znamenalo finančnú úsporu vyše 222-tisíc eur. Skrátili a zefektívnili sa programy kariérnych kurzov OR-5 až OR-8.

Hlavný poddôstojník OS SR s uspokojením konštatoval, že obdobie tvorby dokumentov týkajúcich sa prijatia nového zákona č. 281/2015 Z. z. prinieslo ovocie v podobe posilnenia disciplinárnej právomoci veliáciach poddôstojníkov, prelínanie kompetencií veliteľa a veliaceho poddôstojníka pri služobnom hodnotení mužstva a poddôstojníkov, ako aj určenie garanta čísla špecializácie 103 – veliaci poddôstojník. Teraz sa môžu kreovať ako lídri už od stupňa čata.

Slovenská stopa v Oberammergau

V uplynulom období sa podarilo lepšie etablovať zástupcov poddôstojníckeho zboru aj v medzinárodných štruktúrach a operáciách. V súčasnosti je už v poradí druhým Slovákom na pozícii veliteľa poddôstojníckych kurzov v škole NATO v nemeckom Oberammergau štábný nadrotmajster Miroslav Dulaj. Pred ním bol v tejto pozícii štábný nadrotmajster Richard Fabricius, ktorý v súčasnosti získané skúsenosti zúročuje ako veliteľ Poddôstojníckej akadémie. Funkcie veliáciach poddôstojníkov boli vytvorené aj operácii ISAF v Afganistane, či v mierovej misii OSN UNFICYP na Cypre (veliacci poddôstojník sektora 4). Veľmi dobré výsledky vo svojej práci v Afganistane dosiahla príslušníčka Úradu hlavného lekára rotná Martina Šedzmáková.

„Poddôstojnícka štruktúra velenia sa v posledných rokoch plne etablovala v medzinárodnom prostredí. Budí autoritu, má svoje miesto a za taký krátky čas činnosti môžeme s hrdosťou odovzdávať skúsenosti našim partnerom v NATO,“ s uspokojením hovorí hlavný poddôstojník OS SR štábný nadrotmajster Vladimír Beluš.

Text: Jozef Žiak

ných ľahšie. Z vrtuľníkov ich do nemocnice prevážajú na vozíkoch alebo prenášajú na nosidlách. Niekedy ide o sekundy. „Zväčša utrpeli priestrely či zranenia po výbuchoch.“ Našťastie, takéto situácie nebyvajú každý deň. Priemerne zo dva razy týždenne. Bohužiaľ, prevážal už aj štyroch padlých. Dvoch príslušníkov Afganskej národnej armády a dvoch Španielov. „Je to moja práca, človek sa musí odosobniť,“ dodal desiatnik, ktorého doma čaká manželka a malý syn. „RS je moja prvá misia a som rád, že som tu aj preto, lebo až v takýchto situáciách človek pochopí, aké zbytočné je stresovať sa nepodstatnými vecami, a čo je v živote naozaj dôležité.“

Text a foto: Pavol Vitko

• V Centre výcviku Lešť sa v marci konal dvojtyždňový kurz boja zblízka. Vychádzal zo základných techník boja zblízka. Jeho účastníci sa oboznámili so základnými pohybovými zdatnosťami, zdokonalia zdatnosť, obratnosť a základné techniky – úder, kopy, obranu proti nim a prácu na zemi. Absolventi kurzu môžu postúpiť na jeho ďalší stupeň – cvičiteľský a napokon na inštruktorský.

• Zložením vojenskej prísahy a slávnostným vyradením ukončilo 26. februára v martinskom prápore výcviku prípravu na službu v OS SR 185 nových profesionálnych vojakov. Najlepším absolventom základného vojenského výcviku sa stal vojak 1. stupňa Lukáš Gazda. Výcvik okrem 154 mužov úspešne zvládlo i 31 žien – vojačiek.

• V zmysle nového zákona o štátnej službe profesionálnych vojakov absolvujú čakatelia a kadeti po prvý raz počas prípravnej štátnej služby po základnom vojenskom výcviku aj odborný výcvik jednotlivca. Zaradení boli do troch výcvikových rôt v prápore výcviku Martin a strediska výcviku leteckých odborností Prešov.

• Na strelnici v Devičanoch si 2. marca precvičili vedomosti a zručnosti strelci BVP-2 a BVP-1 v streľbe z BVP-2 a BVP-1 z miesta a za pohybu cez deň aj v noci, v ukladaní a lafetácii protitankových riadených striel, páskovaní 30 mm munície – BVP-2, ukladaní nábojov a rektifikácii zbraní. Najlepším strelcom bol desiatnik Ján Babiak z 1. mechanizovanej rotty.

• Nitriansky mechanizovaný prápor organizoval 29. februára pre útvary v podriadenosti 1. mechanizovanej brigády inštrukčno-metodické cvičenie na prípravu osôb, pozemnej výzbroje a techniky, dielenského a parkového zariadenia na letnú prevádzku. Po teoretickej časti nasledovala praktická ukážka predpísaných prác na vybranej technike v parkových priestoroch.

• 19. februára v Sieni cti a slávy práporu výcviku Martin vyvrcholil štábný poddôstojnícky kurz slávnostným vyradením absolventov. Po absolvovaní piatich náročných výcvikových týždňov kurz úspešne ukončilo všetkých dvanásť príslušníkov OS SR. Najlepším absolventom kurzu sa stal rtn. Karol Tarbaj z vrtuľníkového krídla Prešov, ktorý na slávnostnom vyradení prevzal symbolickú putovnú cenu najlepšieho frekventanta kurzu v Poddôstojníckej akadémii. Na vyradení sa zúčastnili veliteľ Poddôstojníckej akadémie šbnrtm. Richard Fabricius a veliaci poddôstojník pozemných síl šbnrtm. Miroslav Ferenc.

• Inštruktážno-metodické zamestnanie v boji zblízka absolvovali 22. februára pod vedením desiatníka Martina Bilého a vojaka Lukáša Kučeráka príslušníci 13. mechanizovaného práporu. Pozvanie prijal aj majster Tomáš Bilishich (5. dan aikidó). Cieľom zamestnania bolo okrem zvládnutia základných techník v boji zblízka, naučiť inštruktórov a cvičiteľov nové obranné techniky s využitím zbrane (útočná puška Sa vz. 58V s nasadeným bodákom) na ochranu v priamom kontakte s nepriateľom, napríklad v boji v budovách. Zamestnanie sa zameralo aj na nácvik techník boja na zemi.

Úspech slalomárov je aj ovocím Dukly

Reprezentantka Slovenska a VŠC Dukla Banská Bystrica Veronika Velez – Zuzulová sa 6. marca v predposlednom kole tohtoročného Svetového pohára v alpskom lyžovaní v Jasnej umiestnila v slalome na výbornom treťom mieste. Zvítazila Američanka Mikaela Schiffrinová, druhá bola Švajčiarka Wendy Holdenerová.

Veronika Velez – Zuzulová bola vo svojej najúspešnejšej sezóne pred poslednými jedenástymi pretekmi v slalomárskom Svetovom pohári na 2. mieste. Ďalšia reprezentantka Dukly Petra Vlhová obsadila v Jasnej v slalome deviatu priečku a celkovo bola v rámci súťaže o slalomársky Malý glóbus na vynikajúcom 6. mieste. V obrovskom slalome v Jasnej sa jej nepodarilo postúpiť do druhého kola

Príprava ako rituál

„V pondelok a utorok máme silový a frekvenčný tréning. Ten je zameraný na dolné končatiny s krátkou vysokou intenzitou opakovaní v trvaní do päť sekúnd. V stredu sme cestovali z Bratislavy, vo štvrtok je tréning na lyžiach, v piatok kondičný tréning a regenerácie, v sobotu lyže a v nedeľu preteky,“ priblížil nám ešte pred Svetovým pohárom tréningový plán Veroniky Zuzulovej jej otec a tréner Timotej Zuzula. A čo strava? „Iste to nebudú tučné veci. Veronika má rada najmä šaláty, ryby, hydinu a bezglutamanové cestoviny,“ dodal. Podobne v týždni pred pretekmi trénovala aj Petra Vlhová. Jej tréner Ján Ilanovský spomenul balančné cvičenia napríklad s fit-loptou, určené na zlepšenie koordinácie a spevnenie vnútorných svalov. „Petra jedáva najradšej ryby, šaláty či špagety,

pričom z jedálnečka vyradila vyprážanú stravu, hoci napríklad hranolky nejedáva ani predtým,“ spomenul J. Ilanovský. A rituál či talizman? „Taký nemá. Najdôležitejším rituálom je dobrá príprava,“ dodal tréner cieľavedomej mladej vychádzajúcej hviezdy svetového alpského lyžovania.

Žičlivosť a opora

Svetový pohár v alpskom lyžovaní sa vrátil na Slovensko po dlhých 32 rokoch. Po

veternej sobote, z ktorej boli preteky preložené na pondelok, približne 17-tisíc divákov vytvorilo v nedeľu 6. marca v Jasnej vynikajúcu atmosféru. Žičila najmä pretekárkam VŠC Dukla. Areál v Jasnej zaplavili transparenty s menami či portrétmi Veroniky a Petry, tisíce návštevníkov mávali slovenskými zástavkami. Len malý symbol na bundách oboch pretekárov pripomínal, kto má jeden z kľúčových podielov na ich príprave a úspechoch. Oni si to však

veľmi dobre uvedomujú: „Dukla je v mojom športovom živote veľmi dôležitá. Dodáva mi pocit istoty a stále stojím za mnou, či sa mi darí, alebo nedarí,“ povedala nám Veronika Velez – Zuzulová. Poznamenala, že do istej miery vníma aj našich vojakov na misiách, napokon, aj oni reprezentujú našu krajinu. No, pravdaže, sústredí sa na to, v čom je najlepšia... „Keď som prišla do Dukly, moje podmienky na prípravu sa obrovsky zlepšili. Odrazilo to v minulej aj v tejto sezóne. To, čo dostávam z Dukly, beriem aj ako svoj záväzok do budúcnosti,“ avizovala nám Petra Vlhová.

Najšťastnejší deň

Veronika Velez – Zuzulová (nar. 1984) štartovala vo Svetovom pohári už ako 16-ročná a vo svojej úvodnej sezóne v rokoch 2000/2001 bez zisku bodu len raz postúpila do druhého kola. Prvý raz v pretekoch Svetového pohára zvíťazila v decembri 2012 v rakúskom Semmeringu. V aktuálnej najúspešnejšej sezóne vyhrala v seriáli Svetového pohára dva razy, a to v dvoch januárových pretekoch v rakúskom Flachau. Petra Vlhová (1995) sa stala majsterkou sveta junioriek v roku 2014 práve v Jasnej. Už v sezóne 2014/2015 sa trikrát dostala na bodovanú pozíciu, pričom najlepšie skončila na 17. mieste. Túto sezónu získala vo Svetovom pohári prvý raz víťazstvo v decembrových pretekoch vo švédskom Aare.

Prvé kolo v slalome dopadlo v Jasnej excelentne. Za dominujúcou Mikaelou Schiffrinovou bola druhá Veronika a tretia Petra. Mimochodom, ak by predštartovný pohľad Veroniky mohol symbolizovať výraz maximálne sústredenej a motivovanej profesionálnej športovkyne, ten Petrin pripomína bojovníka v poľnom bojovom ťažení po zaznení poľnice so signálom „Vpred!“. S cieľom, samozrejme, zvíťaziť.

„Nemám slov. Je to asi najkrajší deň môjho života a zároveň asi aj najťažší. Naozaj bol ten tlak obrovský a som rada, že moje nervy sú zo železa. Ľuďí som počula od štartu až do cieľa. Vedela som, že budú spokojní len s pódiovým umiestnením. Je to úžasný pocit,“ komentovala skvelý výkon a napokon tretie miesto z Jasnej Veronika Velez – Zuzulová. Petra Vlhová sa po prvom kole slalomu prepadla na deviate miesto, no viac ju mrzelo, že nepostúpila do druhého kola v obrovskom slalome. „Pokiaľ nebudem na najvyšších priečkach, nebudem spokojná. Taká som jednoducho ja,“ povedala odhodlane a zároveň vysoko vyzdvihla organizáciu podujatia: „Je tu žiživé prostredie. Môžem potvrdiť, že nikde vo svete nebola takáto atmosféra ako v Jasnej. Vážim si to.“

Akadémia a policajti

Dodajme, že pri organizácii Svetového pohára Jasnej bol nápomocný aj rezort obrany. „Úprimne ďakujem najmä Akadémii ozbrojených síl a Vojenskej polícii,“ povedal Bohuš Hlavatý, predseda organizačného

ho výboru tohto vrcholového športového podujatia. „Akadémia poskytla v prospech organizačného výboru Svetového pohára v Jasnej ubytovacie kapacity, stravovanie pre ubytovaných a parkovacie priestory,“ uviedol rektor Akadémie ozbrojených síl Jozef Puttera. „Ubytovatelia boli u nás dobrovoľníci, príslušníci policajného zboru a Vojenská polícia, konkretizoval kvestor akadémie Peter Hopko. Akadémia v zmysle zmluvy s organizačným výborom zabezpečila 200 postelí, obsadených bolo 190. Akadémia pre dobrovoľníkov aj policajtov zabezpečovala raňajky aj večere, pretože počas dňa boli tratiach alebo v službe. V areáli bolo vyčlenených takmer pol stovky miest pre autobusy kyvadlovej dopravy a Akadémia v prospech organizačného štábu poskytla aj plochu, ktorá slúžila ako záchranné parkovisko súkromných motorových vozidiel. „Vojenská polícia nasadila štyri desiatky príslušníkov. Pôsobili sme v spoločných hliadkach s policajným zborom pri zabezpečovaní verejného poriadku. Počas pretekov to bolo napriek ťažkým klimatickým podmienkam od piatej ráno do neskorých nočných hodín,“ konštatoval podplukovník Pavol Zemek, veliteľ vyčlenenej jednotky. „Pravdaže, mohlo sa stať všeličo, ale domáci aj zahraniční fanúšikovia boli skutočne vyspelí a disciplinovaní, takže bezpečnosť divákov ani pretekárov ohrozená nebola,“ dodal kapitán Juraj Antol.

Zdroj stability

„Dnes je o tom už asi ťažko rozprávať, ale keby mala Veronika 18 rokov, tak by som jej odporučil, aby sa stala nielen členkou Dukly, ale aj vojačkou, pretože posledné roky VŠC a rezort obrany robí pre nás naozaj to, čo by mal dostať vrcholový športovec a reprezentant štátu,“ povie Timotej Zuzula, keď sa ešte raz vrátíme k téme klubového zázemia. S úsmevom spomenie, že aj on bol na ročnej vojenčine a v Postějove absolvoval tiež výsadkárske zoskoky. Keď rozoberá medializovanú chaotickú situáciu v národnej lyžiarskej asociácii vojenskou terminológiou zdôrazní, že Duklu by vzhľadom na to, čo robí pre reprezentáciu, bolo treba ešte „povýšiť“. Profesionálne zázemie VŠC je podľa neho v rámci prípravy Veroniky aj Petry zdrojom ich stability a základnou úspechu. „Som veľmi rád, že okrem iného mali Veronika aj Petra z Dukly na celú sezónu vyčleneného fyzioterapeuta Jakuba Hudáka. Je s nami na všetkých pretekoch a aj takéto ústretové kroky rozhodujú,“ zdôraznil Timotej Zuzula, podobne ako tréner Ján Ilanovský tiež zamestnanec Dukly. No a keď sa pýtame Petry Vlhovej, či rozmýšľala o tom, že by popri športovej kombinéze obliekala aj vojenskú uniformu, tak sa len usmeje a dodá: „Na to ešte neviem teraz odpovedať, ale ktovie...“

Text Pavol Vitko
Foto: autor, TASR

ŠTÝL

KULTÚRA • ZÁBAVA • VOĽNÝ ČAS

Vojna v (pohyblivých) obrazoch

Vojna ako dráma, konflikt, modelová situácia bola témou viacerých filmov hlavnej súťažnej prehliadky 66. medzinárodného filmového festivalu v Berlíne.

Brendan Gleeson a Emma Thompsonová v hlavných úlohách drámy *Alone in Berlin*

O dokumentárnom filme *Zero Days* Alexa Gibneyho sme už písali. Pri-zrime sa bližšie trojici súťažných snímok: britský *Alone in Berlin* sa vracia do srdca hitlerovskej tretej ríše, portugalský *Cartas da guerra* sa zameria na Angolu v 70. rokoch a mexický *Soy Nero* rozpráva o nelegálnom migrantovi, slúžiacom v armáde USA na misii v Afganistane.

Sami v Berlíne

Zaradenie snímky Vincenta Péreza *Alone in Berlin* do hlavnej súťaže si nemožno vysvetliť inak, len ako pokus zvýšiť atraktivnosť festivalu účasťou predstaviteľov hlavných postáv Emmy Thompsonovej a Brendana Gleesona. Slávnych mien sa s filmom, nakrúteným v britsko-francúzsko-nemeckej koprodukcii spája viacero. Posledný román Hansa Falladu (*Jeder stirbt für sich allein*) do scenára adaptoval Achim von Borries, hudbu skomponoval Alexandre Desplat a vo vedľajšej role účinkuje Daniel Brühl.

Starší manželský pár v Berlíne roku 1940 nepodlieha davovému nadšeniu. Kým všetci oslavujú dobytie Francúzska,

Anne a Ottovi Quangelovcom na fronte zabili jediného syna. Žiaľom zlomení rodičia zanevrú na národný socializmus a rozhodnú sa proti nemu bojovať. Formou ručne písaných buričských textov

Daniel Brühl ako policajný komisár Escherich v dráme *Alone in Berlin*

na pohľadniciach, ktoré podhadzujú kde-kade po celom Berlíne. Takmer všetky vďaka uvedomeným Berlínčanom končia v rukách policajného komisára Eschericha (Brühl), ktorý celé roky ne-

dokáže odhaliť a zatknúť páchateľa, za čo ho zlí esesáci fackajú. Napokon sa mu to podarí len zhodou nešťastných náhod. Nesmierne naivný a nepresvedčivý príbeh napodiv vychádza zo skutočných udalostí. No hoci cenený režisér švajčiarskeho pôvodu Pérez vyhlasuje, že mu šlo o evokáciu dobovej atmosféry, film zlyháva aj po tejto stránke. Rozjasený, slnkom prežiaraný vojnový Berlín je plný ľudí, ktorí sú šťastní, odhodlaní, čistí, dobre oblečení, sýti, poriadkumilovní a plní radostného elánu aj pri odpratávaní ruín zbombardovaných budov. Správanie a konanie Quangelovcov aj komisára Eschericha chýbajú presvedčivejšie motívy. Hlbšia motivácia akoby chýbala i hercom, ktorí sa uspokojili s povrchnou fyzickou akciou. Mnohé dialógy (celý film je v angličtine!) sú nechcene smiešne. A najmä: prevládajúcou náladou je akási ochabnosť, pomalosť, pasivita hlavných postáv, ich úplné odovzdanie sa do rúk osudu. Akoby Quangelovci vlastne nebojovali proti

režimu, ale páchali zo žiaľu výstrednú samovraždu. Tak či onak, film *Alone in Berlin* patril k tým, keď sa pri záverečných titulkoch ozývalo najhlasnejšie nesúhlasné bučanie.

Miguel Nunes
stvární
v portugalskom
filme *Cartas*
da guerra
spisovateľa
Antónia
Antunesa,
slúžiaceho
v Angole

Pohľadnice z vojny

Aj portugalská snímka *Cartas da guerra* dokumentaristu Ivo M. Ferreira, ktorý presedlal na hraný film, vychádza z literárneho diela. Portugalský spisovateľ António Lobo Antunes vydal v roku 2005 román, založený na listoch, ktoré v roku 1971 písal tehotnej manželke po tom, ako ho na vojenčine odvelili v role zdravotníka do Angoly, kde sa portugalské vládne vojská usilovali zastaviť národný oslobodzovací a protikoloniálny boj. Režisér Ferreira si zvolil netradičnú formu čiernobielych, priam expresionisticky štylizovaných záberov, podfarbených prevažne len ruchmi a patetickými ženskými hlasmi, recitujúcimi listy filmového Antónia. Nadnesené vyjadrovanie, vrúcna láska, hľadanie krásy a pokoja z listov sú v čoraz hlbšom kontraste k odosobneným ubíjajúcim záberom z každodenného života vojakov, postupne prichádzajúcich o ľudskú dôstojnosť. Dej, príbeh i rozprávanie sú druhoradé, v popredí sú nálada a úvahy o základných otázkach bytia. Hraný film sa tak posúva smerom k audiovizuálnej eseji. Hoci nechýba zo pár bojových scén, dominuje pomalosť, statickosť a opäť akási neodvratná osudovosť, apatia. Nie práve najústretovejší mix pre nezainteresovaného a realie nepoznajúceho diváka, ktorý sa pokúša vo festivalovej záplave sledovať práve tento

105-minútový film. Ak po *Alone in Berlin* sa najviac nesúhlasne bučalo, pri *Cartas da guerra* sa prevažne spalo.

Som Nero

Scenárista a režisér Rafi Pitts sa narodil v roku 1967 v Iráne. Počas iránsko-irackých vojen emigroval do Británie, kde vyštudoval filmovú réžiu. Začínal ako asistent skúsených tvorcov, aj Jeana-Luca Godarda. Absolvoval ďalšie filmové štúdium v Spojených štátoch. Pred desiatimi rokmi na berlínskom festivale zaujal drámou práve z iracko-iránskeho konfliktu *Zemestan* a o štyri roky neskôr svojráznym meditatívnym príbehom zo

Podrobne sledujeme, ako prekonáva oplotenú hranicu, ako v Los Angeles zistí, že jeho starší brat nie je majiteľ luxusnej vily, ale len obyčajný šofér – a napokon Nera v americkej uniforme nasledujeme aj do Afganistanu. Všetko sa skomplikuje, keď na patrolu, ktorej je členom, zaútočia talibanci a rozprášia ju. Nero má zdanlivé šťastie: prežije, zachráni ho americký vojenský vrtuľník, ale pretože zlyhal, čaká ho koniec vojenskej služby aj snov o občianstve – a nemilosrdné vyhodenie z USA.

Autori svoj film v záverečných tituloch venujú všetkým cudzincom, ktorí sa pokúšajú získať právo na legálny

Johnny Ortiz
hrá mexického
imigranta
slúžiaceho
v Afganistane
v dráme *Soy Nero*

súčasného Iránu *Shekarchi*. Jeho najnovší film *Soy Nero* vznikol v mexicko-nemecko-francúzskej koprodukcii a na jeho scenári s režisérom spolupracoval známy rumunský tvorca Razvan Radulescu, ktorý si medzinárodné scenáristské renomé vydobyl tiež v Berlíne (*4 mesiace, 3 týždne, 2 dni, Pozícia dieťaťa, O poschodie vyššie*). Vecne, autenticky, s realizmom, ktorý hraničí s dokumentom, na ploche 120 minút rozprávajú neradostný príbeh mladého Mexičana Nera. Po tom, ako v armáde USA zahynul jeho otec, sa Nero pokúša kráčať v jeho šľapajach: ilegálne sa dostať do Spojených štátov a vojenskou službou v Afganistane si vyslúžiť zelenú kartu, povolenie na legálny pobyt.

Aml Ameen
vo vedľajšej
role snímky
Soy Nero

Cartas da guerra – zalúbené listy portugalského vojenského zdravotníka bojujúceho za zachovanie nadvlády nad Angolou

pobyt v Spojených štátoch službou v americkej armáde. Odhliadnuc od spoločenskej závažnosti témy sa však Pittsovi a Radulescuovi v mnohonárodnej multikoprodukcii nepodarilo dosiahnuť surovú hutnú atmosféru a nástojčivú presvedčivosť ich predchádzajúcich diel. Vytrhnutí zo svojich národných kultúr chcú vo francúzsko-nemecko-mexickej produkcii rozprávať o Spojených štátoch, no výsledkom je skôr odťažitá politická proklamácia ako plnokrvný šťavnatý presvedčivý bezprostredný ľudský príbeh.

Text: Miloš Ščepka
Foto: Berlínale

Telefón do nepohody

Spoločnosť Panasonic predstavila dvojicu telefónov Toughpad so zvýšenou odolnosťou. FZ-F1 využíva operačný systém Windows 10 a FZ-N1 je založený na Androide 5.1.1. Panasonic ich prezentuje ako „odolné ručné tablety pre profesionálne použitie“. Disponujú 4,7-palcovým displejom s rozlíšením 1280×720p. Má byť čitateľný aj za ostrého denného svetla či v daždi, je možné ho ovládať v rukavičiach. Štvorjadrový Snapdragon 801 využíva 2 GB operačnej pamäte RAM, 16 GB vnútorného úložiska a širokú konektivitu – 4G LTE / 3G, GPS, NFC čip, Wi-Fi 802.11ac, Bluetooth v4.1 (Class 1) aj microUSB. Batéria s kapacitou 3 200 mAh je vymeniteľná. Hlavná kamera s LED lampou má rozlíšenie 8 MPx, predná 5 MPx. O čítanie

optických kódov BAR sa stará špeciálny hardvér. Stereo reproduktory majú vysokú hlasitosť do 100 dB. Samozrejmosťou je zvýšená odolnosť voči pádom, vode aj prachu (IP65/IP67). Androidová verzia vyjde na 1 499 dolárov, model Windows 10 IoT Mobile Enterprise na 1 599 dolárov.

Vybrali sme z MWC 2016

Mobile World Congress 2016 v Barcelone je najväčšie podujatie v oblasti mobilných komunikácií a technológií na svete.

Vlajkové lode

Samsung na MWC 2016 oficiálne predstavil vlajkové lode na poli inteligentných telefónov Galaxy S7 a väčší zaoblený variant Edge. Telefóny sú v štyroch farebných variantoch: čiernom, bielom, zlatom a striebornom. Plochý Galaxy S7 ponúkne displej s QHD rozlíšením 2 560×1 440 bodov. V oboch prípadoch je technológia Super AMOLED a QHD rozlíšenie 2 560×1 440 bodov. V oboch nájdeme hlavný fotoaparát s rozlíšením 12 megapixelov a technológiou Dual Pixel (zdvojené pixely). U nás by sa mala predávať verzia s čipom Exynos 8 Octa 8890, ktorý ponúkne osem procesorových jadier s kvapalinovým chladením. Vnútorná pamäť má 32 alebo 64 gigabajtov, k dispozícii je slot na Micro SD karty. Batérie 3 000 a 3 600 mAh sa nedajú vymeniť. Na nabíjanie slúži Micro USB Type-B. Mobily sú odolné voči vode a prachu (IP68), softvérová výbava je Android 6.0 (Marshmallow) s grafickou nadstavbou TouchWiz. Odborníci odhadujú ceny od 700 do 900 eur.

FILM

VIDEO

Boj

Na lanskom filmovom festivale v Benátkach mala premiéru dánska dráma Krigen režiséra Tobiasa Lindholma (Hon, Únos). Od diel dánskych vojakov sa v afganskom Helmande dostane pod nepriateľskú paľbu. Veliteľ Claus M. Pedersen požiada o leteckú podporu a spolu so svojimi chlapmi vďaka nej vyviazu z pekla. No keď vysvitne, že spojenecké rakety si vyžiadali aj civilné obe, musí čeliť obvineniu z toho, že ich zavinil zadaním nepresných údajov. Film sleduje súdny proces v Dánsku, jeho aktérov a ich vzťahy. Kladie aj závažnú morálnu otázku: ak čestného človeka zbavia obžaloby vďaka falošnému svedectvu, je to skutočné oslobodenie? Dánsko film vyslalo do tohtoročnej oscarovej súťaže.

Olovená vesta

Vojnová dráma režiséra Stanleyho Kubricka Full Metal Jacket z roku 1987 sa v našich končinách dočkala zavádzajúceho názvu Olovená vesta. To však neuberá nič na sile a pôsobivosti príbehu partie zelenáčov od surovosti amerického výcvikového tábora až po hrôzy bojov vo vietnamskom meste Hue. Jeden z najlepších vojnových filmov – a jedno zo stovky vôbec najvyššie hodnotených filmových diel – k nám prichádza v predvečer tridsiateho jubilea vzniku na DVD a BD ako špeciálna edícia. Na Blu-ray vo vysokom rozlíšení, s bonusovými dokumentmi a komentármi účinkujúcich hercov, vrátane profesionálneho vojaka R. Lee Ermeyho, ktorý brilantne stvárnil ukričaného veliteľa príjacieho výcviku seržanta Hartmana.

Pre vášnivých čitateľov

Čaro čítačiek elektronickej kníh je v displeji e-ink. Zobrazí síce len niekoľko odtieňov sivej, ale k zraku je ústretovejší ako kmitajúci a žiariaci displej. Nemenej milosrdný je k batérii. Niekoľko výrobcov predáva ako digitálne čítačky kníh v podstate plnohodnotné tablety s Androidom, len namiesto klasického displeja sú vybavené zobrazovacou jednotkou e-ink. E-ink využívajú z úsporných dôvodov aj inteligentné hodinky Pebble. Viacero výrobcov už prišlo s nápadom vybaviť displejom e-ink aj mobilný telefón. Ruský projekt Yota Phone zatiaľ krachuje pre neprimerane vysoké ceny. Čínsky Siswoo R9 Darkmoon, predstavený v Barcelone, je mobil s kovovým rámom a displejom 5,2" IPS (Full HD) na prednej strane. Na zadnej sa nachádza panel e-ink (4,7", 960 × 540 bodov), ideálny na čítanie textov a iné statické zobrazenia. Štandardne vybavený mobil s Androidom 5,1 Lollipop, dvojicou fotoaparátov (13 a 8 MPx), možnosťou Dual SIM, 3 GB operačnej a 32 GB vnútornej pamäte, s rozmermi 146×72×8,2 mm, 147 g by sa mal zmestiť do ceny pod 300 eur.

Modulárna konkurencia

Aj kórejský výrobca LG predstavil v Barcelone vlnkovú loď – modulárny mobilný telefón G5 s kovovým telom unibody v štyroch farebných prevedeniach. Srdcom je čipset Snapdragon 820 od Qualcommu, ktorý zahŕňa štyri procesorové jadrá založené na architektúre Kryo a grafický čip Adreno 530. Dopĺňajú ich 4 GB operačnej pamäte a 32 GB rozšíriteľného interného úložiska. Batéria 2 800 mAh je vymeniteľná, k dispozícii je slot na pamäťové karty. Hlavný fotoaparát so 16 Mpx na zadnej strane dopĺňa širokouhlý fotoaparát 8 Mpx na panoramatické snímky. Na prednej strane sa nachádza rovnako 8 Mpx selfie kamera. Zariadeniu dominuje 5,3-palcový IPS displej s QHD rozlíšením 1 440×2 560 pixelov (554 ppi). Funkcia Always-on zobrazuje čas a notifikácie aj na vypnutom displeji. Odnímateľná spodná časť zariadenia umožňuje výmenu batérie aj pripojenie doplnkového hardvéru ako ovládače fotoaparátov, Hi-Fi modul, kamera LG 360 Cam a iné. Konektor USB Type-C spolu s najnovším procesorom Snapdragon ponúknu rýchle nabíjanie. Softvérová výbava zahŕňa Android 6.0 Marshmallow a grafickú nadstavbu LG UX.

KNIHA

Jména čísel

V roku 1943 bolo 86 židovských žien a mužov, vybraných v Osvienčime, usmrtených plynom v koncentračnom tábore Natzweiler – Struthof (Alsasko). Pozostatky obetí mali byť vystavené v Anatomickej ústave Ríšskej univerzity Štrasburg a v budúcnosti „oslobodenej od Židov“ mali slúžiť na výskumné ciele. Po vojne boli anonymne uložené v masovom hrobe. Po piatich rokoch bádania v mnohých archívoch doma i v zahraničí Hans Joachim Lang v knihe Jména čísel (Vydavateľstvo Ikar, 2016) zrekonštruoval priebeh zločinu a identifikoval všetkých 86 obetí tohto zverstva.

1. apríl

1981 V Bejrúte a Zahle v Libanone vypukli najťažšie boje od konca občianskej vojny r. 1976

3. – 7. apríl

2006 V Bratislave sa uskutočnila 6. medzinárodná vedecká konferencia pracovnej skupiny Partnerstva za mier pod názvom Koniec vojny – postkonfliktné vojenské operácie, ktorú zorganizoval Vojenský historický ústav MO SR v spolupráci s francúzskym Service Historique de la Défense. Bola to prvá konferencia v rámci PFP na území Slovenska

5. apríl

1666 V Štubnianskych kúpeľoch podpísali palatín František Vešelín a chorvátsky bán Peter Zrínsky listinu o politickom spojení. Týmto aktom sa začala formovať šľachtická opozícia proti Habsburgovcom, známa ako Vešelínho sprisahanie

9. apríl

1991 Gruzínsko deklarovalo nezávislosť od Sovietskeho zväzu

10. apríl

1766 Narodil sa v obci Sedlčian, dnes Trenčianske Stankovce Ján Lipský (†2. 5. 1826), slovenský kartograf a dôstojník cisárskej armády, ktorý vytvoril prvé spoľahlivé mapy Uhorska a Sedmohradska a spracoval obsahy zoznam uhorských obcí

11. apríl

1241 Chán Batu a Tatári pri rieke Slaná na hlavu porazili vojská uhorského kráľa Bela IV. Koncom apríla druhý prúd Tatárov pod vedením Orduchána prenikol na územie Slovenska pri Trenčíne a spustošil juhozápadné Slovensko

1941 Maďarsko sa zapojilo do nemeckej agresie proti Juhoslávii

1946 Rokovanie medzi predstaviteľmi vlády ČSR, SNR a Zboru poverenikov o spresnení právomocí slovenských národných orgánov, na záver ktorého bola podpísaná tzv. druhá pražská dohoda

12. apríl

1961 Sovietsky kozmonaut Jurij Gagarin (na obrázku) uskutočnil v kozmickej lodi Vostok prvý let do vesmíru. Let trval 108 minút, Gagarin bol 70 minút v beztlakovom stave a počas letu s ním bolo nadviazané rádiové spojenie. Od roku 1969 sa 12. apríl oslavuje ako Svetový deň letectva a kozmonautiky

1981 Americký národný úrad pre letectvo a kozmonautiku (NASA) vypustil na prvý skúšobný trojdňový let raketoplán Space Shuttle s názvom Columbia s dvojčlennou posádkou na palube.

14. apríl

1941 Po invázii nemeckých vojsk do Juhoslávie bol vytvorený chorvátsky ustašovský štát

17. apríl

1961 Začala sa invázia jednotiek proticastrovskej opozície v Zátok svíň na Kube

18. apríl

1951 V Paríži podpísali zmluvu o založení Európskeho spoločenstva uhlia a ocele, predchodcu Európskeho hospodárskeho spoločenstva a Európskej únie.

21. apríl

1926 V Londýne sa narodila Alžbeta II., kráľovná Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska

24. apríl

1566 Turci dobyli hrad Hajnáčka, čím si upevnili svoje pozície a posunuli severnú hranicu svojho vplyvu

27. apríl

1791 Narodil sa americký maliar, vynálezca a priekopník telegrafu Samuel Morse (†2. 4. 1872)

30. apríl

1671 Vo Viedni popravili hlavných aktérov tzv. Vešelínho sprisahania Františka Nádašdyho, Františka Frankopána a Petra Zrínskeho

1711 V Sattmári uzavreli mier medzi F. Rákocim a cisárom Karolom III., ktorým sa skončilo posledné stavovské povstanie, mnohí kuruckí veliteľia emigrovali do zahraničia

1941 Zišla sa slovensko-nemecká medziministerská konferencia, na ktorej podpísali Dohodu o prechode a pobyte nemeckých vojsk na Slovensku

Zostavila: Mária Stanová, VHÚ

Minister obrany SR, náčelník Generálneho štábu
Ozbrojených síl SR a mesačník Obrana vyhlasujú

15. ročník výtvarnej súťaže pre žiakov základných škôl

VOJACI OČAMI DETÍ

Spomedzi súťažných prác
porota zložená z výtvarníkov, zamestnancov
rezortu obrany a profesionálnych
vojakov vyberie po tri najlepšie diela
v kategórii mladších žiakov
i v kategórii starších žiakov.
Vítazi z prvých troch miest oboch
kategórií získajú hodnotné ceny.
Vítazné práce budú uverejnené
v mesačníku Obrana i na rezortnej
internetovej stránke.

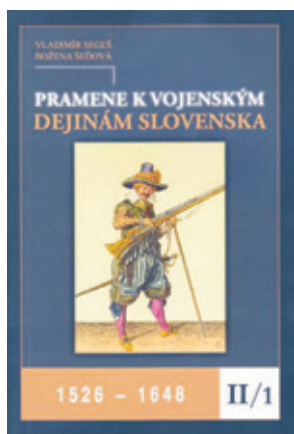

Účastníci súťaže môžu poselať svoje výtvarné práce označené spiatočnou adresou, adresou a ročníkom navštevovanej školy, telefónnym kontaktom a dátumom narodenia najneskôr do 13. mája 2016 na adresu:

Redakcia OBRANA, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava.

Vojenské dejiny autenticky

O rozdieloch v žolde uhorských vojakov v 16. storočí hovorí Vojenský predpis pre jazdcov a pešákov z roku 1566, ktorého autorom bol pravdepodobne hornouhorský hlavný kapitán Lazarus von Schwendi. Kapitán stotiny pešákov (spravidla šľachtic) bral mesačne osem uhorských zlatých plus dve zlatky za sluhu. Na sto pešákov bolo deväť desiatnikov, ktorí mali mesačný žold tri zlaté, o zlatku viac ako mužstvo. Len vlajkonosič a bubeník mali tiež tri. Aj také zaujímavosti sa možno dozvedieť z novej publikácie *Pramene k vojenským dejinám Slovenska II/1*, v ktorých vojenski historici Vladimír Segeš a Božena Šedňová prinášajú autentické texty dokumentov z rokov 1526 až 1648. Čitateľ sa môže v publikácii vydanej Vojenským historickým ústavom oboznámiť s listom Jána Kružiča o rabovaní Osmanov v okolí Pukanca z 31. augusta 1568, s výkazom o výdavkoch novozámockej posádky z jesene 1615 či s požiadavkami účastníkov sedliackej vzbury v roku 1632. „Vojaci vtrhli do mestečka kde hneď sťali richtára a ďalších 25 obyvateľov pripravili o život. Tých, ktorých ponechali nažive, surovým mučením donútili aby im dali peniaze. Poctivé panny a ženy hanebne pripravili o česť a na ukojenie svojej chĺpnosti všemožné veci spáchali,“ píše sa napríklad vo svedectve o vyčíňaní cisárskych žoldnierskych vojsk v Bánovciach nad Bebravou v apríli 1605.

VII. zväzok vojenských dejín

V roku 1989 tvorilo veliteľský zbor Československej ľudovej armády 61 392 vojakov, z ktorých bolo 19 261 praporčikov a 42 131 dôstojníkov vrátane 153 generálov. Dôstojníkov aj praporčikov v činnnej službe slovenskej národnosti bolo zhodne po 34 %, ministrom obrany bol Slovák armádny generál Milán Václavík. Jeho prvým zástupcom a zároveň náčelníkom generálneho štábu bol Čech armádny generál Miroslav Vacek. Tieto a tisíce ďalších informácií sa možno dozvedieť zo siedmeho zväzku Vojenských dejín Slovenska, ktorý zachytáva roky 1968 až 1992. Autori Igor Baka, Alex Maskalík, Matej Medvecký a Pavel Minařík prinášajú na 366 stranách aj stovky dobových fotografií a desiatky tabuliek či štatistík. Ide o završenie mimoriadne hodnotného edičného plánu, ktorý sa na pôde Vojenského historického ústavu nepretržite realizoval od roku 1993. Vojenski historici pri svojej rozsiahlej bádateľskej činnosti čerpali z českých aj slovenských archívov, z dobovej tlače, brožúr či hlásení, pričom siedmy zväzok rozdelili do troch hlavných kapitol. Prvá sa zaoberá vojenskými aspektami po nástupe normalizácie (1968 – 1971). Druhá mapuje obdobie do roku 1989 a tretia je venovaná obdobiu od zmeny spoločenského režimu v roku 1989 do rozpadu federácie v decembri 1992. VII. zväzok Vojenských dejín Slovenska vyšiel vo vydavateľstve Magnet Press Slovakia v spolupráci s Vojenským historickým ústavom Bratislava.

Text: Pavol Vitko

and assistance for the Afghan security forces and institutions. Whereas ISAF was designed to help build the capacity of the Afghan national security forces, Resolute Support Mission (RSM) was aimed at upholding and supporting the continued development of the Afghan security forces and institutions, and wider cooperation with Afghanistan. ISAF had been NATO's longest and most challenging mission to date: at its height, the force was more than 130,000 strong with troops from 51 NATO and partner nations. RSM envisioned some 12,000 personnel from both NATO and partner nations deploying to Afghanistan to operate with one central hub (in Kabul/Bagram) and four spokes in Mazar-e Sharif, Herat, Kandahar and Laghman with key tasks of supporting planning, programming and budgeting; assuring transparency, accountability and oversight; supporting the adherence to the principles of rule of law and good governance; supporting the establishment and sustainment of such processes as force generation, recruiting, training, managing and development of personnel. The United Nations Security Council welcomed the Resolute Support Mission with the unanimous adoption on 12 December 2014 of Resolution 2189, which underscores the importance of continued international support for the stability of Afghanistan. In December 2015, at the foreign ministers' meeting of NATO Allies and their RSM partners, it was agreed to sustain the RSM presence, including in the regions of Afghanistan, during 2016.

More than a year after the RSM initiated, Afghanistan might be steadier and more consolidated, but by no means also a peaceful and safer place. The government continues to battle the Taliban, Al-Qaida, the Islamic State and other militant factions trying to assert their presence in the war-ravaged country. The Taliban were well-prepared for the end of the U.S.-NATO combat mission and swiftly intensified their insurgency, now in its 15th year. Officials have said that Afghan forces suffered almost 30 percent more deaths and casualties in 2015 than the estimated 5,000 of the year before. Experts claim that unless the Afghan government succeeds in overcoming "five distinct hurdles" -- contracting economy, intensifying insurgency, fractious political environment, rapidly depleting funds and a lack of palpable progress toward a sustainable peace - it would face severe consequences. The Ghani's government is hoping to draw the Taliban into a dialogue aimed at formal peace talks, but a face-to-face meeting between representatives of both sides has yet to be arranged.

MILITARY ENGLISH RESOLUTE SUPPORT

Príprava Nadežda Kochmanová • Foto: Pavol Vitko

Following the completion of the United Nations-mandated International Security Assistance Force (ISAF) mission in Afghanistan at the end of 2014 – the goal of the mission was to enable the Afghan authorities to provide effective security across the country and ensure that it would never again be a safe haven for terrorists – a new, follow-on NATO-led mission called Resolute Support was launched on 1 January 2015 to provide further training, advice

GLOSSARY

- **follow-on** /'fa:lʊ a:n/- nadväzujúci; • **upholding** /əp'hoʊldɪŋ/- udržovať, podporovať; • **envisioned** /en'vɪʒənd/- predpokladala, predvídala; • **deploying** /dɪ'plɔɪŋ/- vyslaní, rozmiestnení; • **spokes** /spʊks/- lúče, špice (napr. v bicyklovom kolese); • **adherence** /əd'hi:rəns/- dodržiavanie, zachovávanie; • **good governance** /ɡʊd 'ɡʌvərnəns/- dobrá správa vecí verejných; • **force generation** /fɔ:rs 'dʒenə'reɪʃən/- vytváranie síl; • **unanimous** /ju:'nænɪməs/- jednomyselný; • **sustain** /sə'steɪn/- udržať, zachovať si; • **insurgency** /ɪn'sɜ:rdʒənsi/- povstanie, vzburá; • **hurdles** /'hɜ:dlz/- prekážky; • **fractious** /'frækfʌs/- roztrieštený; • **palpable** /'pælpəbəl/- hmatateľný.

kpt. Mgr. Ján Čupalka
Starší kaplán
mechanizovaného práporu
Michalovce

DUCHOVNÉ SLOVO

Laický apoštolát

Už pri vyslovení slov evanjelizácia a apoštolát moje podvedomie akosi automaticky priradí obidve činnosti k úlohám, ktorých sa má zhostiť predovšetkým klérus. Uvedomujem si, že laický apoštolát zohráva v živote cirkvi nezastupiteľnú úlohu. Jeho hodnotu a význam netreba na prvý pohľad nejakou osobitne vyzdvihovať. Dvetisícročnú históriu kresťanstva si bez neho nemožno predstaviť.

Aký význam pripisujú laickému apoštolátu tí, ktorých sa to dotýka najviac. Byť dobrým kresťanom znamená pre veriaceho človeka rozvíjať najmä svoj súkromný náboženský život. Osobná modlitba, účasť na svätých omšiach, prijímanie sviatosti. To sú hlavné piliere, o ktoré sa opiera viera v Boha súčasného kresťana. Kde však zostala Ježišova výzva, aby sme išli do celého sveta, učili všetky národy a krstili ich v mene Otca i Syna i Ducha Svätého. Na túto výzvu veriaci človek neodpovedá, lebo si myslí, že nie je určená jemu.

Ale to je absurdná situácia. Keď apoštolí prichádzajú po prvý raz do Korintu, Efezu, do Filíp, rozprávajú ľuďom o všetkom tom úžasnom, čo zažili. Hovoria im o Bohu, o skutočnom živom Bohu, ktorého videli, ktorého sa dotýkali. Hovoria im o Bohu, ktorý ich má tak rád, že zomrel preto, aby oni mohli žiť. A ľudia tichučko načúvajú a ich srdce sa zapáli vierou. Apoštolí odchádzajú hlásať Božie slovo ďalej. A oni si povedia, že budú netrpezlivo čakať na ich návrat. Nebudú sa stretávať. Ved' načo bez apoštolov? Nebudú sa modliť. Ved' nevidia apoštolu, ktorý občas urobí nejaký zázrak. A už vôbec o tom nebudú nikomu hovoriť. Ešte by sa im vysmiali. Chceli by od nich nejaký dôkaz a oni Krista v skutočnosti ani nevideli. Sami vidíte, aká absurdná situácia nastáva. To isté sa deje vtedy, keď si kresťan v dnešných časoch povie, že nebude o Bohu rozprávať ľuďom vo svojom okolí. Ved' ako by mohol, bez biskupa či kňaza. Ešte by tým niekoho obťažoval.

Jeden aktívny veriaci dokáže vo svojejrote urobiť často viac ako duchovný. Nejde tu pritom vôbec len o účasť na svätých omšiach. Týka sa to všetkých aktivít spojených s vykonávaním duchovnej služby. Apoštolát musí byť neoddeliteľnou súčasťou nášho života.

Voľný pád

Pohrávate sa s myšlienkou absolvovať zoskok padákom, len máte obavy z toho, čo vás čaká pri voľnom páde a či budete správne reagovať? Môžete si to vyskúšať bez akéhokoľvek bezpečnostného rizika. Súčasťou Aquaparku Tatralandia neďaleko Liptovského Mikuláša je simulátor voľného pádu Superfly.

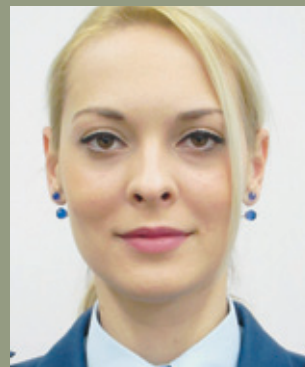
Ide o aerodynamický tunel, v ktorom si môžete vyskúšať lietanie a vznášanie. V zasklenej letovej komore s priemerom 4,3 metra a celkovou výškou 14 metrov prúdi vzduch rýchlosťou od 160 do 290 km/h. Navodzujú sa tak podmienky približujúce sa tým pri voľnom páde. Ak sa bojíte výšok, to nič, práve rýchlosťou prúdenia vzduchu sa dá regulovať výška vznášania tak, aby ste boli pod neustálou kontrolou skúseného inštruktora. Preto so začiatočníkmi lietajú inštruktori spočiatku nízko. Podlahu tunela tvorí pružná sieť, takže ani v prípade pádu nehrozí zranenie.

Lietañ v simulátore môžu fyzicky zdravé osoby od 5 rokov, resp. od 110 cm výšky. Nie je raritou lietanie dedkov a babičiek, ktorí dostávajú let ako darček od svojich príbuzných. V Prahe lietal pán vo veku 98 rokov. Nie je potrebná žiadna predchádzajúca skúsenosť ani špeciálna príprava. Neodporúča sa iba ľuďom s problémami s krčnou chrbticou.

Naučte sa zvládať stres

Stačí krátke školenie na zvládnutie základnej letovej polohy, a najmä signály na komunikáciu s inštruktorom. Potom si už len požičiate kombinézu, okuliare a prilbu, prípadne zátky do uší. V letovej komore je adept lietania vždy s inštruktorom, ktorý mu pomôže vstúpiť do prúdu vzduchu a učí ho, ako ovládať telo počas lietania. Klienti sa striedajú v tuneli po krátkych vstupoch. Základný výcvik má tri minúty a je rozdelený do dvoch 1,5-minútových vstupov. Po skončení lietania je možné s inštruktorom urobiť rozbor celého letu a dostanete aj videozáznam na DVD.

Simulátor by sa dal využiť aj na výcvik vojenských jednotiek, ktoré majú v popise činností zoskoky z lietadla a vrtuľníka na nácvik techniky voľného pádu. Prechod na ostrý zoskok by bol plynulejší a jedinec

MIESTO PRE PSYCHOLÓGA

por. Mgr.
Zuzana TKÁČOVÁ
vrtuľníkové krídlo
Prešov

Alkoholik v rodine

Problém závislosti od alkoholu má na Slovensku hlbokú tradíciu a bohaté dejiny. Nie je to však zabudnutá minulosť, je to dedičstvo, ktoré nás sprevádza aj v súčasnosti. Zhubný vplyv tejto choroby je možné zaznamenať na každom kroku a myslím si, že ľudia si už na tento stav zvykli a prechádzajú ho nevšímavým mlčaním. Pritom každý z nás sa už vo svojom živote stretol s človekom, ktorému alkohol zničil život. Keď sa pozrieme na problémového pijana z pohľadu rodiny, uvedomíme si, že je integrálnou súčasťou skupiny utrápených ľudí, ktorí všetci zúfalo potrebujú pomoc. Často sú to psychické problémy, ktoré súvisia s tým, že členovia rodiny nejakou reakciou na záťaž spôsobenú alkoholikom. Bezvýhodisková situácia, trvalý strach, čo bude zajtra alebo už dnes večer. Pokiaľ hovoríme o alkoholikovi v rodine, myslíme tým človeka, ktorý je kriticky nespoľahlivý. Pokiaľ vám dá nejaký sľub, tento sľub okamžite prestáva platiť, keď sa mu to nehodí. Život s nespoľahlivým človekom je nepríjemný, pretože ohrozuje v rodine hlavnú zložku, a to je bezpečie. Ďalším typickým prejavom ako sa alkoholizmus v rodine prejavuje, je zanedbávanie. Alkoholik má svoje záujmy, ktoré sa týkajú skôr fľaše než rodiny. Nevenuje pozornosť manželke, deťom alebo svojim rodičom, ignoruje všetky svoje povinnosti, predsavzatia alebo záujmy. Mnoho alkoholikov je emocionálne labilných. Každú chvíľu sa objavujú hádky, škriepky, konflikty, niekedy dokonca agresivita. Alkoholizmus v rodine je preto nepríjemný. Na dennom poriadku je trvalý stres, pocit neistoty, obavy a bezmocnosť. Mnoho rodín sa hanbí riešiť svoj problém s alkoholizmom u psychiatra. Majú pocit, že by sa „dostali do rečí“. V skutočnosti však v rečiach už dávno sú, pretože okolie si zmeny dokáže rýchlo všimnúť. Neriešenie situácie alkoholizmu len veci zhorší. Pokiaľ niekto v rodine pije, zaťažuje to celú rodinu. Negatívne dôsledky najviac pociťujú deti, ktoré sa v situácii ocitli, ale nemôžu ju riešiť. Život s alkoholikom trvalo postihuje všetkých členov rodiny. Čím skôr sa problém začne riešiť, tým je väčšia šanca, že vzniknuté „rany“ sa zahoja. Návšteva lekára, psychiatra alebo psychológa môže byť nádejou aj riešením tohto problému v rodine.

by už mal hrubú predstavu o tom, čo ho vo vzduchu čaká. Precvičenie núdzových postupy pri otváraní padáka a stabilizácie tela počas voľného pádu by bolo výraznou psychologickou podporou. Osobitne pre vojakov, u ktorých sú zoskoky nepravidelné a je medzi nimi pomerne veľký časový odstup, tak ako je to u lietajúceho personálu. Nie je totiž žiadnym tajomstvom, že niektorí výkonní letci sa nevedia dočkať chvíle, keď už povinné zoskoky nebudú musieť absolvovať. Tá situácia v zmysle predpisov nastáva buď po absolvovaní 15 zoskokov, alebo po uplynutí 10 rokov vo funkcii výkonného letca, resp. po dosiahnutí fyzického veku 35 rokov. Je pritom prirodzené, že pokiaľ takú vysoko adrenalinovú činnosť akou zoskok padákom nepochybne je, vykonávate len raz za rok, vašim dominantným pocitom bude stres.

Cena (nie) je nízka

Ďalším dôvodom na absolvovanie výcviku vo veternom tuneli je ten, že počas cvičných zoskokov piloti absolvujú tzv. stabilizovaný voľný pád, t. j. parašutista je pre bezpečnosť pri zoskoku stabilizovaný stabilizačným padáčikom, ktorý sa nútene otvorí mechanicky lanom ukotveným v lietadle. Pri núdzovom opustení lietadla alebo vrtuľníka, majú na sebe záchranný padák a ten z bezpečnostných dôvodov tento stabilizačný padáček nemá. Tam hrozí potom zvýšené riziko, že telo nezaujme optimálnu polohu počas voľného pádu a potom sa nesprávne otvorí padák napr. zachytením šnúry o končatinu. Práve pri výcviku v tuneli by si padákoví odborníci letectva mohli skontrolovať správnosť postupov cvičiacich pri praktickej činnosti, nielen teoretickým preskúšaním.

Cena za použitie tunela nie je nízka 3 minúty 59 eur. A tá hrá podstatnú úlohu pri rozhodovaní aj u súkromných adeptov lietania, aj organizácie hradiacej faktúru za výcvik. Náklady sa zdajú vysoké len pri ich porovnaní so skutočným zoskokom. Pri jednom zoskoku z lietadla z výšky štyroch kilometrov trvá voľný pád do 60 sekúnd. Jedna trojminútová lekcia v simulátore teda nahradí tri zoskoky. Hodina lietania v tuneli, ktorú je možné odlietať napr. za víkend, zodpovedá súčtu voľného pádu pri 60 zoskokoch z lietadla.

Text a foto: nrtm. PaedDr. Bc. Miroslav ŠTUBŇA
telovýchovný pracovník vrtuľníkového krídla Prešov

Generál Viliam Šalgovič

Viliam Šalgovič (1919 – 1990) sa zúčastnil v uniforme slovenskej armády ťaženia proti ZSSR, kde v máji 1943 dezertoval a pridal sa k partizánom. Pôbil ako osvetový dôstojník v rámci 1. čs. armádneho zboru v ZSSR a od roku 1945 pracoval v OBZ. Bol oddaným stúpencom B. Reicina a počas pôsobenia v tejto zložke sa podieľal na nezákonnostiach. V roku 1946 sa stal členom SNR za Komunistickú stranu Slovenska, v roku 1948 poslancom Národného zhromaždenia. Po návrate do armády opäť pôsobil v OBZ, neskôr ako politický pracovník. V roku 1951 odišiel v súvislosti s Reicinovým pádom do zálohy v hodnosti plukovníka. Čistky v komunistickej strane však „prežil“ a v priebehu 50. a 60. rokov zastával funkcie v hospodárstve či straníckom aparáte na Slovensku. V roku 1968 sa stal námetníkom MV pre štátnu bezpečnosť a ako reprezentant konzervatívneho krídla aktívne spolupracoval s okupačnými vojskami. Po neúspechu „rýchleho scenára“ zmeny politickej garnitúry sa stal vojenským atašé v Budapešti, neskôr pracoval v aparáte KSS. V rokoch 1975 – 1989 zastával funkciu predsedu SNR. Krátko po páde komunistického režimu si siahol na život.

Politický zápas o čs. armádu

Hektika politického vývoja v povojnovom Československu a súperenie demokratických síl s komunistami mala značný vplyv aj na ozbrojené sily krajiny. Armáda sa po skončení druhej svetovej vojne síce hlásila k predvojnovnej tradícii, v praxi sa však situácia vyvíjala iným smerom.

V veľkým odklonom od predvojnových tradícií sa stalo ukončenie depolitizácie armády, keď príslušníci ozbrojených síl získali volebné právo, mohli vstupovať do politických strán a v čase voľna sa zúčastňovať na politickom dianí. V deklaratívnej podobe sa síce priame politické angažovanie v uniforme zakazovalo, no realita bola komplikovanejšia.

Komunisti, na rozdiel od ostatných politických strán, začali aj v rámci armády usku-točňovať kroky, cieľavedome smerujúce k presadzovaniu svojich mocenských plánov. Išlo primárne o ovládnutie, resp. minimálne zabezpečenie neutrality ozbrojených síl v prípade politickej krízy. Na to využívali viaceré novozriadené inštitúty. Okrem neoficiálneho pôsobenia priamo v rámci armády sa najdôležitejšími prevodovými pákami komunistickej strany v armáde stali inštitút osvetových dôstojníkov, previerky, ako aj novo etablovaná vojenská kontrarozvedka, nazvaná Obranné spravodajstvo (OBZ).

Inštitút osvetových dôstojníkov vznikol v rámci 1. čs. armádneho zboru v ZSSR. Bol priamo inšpirovaný sovietskou praxou politických komisárov v útvaroch a postupne prenesený do československej armády. Úlohy príslušníkov osvetového aparátu spočívali vo výchovnej a prednáškovej činnosti, v ktorej vojakom vysvetľovali prednosti ľudovodemokratického zriadenia či spojenectva so ZSSR. Ich činnosť sa zvyčajne zakrátko zmenila na otvorenú agitáciu v prospech politických cieľov komunistickej strany.

Na Slovensku sa preverovanie vojakov a dôstojníkov týkalo primárne ich pôsobenia v slovenskej armáde v rokoch 1939 – 1945. Deklarovaným cieľom previerok bolo očistenie armády od osôb, ktoré sa exponovali v spolupráci s nemeckým Wehrmachtom, najmä v bojoch na východnom fronte či v období po potlačení Slovenského národného povstania. Zneužívanie inštitútu previerok spočívalo v tom, že prichádzalo k účelovým obvineniam z kolaborantstva. Ich cieľom bolo zbaviť funkcií v armáde takých príslušníkov, ktorí prejavili sympatie s inou politickou líniou a súčasne zastrašiť nekomunisticky zmýšľajúcich vojakov a dôstojníkov.

S previerkami čiastočne súvisí aj činnosť OBZ. Zriadenie služby, ktorá vznikla bez súhlasu československého prezidenta, vlády či ministerstva národnej obrany, presadili v januári 1945 Sovieti. Primárne išlo o vybudovanie protiváhy k spravodajskému oddeleniu Hlavného štábu, ktoré pracovalo v Londýne. Do čela novej služby, vybavenej kompetenciami nielen spravodajskými, ale aj bezpečnostnými, sa dostali dvaja spolupracovníci sovietskych tajných služieb Bedřich Reicin a Karel Vaš. Služba sa spočiatku zameriavala na vytváranie agentúrnych sietí v rámci jednotlivých útvarov s cieľom monitorovať situáciu a preverovať osoby, snažili sa vypátrať a zneškodňovať cudzích agentov. K tomu postupne pribudlo vyšetrovanie trestných činov, spáchaných príslušníkmi armády, pátranie po kolaborantoch,

dokumentoch nepriateľa, ale aj uskutočňovanie spravodajského dozoru nad civilným obyvateľstvom na oslobodenom území. Príslušníci služby sa tiež podieľali na odvlečení čs. občanov do gulagov či asistovali Sovietom pri pátraní po emigrantoch zo ZSSR a ich násilnej repatriácii. V povojnových rokoch začali pracovníci OBZ systematicky zhromažďovať kompromitujúce informácie o vytypovaných funkcionároch MNO, armády, ale aj verejného života a tie systematicky poskytovať predstaviteľom KSČ na využitie v politickom zápase. Služba si v povojnových rokoch začala osobovať právo zbierania informácií aj mimo armádu, zriaďovala čierne fondy, uskutočňovala ilegálne odpočúvanie telefonických rozhovorov vrátane nadriadených (ministra Ludvíka Svobodu nevynímajúc) či dokonca agentúrno-operatívne pôsobiť v zahraničí.

Text: Matej Medvecký,
Vojenský historický ústav

Foto: VHÚ

Zástava spojovacej školy

Bojová zástava Spojovacieho učilišťa bola do zbierkového fondu Vojenského historického múzea Piešťany zaradená v roku 1996, vtedy sa stala súčasťou zbierky č. XVI – Bojové zástavy, štandardy, vlajky. Vojenský historický ústav Bratislava ju prevzal v roku 1995 od Novomestského rádioreléového strediska Podjavorinských partizánov v Novom Meste nad Váhom.

História samotného Spojovacieho učilišťa je komplikovaná a škola prešla počas svojej existencie rôznymi organizačnými zmenami. Učilište vzniklo na základe Rozkazu veliteľa 1. čs. armádneho zboru v ZSSR už 20. februára 1945 v Poprade.

Od Tatier na Považie

Odtiaľ bolo koncom vojny premiestnené do Ružomberka a v júli 1945 do Nového Mesta nad Váhom. V roku 1946 putovalo na čas do Turnova vo Východných Čechách. V auguste 1946 sa učilište definitívne vrátilo do priestorov kasární v Novom Meste nad Váhom. V nasledujúcich rokoch prešla škola ďalšími organizačnými zmenami. Vo februári 1962 bol učilištiu udeľený čestný názov Spojovacie učilište Podjavorinských partizánov. K ďalším zmenám v názve i v štruktúre došlo na základe Rozkazu prezidenta republiky č. 06 z 28. júna 1972 o zmenách vo vojenskom školstve a Rozkazu ministra národnej obrany č. 009/1972 o ich uskutočnení. Vtedy bol názov školy upravený na Vojenské učilište Podjavorinských partizánov. Po novembri 1989 sa názov opäť zmenil. Pod názvom Vojenská stredná škola spojovacieho vojska v Novom Meste nad Váhom fungovala až do svojho zrušenia v roku 1991.

Bojová zástava bola Spojovaciemu učilištiu prepožičaná na základe Rozkazu MNO č. 069 z 5. októbra 1952 a vydal ju Vojenský historický ústav Praha na základe „Stvrzenky“ zo dňa 20. augusta 1953. Zástava mu bola prepožičaná dekrétom prezidenta republiky zo 17. augusta 1953 ako symbol vojenskej cti, statočnosti a slávy.

Bojová zástava sa pôvodne skladala zo samotného listu zástavy, drevenej žrde s hrotom, troch šnúr so strapcami a ochranného puzdra. Zástava Spojovacieho učilišťa má obdĺžnikový tvar, vyrobená je z červeného hodvábného grogrénu a obojstranne vyšívaná. Na líčnej strane je v strede umiestnený štátny znak ČSSR (pavéza

s levom), pod znakom je v polkruhu zlatou niťou vyšitý nápis ZA VLAST ZA SOCIALISMUS. Na rubovej strane je v strede umiestnený majuskulný zlatou niťou vyšitý názov SPOJOVACÍ UČILIŠTĚ. Z troch strán zástavu lemuujú zlaté strapce, štvrtou stranou je upevnená na drevenú rozoberateľnú žrd, ktorá je ukončená hrotom – päťcípou hviezdou zo žltého kovu s bielym, modrým a červeným strapcom.

Rady a vyznamenania na zástave

Počas existencie útvaru prešla zástava niekoľkými opravami, ktoré sa týkali predovšetkým výmeny hrotu, strapcov a žrde. Po prijatí novej ústavy v roku 1962 bol vymenený aj predný list zástavy, kde pôvodnú päťcípú hviezdou nahradila pavéza s levom. Tieto opravy robil výhradne Vojenský historický ústav Praha. Súčasťou zástavy je Kmeňový list zástavy evid. č. MNO 88, ktorý sa skladá z Dekréту prezidenta republiky, zo Záznamov o prevzatí a odovzdaní zástavy, zo Záznamu o použití zástavy, z Príloh a zo Záznamu o prehliadke zástavy. Na bojovej zástave je pripnutý aj Rad červenej hviezdy č. 1192 so stuhou (získaný v roku 1960), Rad červenej zástavy č. 586 so stuhou (udelený v roku 1985), Rad práce č. 4004 so stuhou (udelený v roku 1970), Vyznamenanie Za zásluhy o výstavbu č. 1518 so stuhou (udelené v roku 1956) a Pamätná medaila k 20. výročiu Slovenského národného povstania so stuhou (udelená v roku 1964).

Ďalej k zástave patrí smútočná stuha, pamätná stuha ÚV ZPB (udelená v 1976) a pamätná stuha ÚV SPB (udelená v 1962), Pamätná medaila k 30. výročiu národno-oslobodzovacieho boja a oslobodenia Československa Sovietskou armádou (udelená v roku 1974), Vyznamenanie Za zásluhy o ľudové milície I. stupňa so stuhou (udelené 6. mája 1978), Pamätná medaila k 40. výročiu vyvrholenia národno-oslobodzovacieho boja československého ľudu a oslobodenia našej vlasti Sovietskou armádou (udelená v roku 1985), Pamätný odznak Za vernosť 1939 – 1945 (udelený 21. júna 1989) a Pamätná medaila Za zásluhy o ČSLA II. stupňa.

Text: Mgr. Viera Jurková, VHM Piešťany

Fotografie vznikli v rámci projektu Digitálne múzeum prijímateľa Múzea SNP Banská Bystrica. Projekt je spolufinancovaný EÚ z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja

Vojenské historické múzeum Piešťany
Múzejné oddelenie Piešťany
Žilinská cesta 6545, 921 01 Piešťany
Kontakt: 033/7913804,
vhmpiestany@vhu.sk

Otváracie hodiny:
október až máj (vopred nahlásené skupiny
v počte 10 až viac osôb):
utorok až piatok vstup do múzea:
10.00, 13.00 h.
Technická prestávka: 12.00 – 13.00 h.

Vstupné: Dospelí – 1.00 eur
Študenti a dôchodcovia – 0.50 eur
Vojnoví veteráni, zamestnanci rezortu
MO SR, členovia Zväzu múzeí na
Slovensku, Slovenskej historickej
spoločnosti pri SAV, Spoločnosti
slovenských archivárov a deti do 15
rokov – vstup zdarma

**Bojová zástava Spojovacieho učilišťa zo zbierkového fondu
Vojenského historického múzea Piešťany**